

Αναμνηστική Βενετία
4 Aug 1915
ΜΕΝΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΕΩΣ

144

ΜΑΥΡΟΝ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΝ

1/3 2 p. 140

54

ΦΡΙΚΑΛΕΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΦΩΚΑΙΑΣ

Μαΐου 30 - 31 1914.

Handwritten signatures and initials

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ Β. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

ΟΣΟΣ ΣΤΑΣΙΟΥ (ΣΤΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ 10)

1915

Handwritten signature

ΜΕΝΤΩΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΕΩΣ

945
ΜΑΥΡΟΝ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΝ

Ἡ
ΦΡΙΚΑΛΕΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΦΩΚΑΙΑΣ

Μαΐου 30 - 31 1914.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

ΕΡΩ ΕΡΩ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ Β. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ (ΣΤΟΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ 10)

1915

Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Τὸ **“ΜΑΥΡΟΝ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΝ,,** εἶναι βιβλιάριον περιέχον ἐν λεπτομερεῖ τραγικότητι τὴν καταστροφὴν προσφιλεστάτης πατρίδος, ἣτις ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας Μαύρης μετεβλήθη εἰς νέκρον καὶ ἐρήμωσιν. Εἶνε γραμμένον ὄχι ἀπὸ συγγραφέα ἢ ἀπὸ ἱστορικόν, ἀλλὰ ἀπὸ παθόντα, ὅστις ἰδίῳις ὀμμασίν εἶδεν ὅσα εἰς τὸ **“ΜΑΥΡΟΝ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΝ,,** διηγείται. Εἶνε γραμμένον μόνον ἀπὸ καθήκοντος, ἵνα ἀναγνωσθῇ ἀπὸ ὅλους. Συνεπῶς ὑπόσχομαι ἐπανέκδοσιν συμπληρωμένην μὲ τὰ κατόπιν συμβάντα, ἄγνωστα νῦν εἰς ἐμέ, ὅταν ἔλθῃ ἡ μακαρία ὥρα καὶ σὺν Θεῷ ἐπανακάμψομεν εἰς τὰς ἐστίας ἡμῶν ! Γένοιτο !

M. Π.

1

Η ΦΡΙΚΑΛΕΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Διωγοί.—Διατί οὐδεμίαν αἰσθησιν προϋξένησαν εἰς ἡμᾶς τοὺς Φωκαεῖς οἱ ἀνά τὸν Ἄδραμντηνὸν καὶ τὴν Ἐρυθραίαν ἀρξάμενοι κατὰ τῶν Ἑλλήνων διωγοὶ εἶναι θαυμαστὸν ὅσον καὶ ἀκατανόητον. Ἐφθασαν εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν τὰ εἰς τὰ μέρη ταῦτα πρωτοφανῆ καὶ πρωτάκουστα ἔκτροπα. Τὰ ἀνέγνωμεν καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας. Καὶ ἀγανακτοῦντες κατὰ τῶν βαρβάρων ἠρκοῦμεθα λέγοντες καὶ ψάλλοντες κατ' αὐτῶν τὰ ἐξ ἀμάξης. Τόσον μόνον τῇ ἀληθείᾳ. Ἄν θὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς, ποῖα μέτρα πρέπει νὰ λάβωμεν οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐσκέπτετο, οὔτε εἰς ἄλλον συνίστα, οὔτε κ' ἄν που συνεζητεῖτο. Πάντες, φαίνεται, μοιραίως ἐπαναπανόμεθα εἰς τὰ ναρκωτικὰ ψευδοφιλοφρονήματα καὶ λόγια τῶν Φεταῖδων τῆς Φωκαίας καὶ τῶν ὀργάνων τῶν. Φεταῖδες, Ἄρχη καὶ Ὀργανά τῶν ἐλλησίστων ἕκαστος τὸν κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὸν βαθμὸν ἴσον αὐτῷ ὁμογενῆ καὶ μὲ θαυμαστὴν ἐπιδεξιότητα καὶ ρητορικὴν πειστικότητα μετέπειθον αὐτὸν ὅτι οὐδέποτε καὶ ἀπολύτως τίποτε δὲν θὰ συμβῆ εἰς Φώκαιαν οὔτε τοιοῦτόν τι θὰ ἐπιτραπῇ (!). Οὕτω δὲ ἀσυνειδότως εἰς ὄργανα τρόπον τινὰ τῶν Φεταῖδων καὶ ἀκουσίως μεταβαλλόμενοι οἱ ὁμογενεῖς μηχανικῶς παρέπειθον καὶ ἄλλους ἐκ τῶν ὁμογενῶν. Κυρίως οἱ πρόκριτοί μας, οἵτινες φυσικὰ καὶ εἰς τὸν λαὸν συνίστων τὴν αὐτὴν ἡσυχίαν ὡς οὐδένα φόβον ἔχοντες ἢ κίνδυνον διατρέγοντες καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι οὐδὲν ἔκτροπον θὰ συμβῆ ἐν Φωκαίᾳ. Ποῦ καὶ ποῦ μάλιστα καὶ θαυμασμοὶ ἐξεφράζοντο: — «Ἀλήθεια

ΤΑ ΔΝΑ ΤΗΝ ΦΩΚΑΙΑΝ

Θέσις πόλεως:—Ἡ νῦν Φώκαια, ἥτις καὶ Φώκαια Παιαία λέγεται πρὸς διαίκρισιν τῆς Νέας Φωκαίας, κεῖται ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας ἐγδόξου Ἴωνικῆς Φωκαίας, τῆς Μητροπόλεως (600 π.Χ.) τῆς σήμερον χερσονήσου Μασσαλίας. Εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς λεγομένης «Χώρας» καὶ τῆς κυκλιτοερῶς παραλίας τοῦ γνωστοῦ φυσικωτάτου καὶ ἀσφαλεστάτου Φωκαϊκοῦ κόλπου καὶ λιμένος. Ἡ Χώρα εἶνε ἄκρα, ἥτις ἐκτει-

παιδιά! Ἄρχαὶ καλὰς ἔχομεν! Ὡς ἐκ τούτου δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν οὔτε κακόν τι νὰ πάθωμεν!» Ἄλλου δέ: — «Δὲν θὰ προφθάσουν καὶ εἰς ἡμᾶς, θὰ ἐπέμβῃ ἡ Εὐρώπη». Καὶ παρέκει: — «Θὰ μᾶς προστατεύσῃ ἡ Γαλλία. Δὲν θὰ πάθωμέν τι». Καὶ τέλος: — «Αὐτὴ ἡ Ἑλλὰς ἀφρεύτως θὰ μᾶς προφυλάττῃ διὰ τοῦ πύλλικου της». Καὶ μὲ φαντασιώδη προνόμια ἀφ' ἑτέρου βαυκαλιζόμενοι διετελέσαμεν μέχρι τῆς ὑστάτης ὥρας τῆς μοιραίας συμφορᾶς καὶ τῆς καταστροφῆς μας.

Μαΐου 27, Γην.

Ἐκτροπα Ἀλήγα.—Σήμερον, Μαΐου 27, Τρίτη, πρὸ μεσημβρίας καὶ εἰς τὸ παντοπωλεῖον τῶν φίλων μου Χατζηθεοδώρου μοι διηγήθη τὰ ἔκτροπα τοῦ Ἀλήγα ὁ ἐκεῖθεν ἐπανελθὼν καπετὰν Παναγῆς Ταλιούκλας. Ὁ Παναγῆς ἀπὸ ἡμερῶν εὐρίσκετο εἰς Ἀλήγα, ἵνα φορτώσῃ τοὺς ἰτρίρια διὰ Σμύρνην. Εἶδεν ἰδίους ὄμμασι τὰ λαβόντα ἐκεῖ χώραν ἔκτροπα καὶ κατελήφθη ὑπὸ πολλοῦ φόβου. Μόλις ἐπρόφθασε νὰ σωθῇ ἐπιβιβασθεὶς εἰς τὸ Ἰστιοφόρον του ὅσον ἠδύνατο τάχιστα καὶ ἀπάρας μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα. Ἀστραπιαίως δὲ ἀνὰ τὴν πόλιν διεδόθησαν καὶ γνωστὰ εἶεν τὰ ἔκτροπα τοῦ Ἀλήγα. Συνεταράχθη λοιπὸν ὁ Φωκαϊκὸς λαὸς καὶ ὑπὸ φόβου καὶ τρόμου κατελήφθη. Ὅμιδες ἐδῶ, ὁμίδες ἐκεῖ ἐκ τοῦ ὄχλου περιδεεῖς συνεζήτουν περὶ τοῦ τί ποιητέον. Τινὲς δὲ τοὺς προκρίτους τοῦ τόπου καὶ τοὺς φρονιμωτέρους συνεβουλεύοντο ἐκφράζοντες συνάμα καὶ τὸν δίκαιον φόβον τῶν περὶ τῶν γυναικοπαίδων, ἂν αἴφνης καὶ ἐνταῦθα συμβῶσι τὰ τοῦ Ἀλήγα. Καὶ παρ' ὄλων καθησυχαστικὰς ἀπαντήσεις ἐλάμβανον μὲ τὴν διαβεβαίωσιν τῶν Ἐπιτοπίων Ἀρχῶν — οὐδένα κίνδυνον ἡμεῖς διατρέχομεν. — Πλὴν ὁ λαὸς φοβηθεὶς ἤδη, ἀπεφάσισεν, ἀφοῦ καθ' ὅλα ἐτοιμασθῆ, νὰ φορτώσῃσι τὰ πράγματά των μαζῇ μὲ τὰς οἰκογενεῖας τῶν εἰς τὰ Φωκαϊκὰ πλοῦρια καὶ, ἄλλοι κρυφίως, ἄλλοι τὴν νύκτα νὰ

νομένη ἐντὸς τοῦ κόλλου, διχαῖει αὐτὸν εἰς δύο ἀσφαλεστάτους ἐπίσης ὄρμους: τὸν Μικρὸν Γιάλὸν (=Λαμπτήρ) πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ τὸν Μεγάλον Γιάλὸν (=Ναύσταθμος) πρὸς τὰ ΝΑ. Τὸ στόμιον τοῦ Φωκαϊκοῦ λιμένας εἶναι ἐστραμμένον πρὸς Α. μὲ δεξιὰ εἰς τὸν εἰσπλέοντα τὸ «Κάστρο» ἀριστερὰ δὲ τὸ νησιδίον «Ἅγιος Γεώργιος» (=Βαρχεῖον. Οὐδέποτε δὲ ὁ λιμὴν τῆς Φωκαίας μένει κενὸς πλοίων.

Συνοικία Χριστιανική:—Ἀπασα ἡ περὶ τὸν «Μικρὸν Γιάλὸν» περιοχὴ καὶ ἔκτασις μὲ τὰς ὠραίας καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἀνωγειοῦς οἰκίας καὶ πλείστον μέρος τῆς «Χώρας» μέχρι τῆς συνοικίας τοῦ «Ἁγίου Νικολάου» κατοικεῖτο ὑπὸ Χριστιανῶν Ἑλλήνων. Αἱ οἰκίαι ὡς καὶ τὰ

ἐργαταλείψωσι τὴν Φώκαιαν καὶ νὰ κατευθυνθῶσιν εἰς τὴν Μυτιλήνην. Τὰ φωκαϊκὰ πλοίαρια ἦσαν τελείως ἔτοιμα, ὁ δὲ ἐργατικὸς λαὸς διέκοψε σήμερον ἀπὸ πρωΐας τὴν ἐργασίαν του.

* *

Οἱ ἐμποδίσαντες τὴν ἀναχώρησιν. — Οἱ δύο Κρηνητῆδες Μολοσσοὶ—Καϊμακάμης καὶ Κομησέρης—εἶχον ἀπὸ σκοποῦ τὰς κατοικίας των εἰς τὴν Χριστιανικὴν πόλιν τοῦ «Μικροῦ Γιαλοῦ» καὶ ὄργανα μυστικῶς τὰ γυναικόπαιδά των ὡς Ἑλληνόφωνα. Παρὰ τούτων ἔμαθον τὴν ἀπόφασιν τοῦ εἰς κίνησιν τεθέντος Φωκαϊκοῦ λαοῦ καὶ πρόχειρον συνεδρίαν μετὰ τῶν ἄλλων Φεταῆδων ἔκαμνον. Συσκεφθέντες δὲ (ἐπειδὴ δὲν ἦτο ἡ ὠρισμένη ἡμέρα οὔτε ἔτοιμοι ἦσαν νὰ προσβάλωσι τὴν Φώκαιαν) ἔκριναν καλὸν νὰ περιέλθωσι τὴν Χριστιανικὴν πόλιν καὶ νὰ ἀναπέσωσι τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ κινήθῃ. Καὶ ἡ ἀπόφασις ἔργον εὐθύς.

Περὶ τὴν δειλὴν γίνονται θεαταὶ ὁ πάρεδρος τοῦ Διοικητηρίου Ναδίω, ὁ Δήμαρχος Χασάν, ὁ Λιμενάρχης Μειμέτ, καὶ ὁ Ὑγειονόμος Ἐτέμ. Διελθόντες τὴν ἀγορὰν μέχρι τοῦ Ἀρρεναγωγείου μας συνεβούλευον τοὺς ὁμογενεῖς καὶ ἀπέτρεπον τῆς ἀποφάσεώς των εἰς τουρκικὴν καὶ ἑλληνικὴν ὡς ἑξῆς: — «Ἐμιάθομεν ὅτι θέτε νὰ φύγητε. Δὲν θὰ κάμετε διώλου καλά. Ποιὸς οἶς διώγει; Μὴ φοβεῖσθε. Κανένα φόβου δὲν ἔχομε ἐδῶ. Δὲν θὰ φύγητε. Ἄλλὰ καὶ ὅποιο καὶ κινήθῃ ἀπόψε, θὰ τιμωρηθῇ. Θὰ πάρωμε τὸ τιμὸν του γιὰ πάντα. Ὁ πλοίαρχος θὰ φυλακισθῇ καὶ θὰ πληρώσῃ πρόστιμον». — Καὶ οὕτω δυστυχῶς οἱ Φεταῆδες τὸ ἐπέτυχον! Οὐδεὶς κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἐδοκίμασε νὰ ἀπέλθῃ ἐνῶ, ὡς ἀνωτέρω ἔχω εἶπη, τὰ Φωκαϊκὰ ἱστιοφόρα ἦσαν ἐντελῶς ἔτοιμα.

Μαΐου 28, 4η.

Συνεδριάσις ἐν τῷ Διοικητηρίῳ.—Οἱ Φεταῆδες ὑποπτεύσαντες ἀναχώρησίν μας ἐκάλεσαν ἐσπευομένως λίαν ἐκ Μαινεμένης τὸν γνω-

λοιπὰ ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια κτίρια εἶνε λιθοκτιστά. Αἱ πλεῖστα εἶναι μὲ ἐκτεταμένους ὀραίους κήπους αἱ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ μὲ εὐρεΐαν προκυμαίαν. Ἡ διαίρεσις δὲ καὶ ἡ ἐπίπλωσις αὐτῶν ἀναλόγως τῆς οικονομικῆς καὶ τῆς ἄλλης καταστάσεως τῶν Φωκαέων.

Τὸ πρὸς ΒΑ. λοιπὸν πλεῖστον τῆς «Χώρας»—μία συνοικία πρὸς Ν. τοῦ «Μεγάλου Γιαλοῦ» ὅλη ἡ συνοικία τῆς «Ἁγίας Τριάδος», ὅλη ἡ τοῦ «Μικροῦ Γιαλοῦ» ἀπὸ τῆς ἀμαξίτου ΝΑ. μέχρι τοῦ Καρατζινίου ΒΑ. ἀπετέλει ἀμυγῶς τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν ἐκ 1500 καὶ πλέον οἰκῶν καὶ κατοίκων 7.600 περίπου. Ἐδῶ διεκρίνοντο τὰ μεγαλοπρεπέστατα κτίρια καὶ τὰ λαμπρὰ καταστήματα, οἱ ναοὶ μὲ τὰ κωδωνοστάσιά των,

στον ἀρχηγόν τῆς Χωροφυλακῆς Ταλιατ καὶ συνελθόντες ἐν τῷ Διοικητηρίῳ ἀπεφάσισαν μυστικῶς νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν κατὰ τῆς Νέας καὶ Παλαιᾶς Φωκαίας προσβολήν. Καὶ ὠρίσθη διὰ μὲν τὴν Ν. Φώκαιαν ἡ νύξ τῆς Πέμπτης (29,) διὰ δὲ τὴν Π. Φώκαιαν ἡ νύξ τῆς Παρασκευῆς (30). Σποραδικῶς δὲ καὶ περιορισμένως νὰ γίνῃ ἔναρξις ἐκτροπῶν ἀνὰ τὰ χριστιανικὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Φωκαίας καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς. Ἐξαιπέστευλαν τότε εὐθύς ὅσον ἠδύναντο μυστικῶς καὶ μὲ μυστικὰς διαταγὰς ὄργανά των εἰς τοὺς μεμνημένους ἐν Νέα Φωκαία καὶ τοῖς χωρίοις. Συγχρόνως ἀπῆλθιν ὅθεν ἦλθεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Μαινεμένης διατάσσωσιν καθ' ὅλην τὴν ἀπὸ Φωκαίας—Μαινεμένης ὁδὸν τοὺς χωρικοὺς τούρκους καὶ παροτρύνων νὰρχίσωσιν ἀπὸ σήμερον ἐνοχλοῦντες καὶ διαρπάζοντες μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. (—Ἐκ Μαινεμένης θὰ ἐστελλόντο οἱ στρατιῶται μετῃμφισμένοι εἰς Βαζιμποζούκους καὶ Ζεϊμπέκας—). Καὶ οἱ χωρικοὶ τούρκοι πειθηγίως ἤρχισαν τὰς ἐνοχλήσεις καὶ τὰς μικροπραγὰς ἀνὰ τὰς ἐξοχὰς.

Οἱ Φεταῆδες δέ, ἐπειδὴ διὰ τὴν ὅλως ἔκτακτον συνεδρίαν παρετηρήθη κίνησις ἀσυνήθης τῶν Τούρκων προκρίτων, ἵνα μὴ ἀντιληφθῶσιν οἱ Χριστιανοὶ ὅτι κακὸν ἐπίκαιρον δι' αὐτοὺς κατειργάσθη, ἐκάλεσαν περὶ τὸ τέλος αὐτῆς εἰς τὸ Διοικητήριον καὶ ἀρχετοὺς ἐκ τῶν προκρίτων καὶ τῶν εὐπορούντων (Χριστιανῶν). Καὶ ἐκ συμφώνου ψευδοεξήγησαν εἰς τοὺς ἡμετέρους τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτάκτου ταύτης συνεδρίας. Ὅτι δηλαδὴ ἔκριναν καλὸν διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ τόπου νὰ συνδέσωσι διὰ τηλεφώνου τὴν Φώκαιαν μετὰ τῆς Σμύρνης. Καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἐκάλεσαν, ἵνα δώσωσι γνώμην καὶ οὔτοι. Ἐὰν εἶναι δὲ τῆς γνώμης νὰ κατασκευασθῇ τηλεφώνον Φωκαίας—Σμύρνης νὰ συνεννοηθῶσι κάτω μὲ ἄλλους προκρίτους καὶ εὐποροῦντας καὶ τὴν ἐπαύριον (Πέμπτην, 29) νὰ φέρωσιν εἰς τὸ Διοικη-

---

τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἄλλα κοινοτικά ἰδρύματα, ἐν οἷς Ὁ 127 ἐτῶν (1797—1914) Μητροπολιτικὸς Ναὸς «Ἁγία Εἰρήνη» μὲ τὸ ἔκπλαγον γλυπτὸν εἰκονοστάσιον πανόμοιον τῷ τῆς ἐν Σμύρνῃ «Ἁγίας Φωτεινῆς» καὶ τὰ νεόδμητα Σχολικὰ Κτίρια μὲ νεώτατον ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον ἅμα καὶ ὄραϊον ἐκ πελεκητῶν λίθων τὴν πρόσοψιν. Ἐδέσποζον δὲ τῆς πλέον ὑψηλῆς καὶ περιβλέπτου θέσεως τοῦ ἱστορικοῦ Δεσπότη Περβόλι (=τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄) κατέναντι τοῦ στομίου τοῦ Φωκαϊκοῦ λιμένος καὶ θεατὰ εἰς τοὺς διαπλέοντας τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.

Πόροι κατοίκων.—Οἱ Φωκαεῖς ἐκτὸς τῶν ἀστικῶν κτημάτων των

τήριον οἱ Μοναχάριδες ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν 200 λίρας. Ἐπιτηδειότης !

Ἐκτροπα. — **Τὰ μέτρα μας :** — Μεταξὺ Φωκαίας καὶ Σμύρνης ἐνεργεῖτο συγκοινωνία καὶ δι' ἀμαξῶν. Εἰς τὴν συνήθη ὥραν οὐδεμία τῶν ἀμαξῶν τούτων εἶχεν ἐμφανισθῆ. (—Σήμερον ἐπειδὴ τὰ ἔκτροπα ἀνὰ τὴν πεδιάδα Φωκαίας—Μαινεμένης ἤρχισαν, αἱ ἀμαξαι κατ' ἀνάγκην ἐσταμάτησαν εἰς τὸ πολὺπαθο Σερέκιοϊ—). «Τί συμβαίνει ; Τί νὰ συνέβη ;» ἦσαν αἱ ἐρωτήσεις ὄλων ἡμῶν, ἀλλ' ἤδη μὲ ἀνησυχίαν καὶ φόβον. Φόβος, ὅστις μᾶς κατέλαβεν ἀπὸ τῆς δείλης, ὅτε ἀρκετοὶ ἀπὸ τὰ πέριξ καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ Παγαράσι (—τὸ παραγωγικώτατον εἰς σταφίδας διαμέρισμα τῆς Φωκαίας—) ἐρχόμενοι ἀφηγοῦντο ὅτι, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔπαθον ἀπὸ τινος χαμένους Τούρκους τῶν πέριξ χωρίων καὶ ὅ,τι εἶδον νὰ πάθωσιν ἄλλοι Χριστιανοί. Ἐπῆραν τὰ παπούτσιά των, ἄλλων τὰ φέσια, ἄλλων τὰ σακάκια καὶ τὰς ζώνας, ἄλλων ἐκένωσαν τὰ βιολάντια καὶ μεταλλικὰ κᾶν δὲν τοῖς ἀφῆκαν. Τοὺς ἐσταμάτουσιν διὰ πυροβολισμῶν καὶ ἔπερναν τὰ ζῶά των. Τοὺς ἠπείλουσιν, ἔβριζον Χριστὸν καὶ Παναγίαν ἀκόμη καὶ τὰ τουροκόπουλα. Ταῦτα ἤρχεσαν ὅπως ἕκαστος ἡμῶν σκεφθῆ τί πρέπει νὰ κάμῃ διὰ νὰ προλάβῃ νὰ σωθῆ. Καὶ οἱ μὲν Δημογέροντες ἐνέκριναν νὰ συνεδριάσωσιν, ὁ δὲ λαὸς ἀπόφασιν ἔλαβεν αὐριον προῶ-προῶ, νὰ ἐμβαρκαρισθῆ καὶ νὰ φύγῃ.

Μαῖου 29, Εἰ.

Ἐνεργεῖαι Δημογεροντίας. — Σήμερον ἐγκαίρως ἡ Δημογεροντία συνῆλθεν εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν διὰ τὰ ἀρξάμενα ἔκτροπα ἀνὰ τὰ πέριξ. Καὶ συσκεφθεῖσα ἀπεφάσισε 1) νὰ καταστήσῃ ταῦτα γνωστὰ τῷ Μητροπολίτῃ μας κ. Χρυσοστόμῳ εἰς Σμύρνην διὰ τηλεγραφήματος καὶ συγχρόνως δι' ἕκτενοῦς ἐπιστολῆς ὅτι οἱ Χριστιανοὶ Φωκαίας διατρέ-

εἶχον καὶ ἀγροτικά τοιαῦτα πρὸ πάντων ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας. Ὁ ἐνιαυτὸς ἐκτάκτως ἢ διὰ τὸ πείσμα φέτος ἠνθόνησε τὴν παραγωγὴν ἐν γένει, ὅσπρῳ ἀφθονα, σιτηρὰ ἕκτακτα, ἀμπελῶνες καὶ ἐλαιῶνες κατάφορτοι, κηπιαὶ καὶ καρποὶ καὶ ὀπῶραι ἀφθονώτατοι. Αἱ καρποφυτεῖαι, εἰς τὰς ὁποίας ἀπὸ πέρυσιν εἶχον ἐπιδοθῆ, ἐν πλήρει ἐπιτυχίᾳ. Ἡ συγκομιδὴ ὄθεν τῆς γεωργίας ἦτο φέτος πλουσιωτάτη καὶ ὑπὲρ ποτε ἰκανοποιητικὴ. Οἱ Φωκαεῖς ἐπεδίδοντο καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἐβδοκίμως. Οἱ ἀσχολούμενοι δὲ εἰς τὸν κλάδον τούτων ἦσαν ἐκ τῶν εὐπορούντων καὶ Κεχαγιαδες ἐλέγοντο. Ἠσχολοῦντο πρὸς τούτους εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Φωκιανοῦ ἁλατος καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἐργασίαν αὐτοῦ δηλ.

χουσι κίνδυνον καὶ συνεπῶς ἡ Α.Σ. νὰ κάμῃ τὰς δεούσας παραστάσεις εἰς τὸν Ραχμῆν, νὰ στείλῃ δὲ ὡς τάχιστα ὁδηγίας Αὐτῆς διὰ τοῦ αὐτοῦ γραμματοζομιστοῦ. 2) Νὰ μεταβῇ ἀμέσως ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Ἱερολογιώτατος Ἀνθιμος Σκοπελίτης παρὰ τῷ Καϊμακάμῃ καὶ ἐκθέσῃ τὰ ἀνὰ τὰ χωρία ἔκτροπα νὰ παραστήσῃ τὸν φόβον τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν ἔνεκεν τούτων διάθεσιν τῶν πρὸς ἀναχώρησιν· νὰ ζητήσῃ δὲ ἀσφάλειαν ἐκ μέρους τῆς Ἀρχῆς, Καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Α. Σ. ἐστάλη εὐθύς δι' ἐπὶ τούτῳ πειράματος τὸ ὁποῖον ἐφθασε ἐγκαίρως. Τηλεγραφήματα δὲ δύο, τὰ ὁποῖα καὶ ἐκρατήθησαν ἐν τῷ τηλεγραφείῳ. Μετέβη δὲ συγχρόνως καὶ ὁ Ἀρχιερατικὸς μέ τινας τῶν Δημογερόντων παρὰ τῷ Καϊμακάμῃ καὶ τὰ καθέκαστα ἐξέθεσεν εἰς αὐτὸν διαμαρτυρηθεὶς. Ἄλλ' ὁ Καϊμακάμης ἐνήμερος ὢν ἐκ τῶν προτέρων περὶ τῶν ἀνὰ τὰ πέριξ ἔκτρόπων ἔδωκεν ὑπόσχεσιν καὶ διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἐν γένει ἰσυχίας καὶ ἀσφαλείας τοῦ τόπου ὡς καὶ περὶ ἐπιστροφῆς τῶν διαπραγέντων.

* * *

Ἐπι+Ἀποβίβασις κατοίκων.— Πολλὰ οἰκογένεια ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πρῶτας ἤρχισαν νὰ ἐπιβιβάζονται εἰς τινα ἔτοιμα πρὸς ἀπόπλουν φωκαϊκὰ ἱστιοφόρα. Κατὰ τὴν 10ην προμεσημβρινὴν ὥραν εἶχον φορτωθῆ ἀπὸ γυναικόπαιδα τὰ δύο μεγάλα ἱστιοφόρα τοῦ Κατετὰν Τάσσον, τὸ ἱστιοφόρον τοῦ Κατετὰν Παναγιῆ, ἡ μεγάλη βάρκα τοῦ Γ. Βουρλιώτη καὶ τινα ἄλλα. Ἡ κυκλιωτικὴ δὲ παραλία τοῦ «Μικροῦ Γιάλου» ἐστέφετο ἀπὸ ἀνδρας καὶ γυναικόπαιδα διαφόρου ἡλικίας ἔτοιμα νὰ ἐπιβιβασθῶσιν πρὸς ἀναχώρησιν. Πλὴν μετ' ὀλίγον ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ τῆς παραλίας ἔτοιμοι πρὸς ἐπιβίβασιν, ὡς καὶ τινες ἐκ τῶν ἐπιβιβασθέντων, ἀποβιβασθέντες ἐπανήλθον εἰς τὰς οἰκίας των (πρὸς χαρὰν τῶν Σκύλων), διότι διερχόμενος ὁ Ν. εἶπεν εἰς τὰ πλήθη: — «Οὐδένα

μεταφορὰν, φόρτωσιν, ἐκφόρτωσιν ἱκανοποιητικῶς ὑπὸ τῆς «Dait» ἀμειβόμενοι, ἀρχετοὶ τῶν ὁλοίων καὶ περισσεύματα εἶχον. Καὶ ἐκ τῆς ναυτιλίας οὐκ ὀλίγα ἐκέρδιζον. Οἱ εἰς τὴν ναυτιλίαν ἀσχολούμενοι εἶχον ἕκαστος καὶ ἰδιόκτητον ἱστιοφόρον. Ὅμοιος καὶ οἱ εἰς τὴν ἀλιείαν. Εὐποροῦντες πρῶτης τάξεως ἦσαν οἱ ἐμποροῦμενοι καὶ οἱ λεγόμενοι Καραβοκαραῖοι (=ἰδιοκτῆται τῶν πλουσιωτάτων ἀλικῶν Φωκαϊας). Χρῆμα δὲ οὐκ ὀλίγον ἐστέλλετο τακτικῶς ἐξ Ἀμερικῆς ὑπὸ τῶν ἐγκαταστάντων ἐκεῖ φυγοστράτων ἢ μεταναστευσάντων κατὰ καιροὺς Φωκαίων γένων. Ὅστε ἐν Φωκαίᾳ οὐδεὶς ὁ στερούμενος ὑπῆρχε. Φτώχεια τὴν θὰ πῆ οὐδεὶς ἐγνώριζε. Πάντες εἶχον τὸ ἰδικόν των. Καὶ τοῦτο ἀπώλε-

φόβον ἔχομεν ἡμεῖς, τὸ εἶπε καὶ ὁ Καϊμακάμης. Καὶ θὰ κάμετε καλὰ νὰ πάτε πίσω ὁ καθείς εἰς τὰ ἴδια, ἵνα μὴ παρεξηγηθῆτε».

Καὶ τὰ μὲν ἱστοφόρα τοῦ Παναγῆ καὶ Τάσσου μὲ ἀρκετὰς οἰκογενεῖας διηρθύθησαν εἰς τὴν Σμύρνην, ἣ δὲ τοῦ Βουρλιώτη μὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Παναγιώτη Εὐαγγελينوῦ καὶ τινὰ περάματα ἐφθάσαν εἰς Μυτιλήνην, ὅπου τὰ ἀρξάμενα εἰς Φώκαιαν ἔκτροπα γνωστὴ κατέστησαν.

*
*
*

Ἐκκένωσις Παγαράσι:—Οἱ χωρικοὶ τῶν ἐκτρόπων ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τοῦ φανατικοῦ Τζαμφέρ Λουλουναρλῆ διεσκορπίσθησαν ἀνά τὸ Χριστιανικὸν Παγαράσι λίαν προῖ τῆς Πέμπτης καὶ τὰς διαρπαγὰς καὶ λεηλασίας ἀγρίως ἐγενέκυσαν. Οἱ δὲ τοῦ Παγαράσι Χριστιανοὶ φορτώσαντες ὅ,τι ἠδύναντο ἕκαστος εἰς τὰ ὑποζύγια των σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις πεζῇ, καὶ περίφοβοι ἔσπευσαν κατὰ καρβάνια εἰς τὴν πόλιν ἐν κακῇ καταστάσει. Μέχρι δὲ τῆς ἑσπέρας σχεδὸν οὐδεὶς Χριστιανὸς ἔμειγεν ἐν Παγαράσι. Καὶ ἕκαστος διηγείτο τὰ ἐν Παγαράσι ἔκτροπα τῶν Τούρκων.

Ὁ Ἰωάννης Φραντζέσκος ἐκ τῶν προκρίτων καὶ ὅστις εὕρισκετο εἰς Παγαράσι ἀπὸ ἡμερῶν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς καταγραφῆς τῶν κτημάτων ἔχων καὶ τὴν φορβάδα του διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν μοὶ διηγήθη τὰ ἀκόλουθα:—Ὁ Τζαμφέρης πρῶτα, πρῶτα διήρπασε τὴν φορβάδα μου (=τοῦ Φραντζέσκου) καὶ κατ' ἀνάγκην ἐφθάσα πεζῇ εἰς τὴν πόλιν κακὴν κακῶς. Εἶδον νὰ διαρπαζῶσιν οἱ χωρικοὶ Τούρκοι τὰ μικροπαντοπωλεῖα τῶν Χριστιανῶν σχίζοντες διὰ μαχαρῶν τὰ τουλούμια τῶν τυριῶν, τὰ ὁποῖα διεσκορπίζον εἰς τὰς ὁδοὺς. Τὸ αὐτὸ ἐποίουν καὶ διὰ τὰ ἄλευρα, τὸ ὄρυζιον, τὸν καφέν, τὴν ζάχαριν, τὰ λατνά. Ἐθρανον τὰ σιτηρία καὶ ὅσα χρήματα εὕρισκον τὰ ἐσπετερίζοντο ἀπειλοῦντες

σαν μοιραίως εἰς ἕν Μαῦρον Ἡμερονύκτιον! ἀγρίως καὶ βαρβάρως ἐδιωχθέντες διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὡς ἐν ἐκτίσει καὶ λεπτομερῶς εὕρισκε ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ οἰκεῖον μέρος τῆς φρικώδους τριγηθίας τῆς Παλαιᾶς Φωκαίας—Κεφάλαιον α', δ', ε'.

Ἀπολεσθεῖσαι Ἐσοδεῖται.—Ἐκτὸς τῶν ἀστικῶν καὶ ἀγροτικῶν κτημάτων, τῶν κοσμημάτων, τῶν πολυτίμων σκευῶν καὶ κειμηλίων, τῶν προικῶν τῶν νεανίδων καὶ τῶν εἰς χρήματα ἀπωλέσθησαν αἱ ἐπόμεναι ἐσοδεῖται.

Σταφίδες.—Σουλτανὴ στατῆρες 25.000.—Μαύρη στατ. 8.000.—Κορινθιακὴ ὄκ. 20.000.—Ροζακὴ ὄκ. 6.000.—Ἐλαιον ὄκ. 200.000.—

διὰ μαχαιρῶν καὶ γκρᾶ τοὺς ταιλαπόρους μικροπωλητὰς κυρίους ἂν δὲν ἔδιδον εἰς αὐτοὺς καὶ ὅσα χρήματα εἶχον εἰς τὰ θυλάκιά των. Διήραζον τὰ πρόβατα τῶν Χριστιανῶν καὶ ὅσα ἄλλα κτήνη ἦσαν τῆς ἀρεσκείας των καὶ τὰ ὠδήγουν πέραν τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ καὶ εἰς τὴν Μαινεμένην. Ἀφήρουν τὰ χρήματα ἀπὸ τοὺς φεύγοντας ὅσους ἐπρόφθανον καθ' ὁδόν. Ἀφήρουν τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς των, τὰ ἐξώρουγά των, τὰ ὑποδήματά των. Πολλοὺς δ' ἐφίτπουσ, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ προφθάσουν, ἐπυροβόλουν μὲ γκρᾶ».

Αὐτὰ συνέβαινον εἰς τὸ Παγαράσι τὴν Πέμπτην 29, καὶ παρόμοια ἐλάμβανον χώραν εἰς τὰ πλησιέστετα τῆς Νέας Φωκαίας.

**

Ἀποφυλάκισις κακούργων.—Ὁ μοναζήσης Κηρητῆς Καϊμακάμης Φωκαίας Φαῖκ μετὰ τῶν λοιπῶν Φεταῆδων, εἰς γνῶσιν τῶν ὁποίων ἦσαν τὰ ἐν Παγαράσι συστηματοποιηθέντα κατὰ τὰς ὁδηγίας των ἔκτροπα, ἵνα ἡ σπεῖρα τῶν Κηρητῆδων-Βεργαζίων αὐξήθῃ καὶ ἐνισχυθῇ, προέβησαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὴν ἀποφυλάκισιν 10 καταδίκων κακούργων τούρκων. Εἰς τούτους εἶπον ὅτι ἀπολύονται μὲν διὰ Σουλτανικοῦ διατάγματος, τὸ ὁποῖον χορηγεῖ ἀμνηστειὰν εἰς τοὺς φυλακισμένους, ὑποχρεοῦνται δὲ νὰ συμπράξωσιν εἰς τὸν διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν ἐπαύριον—Παρασκευὴν 30,—ὅταν διαταχθῶσι. Τοιαῦτα φοβερά, κακούργα καὶ αἰμοδιψῆ ὄργανα προητοίμαζον καθ' ἡμῶν!... αἱ ἐπίσημοι Ἀρχαὶ τῆς Φωκαίας, ἐν ᾧ ἄφ' ἑτέρον ὑπόσχεσιν καὶ διαβεβαίωσιν ἔδιδον τῷ Ἀρχιερατικῷ Ἐπιτρόπῳ καὶ τοῖς Δημογέρονσιν ἡμῶν περὶ ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας τοῦ τόπου!

Νὰ φθγωμεν.—Πρὸ δύο ἡμερῶν εἶχον συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ ἀμαξᾶ διὰ σήμερον νὰ φύγωμεν οἰκογενειακῶς εἰς Σμύρνην ὅσον τὸ δυνατὸν κρυφίως. Κρυφίως, διότι τὸ τοιοῦτον ἀποφασίσας νὰ πράξω

Σιτηρὰ κοιλὰ 30.000.—Ἵσπρια ἀξίας 5.000 λίρ.—Κηπαῖοι Καρποὶ 10.000 λίρ.—Καπνοφυτεῖα λίρ. τ. 6.000.—Πρόβατα καὶ Αἴγες 30.000.—Βόες 5.000.—Ἄλλα κτήνη 1.500.—Πτηνὰ οἰκιακὰ 50.000.—Ἀλιεῖα λίρ. τ. 15.000.—Ἐνοίκιον ἀλλοτῶν Καραβοκυραίων λίρ. τ. 4.000.—Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ εἰς τὸ ἐλεύθερον Ἑλληνικὸν ἔδαφος καταφυγοῦσαι 1.500 οἰκογένειαι τῶν Φωκαέων μόνον τιμὴν καὶ ζωὴν ἐπρόφθασαν νὰ διασώσωσι.

Κάτοικοι.—Οἱ πλεῖστοι, ὡς προεἶπον, Χριστιανοὶ Ἕλληνας (7.600). Τούτων οἱ νεώτεροι σχεδὸν πάντες διὰ τὸν φόβον τῆς στρατολογίας εἴτε ἐκόντες εἴτε ἀναγκαζόμενοι ἐγκατέλιπον τὴν Φωκαίαν, ἡμεῖς καὶ κατὰ τὴν

διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἀνεκοίνωσα εἰς φίλον μου σημαίνοντα μὲ τὴν ἐκ τῶν προτέρων πελοίθησιν, ὅτι θὰ ἐπιδοκιμάσῃ. Πλὴν τοῦναντίον ἀπεδοκίμασεν ἀπειλήσας νὰ καταγγείλῃ τὴν ἀναχώρησίν μου εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ἐφρόνει ὅτι ἡ ἀναχώρησίς μου εἶχε μεγάλην σημασίαν καὶ ἀφεύκτως ἡ πόλις θὰ μὲ ἐμμείτο. Καὶ ἰστιοφόρον ἐπὶ τούτῳ νὰ ναυλώσωμεν διὰ Μυτιλήνην ἢ διὰ ἄλλου, καὶ νὰ μετακομίσωμεν μετὰ τῶν οικογενειῶν καὶ ὅσα ἄλλα μετακομίσιμα πράγματά μας παρ' ἄλλω ἐπίσης φίλῳ μου ἐλέμεινα, ἀλλὰ καὶ ἔδω ἀπέπτυχον. Ὡσαύτως ἀπέπτυχον καὶ εἰς τὰς σημερινὰς ἐπανειλημμένας συστάσεις μου παρὰ σημαίνουσι καὶ προκρίτοις φίλοις μοι. — Νὰναχωρήσωμεν ἀναφανδόν, ἢ τοῦλάχιστον τὰ γυναικόπαιδα μ' ὅσα πράγματα δυνατὸν νὰ ἐμβαρκαρισθῶσιν εἰς τὰ φοκαϊκὰ καὶ ξενικὰ πλοῖα διὰ τὰ περαιτέρω. — Νὰ συστηθῇ δὲ τοῦτο εἰς τοὺς Χριστιανούς ἀμέσως τώρα. Ἐὰν σημειώσω ὅτι ἀνήψισαν περίπου τὰς συστάσεις μου, παρακαλῶ νὰ πιστευθῇ. Εἰς μάλιστα τούτων, ὁ ἔχων παρ' ἐμοὶ πλείστην ὑπόληψιν, εἶπε τὰ ἀκόλουθα: — «Ἐάν, Σεβαστέ μας Μέντορ, φθιάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ κινδύνου, ὡς φρονεῖτε, ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας τὸ ρυμουλκὸν καὶ τὰς φορηγίδας τοῦ ἄλατος. Φορτώνομεν εἰς αὐτὰς ὅλα τὰ γυναικόπαιδά μας καὶ τὰ πράγματά μας, καὶ τὸ βυπόραικα τὰς σῦρει καὶ τὰς φέρει εἰς μέρος ἀσφαλές». Κατὰ τοσοῦτον τὰ ναρκωτικὰ τῶν Φεταήδων εἶχον ἐπιδράσῃ κατ' ἔξοχὴν εἰς τοὺς προκρίτους μας, εἰς τοὺς φρονιμώτερους μας, εἰς τοὺς εὐποροῦντας καὶ τοὺς ἀνεπτυγμένους μας, οἱ ὅποιοι καὶ τελευταῖοι ἐμείγαμεν. Θὰ ἐσφαζόμεθα δὲ τραγικώτατα ὑπὸ τῶν Τουρκαῶν Ὀρδῶν, ἂν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς Μαύρης Νυκτὸς δὲν ἔφθανεν εἰς Φώκαιαν τὸ Σωτήριον «Καρασοῦλι» ὅπου μόλις περὶ τὴν αὐγὴν ἐπρολάβομεν νὰ ἐπιβιβασθῶμεν εἰς ἀθλίαν καὶ ἐλεεινὴν κατάστασιν μὲ μόνην τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν ὁποίαν ἐφέρομεν, κλαίοντες ἀνωφελῶς καὶ ὀδυρόμενοι, διότι τὰ πάντα οὕτω μοιραίως ἀπώλεσαμεν.

Χριστιανικὴν πόλιν ἐφαίνετο κύριολεκτικῶς ἔρημος ὁμογενῶν νέων. Ποῦ καὶ ποῦ ἐφαίνοντο οἱ τῆς ἡλικίας τῶν 18, 19, ἀραιότατοι καὶ οὔτοι. Χαριεντιζόμενοι δὲ ἐλέγομεν. — Ὡς πηγαίνει ἡ αὐστηροτάτη στρατολογία τῶν νέων μας ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἐκουσία σὺν τῶν μετανάστευσις ἀφ' ἑτέρου ἢ πατρίδος μας θὰ κατανήσῃ Γυναικούπολις. Οἱ Τοῦρκοι κάτοικοι 1500 περίπου καὶ κατοικοῦντες μέρος τῆς χώρας ΒΑ. καὶ περὶ τὴν παραλίαν τοῦ «Μεγάλου Γαλοῦ» ὅπου τὸ Διοικητήριον καὶ τὰ λοιπὰ κυβερνητικὰ γραφεῖα. Μονατζίρηδες δὲ Κηρητλήδες καὶ Βεγγάζιοι περὶ τὰς 100 οἰκογένειαι. Καὶ Ἐβραῖοι ὀλίγιστοι (17).

Κηρητλήδες — Βεγγάζιοι. — Πάντες ἐξώλεις καὶ προώλεις. Τέρατα

Μαΐου 30, ΣΤη.

Ἡ Μάχη Ἡμέρα.

Ἀρχιερατικός παρὰ Καϊμακάμη.—Καί που ὕπνος τὴν νύκτα τῆς Πέμπτης· φόβος ὅμως πολὺς. Αἱ καταφθάνουσαι δὲ εἰδήσεις δυσάρεστοι λίαν καὶ ἀνησυχητικαί. Τὰ ἔκτροπα ἤδη κατευθύνονται ὀρισμένως εἰς τὴν Φώκαιαν. Ὁ Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος, ὄντως τοῦ καθήκοντος, μετέβη ἐγκαίρως καὶ μόνος του τὴν φορὰν ταύτην εἰς τὸ Διοικητήριον καὶ ἐξέθετο τὴν κατάστασιν τῷ Καϊμακάμη καὶ συνεπῶς ὅτι οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἀναχωρήσωσιν, ἂν δὲν καταταύσωσιν αἱ βαρβαρότητες. Ὁ δὲ Καϊμακάμης καὶ πάλιν τὰς συνήθεις ὑποσχέσεις καὶ διαβεβαιώσεις ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀρχιερατικὸν μας δηλ. ὅτι ἐν Φωκαίᾳ οὐδὲν τὸ ἔκτροπον θέλει συμβῆ καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἤσυχάζωσιν ἀσχολούμενοι ἕκαστος εἰς τὴν ἐργασίαν των. Ἄν δὲ ἀπ' ἐναντίας προβῶσιν εἰς ἀναχώρησιν, ἢ εὐθύνῃ ἐπιβαρύνει τὸν Ἀρχιερατικὸν καὶ τὴν Δημογεροντίαν. Καὶ ὁ Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος εἰς τὴν ἀπειλὴν ταύτην τοῦ Κηρητῆ Μανδρουσκύλου εὐδαρῶς ἀπήντησε.—«Φοβοῦμαι πολὺ μὴ πάθῃ τὰ αὐτὰ τοῦ Ἀλήγα καὶ ἡ Φώκαια. Καὶ ἐκ τῶν προτέρων εὐθύνεσαι σὺ Καϊμακάμη Ἐφένδη».—«Ὅχι· οὐδὲν θέλει συμβῆ» ἐπανέλαβεν ὁ Κηρητῆς Φεδαῖς «καὶ νὰ μένωσιν ἤσυχοι οἱ Χριστιανοί».—Καὶ μέχρι μὲν τινος ἐμένομεν ἤσυχοι (!) ἤσυχοι ἐπὶ ἀκανθῶν καὶ βελονῶν.

* * *

Στρατήγημα Φεταῆδων.—Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Διοικητηρίου ἀναχώρησιν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου οἱ Φεταῆδες φοβηθέντες μὴ οἱ Χριστιανοὶ σήμερον ἐπισπεύσωσιν τὴν ἀναχώρησίν των, ἀπεφάσισαν νὰ στεύωσιν εἰς Μαινεμένην πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Χωροφυλακῆς Ταλαᾶτ τὸν Δήμαρχον ἑλληνόφωνα Χασὰν ὡς καταλλήλοτατον, ὅπως πείσῃ αὐτὸν νὰ ἐπιταχυνθῇ δι' ἀπόψε ἡ συστηματικὴ κατὰ τῆς Φωκαίας προ-

τοῦ αἵματος. Κακοποιά στοιχεῖα καὶ παντὸς εἴδους κακοῦργοι. Οὗτοι ἐκατήχον καὶ ἐφανάτιζον τοὺς ἐντολίους ὁμοφύλους καὶ ὁμοθρήσκους των κατὰ τὰ ἐνστικτῖά των ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν καὶ πρὸς ἐκδίκησιν. Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἦλθον καὶ ἐγκατέστησαν εἰς τὴν Φώκαιαν κατὰ κακὴν μας τύχην ἑκατὸν τοιαῦται οἰκογένειαι, τῇ ἐνεργείᾳ, προτροπῇ, δαπάνῃ καὶ ὑποστηρίξει τοῦ Κομητατικοῦ ὁμοπάτριδος αὐτῶν Κηρητῆ Ἀλῆ Μουδῆρη τῶν ἀλάτων. Οὗτος, ἵνα ἐπιτύχῃ ὀριστικὴν καὶ διαρκῆ ἐγκατάστασιν εἰς τὸν τόπον μας τοιούτων αἰμοχαρῶν καὶ ἀγρίων ὀργάνων του εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ διὰ πᾶν ὅτι ἀντιχριστιανικὸν καὶ ἀντιελληνικόν, ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἐν τῇ πόλει ἐργασίαν τοῦ ἀλατος

σβολή καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισπεύσεως. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθές.—'Αλλ' ἵνα αἱ πρὸς τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον προσφάτως δοθεῖσαι ψευδοῦποσχέσεις καὶ ψευδοδιαβεβαιώσεις τοῦ Καϊμακάμη γίνωσι πιστευταὶ εἰς τοὺς Χριστιανούς, διέδωσαν ὅτι ὁ Δήμαρχος ἐστάλη εἰς τὰ πέρας ὅπως τὰ ἀρπαγέντα ποίμνια ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς ποιμνιοκτῆτας Χριστιανούς· καὶ ἐμποδίσῃ τὰ ἔκτροπα. Τὰ αὐτὰ ἑλληνιστὶ ἔλεγε καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν ὁ Δήμαρχος Χασὰν εἰς ὅσους ἐκ τῶν Χριστιανῶν συνήντα. «'Ας ἔλθουν δὲ ὁ Στανῶης, ὁ Κοσκινᾶς καὶ οἱ ἄλλοι Κεχαγιᾶδες σας εἰς τὸν Ἑρμον νὰ παραλάβουν ἕκαστος τὰ πρόβατά του, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ φροντίσῃ νὰ ξεχωρίσῃ ἐνὸς ἐκάστου τὰ πρόβατα χωρὶς νὰ χαθῇ οὐδὲ ἓν!» Μολονότι ἄλλα ὄργανα τῶν Φεταῆδων ἐσπευσαν προώρως εἰς τὴν Χριστιανικὴν ἀγορὰν δι' ἔκτροπα.

*
*
*

Ἄ Ο Πανικός.—Ἦτο 10 $\frac{1}{2}$ προμεσημβρινὴ ὥρα. Ἦμιν εἰς τὸ ἀλευροπωλεῖον τοῦ Γαληνοῦ μετὰ τοῦ Νίκου Παπαγιάννη καὶ Στυλιανοῦ Φαρμακομήνογλου. Ἐσχολιάζομεν τὰς πρὸ ὀλίγου δοθεῖσας νέας ψευδο-ὑποσχέσεις καὶ ψευδοδιαβεβαιώσεις τοῦ Καϊμακάμη, ὅτε εἰσέρχεται ὁ ἐκ τῶν προκρίτων Διαμαντῆς Καρπούζης καὶ μᾶς διηγεῖται τὰ ἐξῆς:—«Ὁ Κομησέρης τώρα πῆγε ἔς τὸ μαγαζί μου· πῆρε ἀπὸ τὸν υἱόν μου μίαν λίραν, 3 δνεκεδες πετρέλαιον, 4 δνεκεδες λάδι, 8 ὄκ. σαποῦνι καὶ τῷ εἶπε:—'Τώρα θὰ στεῖλω ἀνθρώπους μου νὰ τοῖς δώσῃς καὶ ἄλλα πράγματα. Νὰ μὴ τύχη, καυμένε, καὶ δὲν τοῖς δώσῃς, διότι κατὰ διαταγὴν μου θὰ σὲ κακοποιήσουν»—'Αρχαὶ ὠδίνων, τοῖς εἶπον, καὶ ἀμέσως τοῦ ἀλευροπωλείου ἐξελθὼν τὴν πρὸς τὴν οἰκίαν μου ἄγουσαν ἔλαβον μετὰ φόβου πολλοῦ. Καὶ βλέπω τὸν μὲν Κομησέρην εἰσερχόμενον εἰς τὸ κατάστημα τοῦ κ. Παράσχου Παμουξόγλου, ἕτερον δὲ τοῦρκον εἰς τὸ ἀροτοπωλεῖον τοῦ Παχάρη κραιτοῦντα ἄρτους καὶ εἰς τὰς δύο

ἐντοπίους τακτικὸς ἐργάτας Χριστιανούς καὶ προσλαμβάνει τὰ ἀποτρόπαια ὄργανα τοῦ τόπου του καὶ τῆς γειτονιάς του—τοὺς Κηρητῆδες—Βεγγάζιους—ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων καὶ ἐτέθη κατὰ τὴν Μαύρην Νύκτα. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὴν φορικαλέαν συμφρορὰν καὶ καταστροφὴν τῆς Φωκαίας ἐπέφερον οἱ λυσσώδεις Κηρητόσκιλοι—Βεγγάζιοι.

Οἱ Φεταῆδες Φωκαίας. 1) Ἄ Ο Μονδίζης τῶν ἀλάτων Φωκαίας Ἄλῆς. 2) Ἄ Ο Καϊμακάμης Φωκαίας Φαῆκ. 3) Ἄ Ο Κομησέρης Φωκαίας Ριφάτ.—Καὶ οἱ 3 Κηρητῆδες Σκύλοι, αἰμοβόροι, μισέλληνες, χριστιανομάχοι, κομητατικοί, φαρμάκια. 4) Ἄ Ο Μονφτῆς Σιρῆ.—Λουπουνναρῆς φανατικώτατος τοῦ Κομηταίου. Ὑπεκρίνετο τὸν φιλέλληνα.

χειρας και μεγαλοφώνως διαπληκτιζόμενον με αὐτόν. Ἔως ὅτου ἀντιληφθῶ περὶ τίνος πρόκειται, ὁ Παχίρης κλείει τὰ σιδηρὰ παραθυρόφυλλα τοῦ ἀρτοποιεῖον του θορυβωδέστατα. Συγχρόνως ἀκούω φωνὰς κινδυνευόντων, βλέπω γυναῖκας καὶ ἄνδρας νὰ σπεύδωσι πανικόβλητοι εἰς τὰς κατοικίας των, ὅτε καὶ ἐγὼ καταληφθεὶς ὑπὸ πανικοῦ τροχάδην καὶ ἐπιτροχάδην ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου μετὰ τῆς οἰκογενείας μου ὀλοφυρομένης ἐνεκλείσθη. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν καὶ πλείστοι ἄλλοι σπεύσαντες ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Ἡ ἀγορὰ ἐν ἀκαρεὶ ἐκλείσθη ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας, διότι ἐθεάθη (προώρως βέβαια) ἐν αὐτῇ ἀπειλῶν ὄπλισμένους καὶ με Γκρᾶ ὁ Μιλὲτ Ἀράτης Βεργάζιος.

* * *

Ἄλλο στρατήγημα.—Κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα πανικόν, ὅστις καὶ πολὺ δὲν διήρκεσε, μεταβαίνει (=καὶ τρίτον) ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῷ Καϊμακάμη καὶ ἐντόνως διαμαρτύρεται διὰ τὰ προκλιέσαντα καὶ δημιουργήσαντα τὸν πανικόν εἰς τοὺς Χριστιανούς. Συγχρόνως δὲ οἱ τὴν συνοικίαν τοῦ «Μικροῦ Γιαλοῦ» κατοικοῦντες—πάντες Χριστιανοὶ—προτροπάδην ἐπεβιβάζοντο εἰς τὰ ἔτοιμα, ὡς ἐλέχθη, φωκαϊκὰ πλοίαρια, τὰ ὁποῖα ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὸ ἔξωθεν τοῦ λιμένος καὶ μετὰ τῶν νησίδων «Ἅγιος Γεώργιος» καὶ «Ὀγλιάκ» ἠγκυροβολημένον τρίστιον τοῦ Παντελῆ Πατέρα Ἀγνουσώτη. Τότε ὁ Καϊμακάμης ἀντιλαμβάνομενος ὅτι οἱ Χριστιανοὶ θὰ προλάβουν ἐγκαίρως νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Φώκαιαν μ' ὅσα πράγματά των ἠδύναντο, συνιστᾷ εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, οὗτος μὲν ὡς Ἀρχιερατικὸς νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἐπιβίβασιν καὶ τὴν ἀναχώρησιν πρὸς τὸ καλὸν αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν, ἐκεῖνος δὲ (ὡς Μολοσσὸς Κηρηλιῆς) διὰ τοῦ δημοσίου κήρυκος θὰ παροτρύνῃ τοὺς Χριστιανούς νὰ ἀνοίξουν ὅλοι τὰ καταστήματά των ὑπ' εὐθύνην του. Καὶ τὸν μὲν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, ὁ

Ἐκίρουντε δὲ εἰς τὰ τζαμιά κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐφανάτιζε. 5) Ὁ *ἱατρὸς τῆς Δημορχίας Μεμέτ.*—Λουκουραγλῆς καὶ οὗτος κάκιστος Κομητατικὸς φανατικώτατος. Κατὰ τὸ «Οἷα ἢ μορφή . . . καὶ ἡ ψυχὴ». 6) Ὁ *Δήμαρχος Χασάν.*—Φωκαεὺς ἑλληνόφωνος. Πρασελοιεῖτο χριστιανοφιλίαν προσκολώμενος τοῖς Χριστιανοῖς. Πλὴν κατὰ μέστος τουρκισμοῦ. Κομητατικὸς. 7) Ὁ *Ἀληπαρμάκης.*—Φωκαεὺς φροσπακίλης πάρεδρος τῆς Δημορχίας. 8) Ὁ *Διμενάρχης Μεμέτ.*—Σμυρναῖος ἐκ τῶν Νεοτούρκων. Ὑπεκρίνετο τὸν μισότουρκον μετὰ τῶν Χριστιανῶν. Πλὴν Τούρκος φύσει. 9) Ὁ *Ὑγεινόμος Ἐτέμ.*—Μουαζήρης ἐκ Πύργων τῆς Βουλγαρίας. Ὀλαδὸς τοῦ Κομηταίου. Ψευδοφι-

ὁποῖος μετέβη ἐπὶ τόπῳ, ἵνα ἀποτρέψῃ, δὲν εἰσήκουσαν οὔτε οἱ ἐπιβι-
 βασμένοι οὔτε οἱ ἐπιβιβαζόμενοι ἢ σπεύδοντες εἰς τοῦτο ἐκ τῶν τῆς
 παραλίας. Τὸν τελῶν δυστηχῶς τοῦ Καϊμακάμη γνωστότατον Χατζῆν,
 ὅστις διεκήρυξεν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς ἀγορᾶς: — «Ὁ Καϊμακάμης
 διατάσσει γὰρ ἀνοίξετε τὰ καταστήματά σας ὅλοι οἱ Χριστιανοί. Καὶ μὴ
 φοβεῖσθε διόλου. Δὲν θὰ συμβῆ τίποτε. Ἄνοιξατε. Τὴν ἐργασίαν σας
 βλέπετε». — εἰσήκουσαν, καὶ τὰ καταστήματά των ὅλοι ἤνοιξαν.

* *

Στρατηγήματος ἐπανάληψι. — Ἡ ἐπιβίβασις καὶ ἡ ἀναχώρη-
 σις ἐξακολουθεῖ εὐρυνομένη. Αἱ καταφθάνουσαι ὁλονὲν νεώτεραι εἰδή-
 σεις χειρότεραι. Τὰ ἔξωθεν τῆς πόλεως διαρπάζονται. Οἱ διαρπάζοντες
 εἶναι πολλοί. Τὰ καταστήματα ὅλα ἐκ νέου κλείουσι. Εἶναι δὲ μετα-
 μεσημβρία. Ἡ ἐσπέρα ἀπέχει. Καὶ ὁ τελῶν Χατζῆς κατὰ διαταγὴν
 τοῦ Καϊμακάμη διακηρύττει καὶ πάλιν ὅσα καὶ ὁποῖα περὶ τὴν 11ην
 προμεσημβρινήν. Δὲν ἤνοιξαν ὅμως ὅλοι τὰ καταστήματά των. Τοῦρ-
 κοὶ, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ἐπάτησαν πόδα εἰς τὴν ἔξω Χριστιανικὴν συ-
 νοικίαν (= «Μικροῦ Γυαλοῦ»), περιεφέροντο μὲ ἀκολουθίαν ἀπὸ τουρ-
 κόπουλα πολλά, θεώμενοι τὰς κινήσεις, τὴν σπουδὴν, τὴν ἐπιβίβασιν,
 τὴν ἀναχώρησιν τῶν Χριστιανῶν. Ὁρτιρον δὲ τρόπον τινὰ ἡμῶς καὶ
 σατανικῶς ἐλυποῦντο διὰ ταῦτα. Εἰς δὲ τούτων πασίγνωστος φανατι-
 κὸς—ὁ Ἀλετήναγας—πλησιάζας με πρὸ τοῦ κήπου τοῦ Ἀρρεναγω-
 γείου μας καὶ παρὰ τὴν παραλίαν, μοὶ λέγει τουρκιστί: — «Ἐντροπή
 μπέ! Τί εἶναι αὐτὰ ποῦ κάμνουν οἱ Ρωμηοὶ σας! Τί φεύγουν! Ποῖος
 τοὺς διώχει! Δὲν τοῖς μιλεῖς σὺ τοῦλάχιστον!» — Εἰς τὴν ἀπάντησίν
 μου δὲ—Σεῖς ξέρετε διατί φεύγουν. Εἶναι ὄχλος κανένα δὲν ἀκούει.—
 Μοὶ ἀπεκρίθη μ' ἔκεινο τὸ φανατικώτατον τουρκικὸν ἕφος. — «Τότε
 καὶ μᾶς τὰ λέγουν ὅτι καὶ σεῖς θέλετε νὰ πᾶτε ἔς τὸ Γιουνανιστάν!» —

λέλλην καὶ Τοῦρκος πράγματι. 10) **Ὁ Ἀζᾶς Ναδῆρ.**—Φωκαεὺς εἰσο-
 δηματίας μὲ γυναῖκα χριστιανὴν ἐξισλαμισθεὶσαν ἀλκοολικῶς βλακέν-
 τος. Συνεχρωτίζετο τὸ πλεῖστον μὲ Χριστιανούς. Πλὴν καὶ οὗτος Τοῦρ-
 κος τοῦ Κοιμητάτου.

Ἀνώτεροι ὁδηγοὶ καὶ σύμβουλοι.—Οἱ Φεταῖδες οὗτοι προε-
 δρευόμενοι ἀπὸ τὸν Κρητηλῆδικον Τρικέφαλον Μοναζήρικον Σχολὸν
 (= τοὺς Κρητηλῆδες Μουδίσση, Καϊμακάμη καὶ Κομισέρη) πᾶσαν δὲ
 δύναμιν καὶ μέσον ἐπίσημον καὶ ἰδιωτικὸν ἔχοντες ἀτετέλουν ἐν Πα-
 λαιᾷ Φωκαίᾳ σπουδαῖον ἐπιτελεῖον τοῦ Νεοτουρκικοῦ προγράμματος
 καὶ σχεδίου διὰ τὴν ἐξόντωσιν τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων. Ὁδηγίας

Καὶ τὸν ἐγκατέλειπα σπεύσας ἤδη πρὸς σωτηρίαν τῆς οἰκουρούσης εἰσέτι οἰκογενείας μου.

* * *
Ὁ πανικός εἰς τὸ Ζενίθ.—Ἦτο 3η μεταμεσημβρινὴ ὥρα, ὅτε τὴν σύζυγόν μου καὶ τὴν θυγατέρα μου ἐνεπιστεύθην εἰς τὸν ἀδελφόν μου νὰ ὀδηγήσῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς τὸ τρίστιον τοῦ καπετὰν Παντελῆ Πατέρα Ἀγνουσώτη. Ἐγὼ δὲ νὰ ἐπιβιβασθῶ ἀργότερον, ἀφοῦ ἴδω τὸ ἀποβησόμενον. Ἐκλείδωσα τὴν οἰκίαν μου ὡς εἶχε μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ, ἵνα μὴ τὴν ἐλανίδω δυστυχῶς! . . Κατόπιν ἤκουσα ὅτι ἡ Νέα Φώκαια ἔπαθε καὶ οἱ Βασιβοζοῦκοι ὠρισμένως διευθύνονται κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. Ἡ φοβερὰ αὕτη εἶδησις, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐγενίκευσε τὸν πανικόν, καὶ πάντες ἤδη μηδενὸς τῶν Χριστιανῶν ἐξαιρουμένον ἐσπεύδομεν πρὸς σωτηρίαν. Πάντες ἀπελπίσαντες ἐζητοῦμεν καταφύγιον. Πάντες εἰς κίνησιν ἀνά τὴν Χριστιανικὴν πόλιν, ἀνά τὴν παραλίαν, ἀνά τὸν λιμένα. Οὐδεὶς ἐννοεῖ νὰ μείνῃ. Φαντασθῆτε τὶ τρομερὸν κακὸν ἐγένετο! Ἀδύνατον διὰ τοῦ καλάμου νὰ περιγραφῆ! Ἀπὸ τῆς «Πέντε Πόρτες» (ΝΑ) μέχρι τῆς «Ἀγίας Κυριακῆς» (ΒΔ) ἡ παραλία ἐστέναζε βρῖθουσα κυριολεκτικῶς ἀπὸ γυναικόπαιδα, τὰ ὅποια ἔκλαιον καὶ ἐκραύγαζον σπαραξικάρδια, ἰκέτεον, ἐζήτουν ὅλα φεῦ! ἐπιβίβασιν . . .

* * *
Ἐπιβίβασις—Τρικυμία.—Καὶ παρελάμβανον ἐπιβιβαζομένους τὰ Φωκαϊκὰ μεγάλα ἱστιοφόρα Δ. Κινταλῆ, Μήτηρον Ταλιούκλα καὶ ἄλλα ὡς καὶ τὰ ξενικὰ πάγκα τῶν Παντελῆ Πατέρα καὶ Ἰωάννου Φράγκου. Ὁ «Ταξιάρχης» τῶν Ἀδελφῶν Παντελίδου δυστυχῶς δὲν ἐδέχετο (τὴν ἐπομένην παρελάμβανε) διὰ τὸν φόβον τῆς ματωμένης σημαίας του. Κακόν! Ἡ ἐπιβίβασις ἐγένετο γοργῶς καὶ ἀδιακόπως. Δὲν ἦτο ὅμως δυνατόν νὰ συμπληρωθῆ μέχρι τῆς ἑσπέρας καὶ τῆς ὠρισμένης

καὶ συμβουλὰς ἐλάμβανον πολιτικῶς μὲν ἐκ Σμύρνης, στρατιωτικῶς δὲ ἐκ Μαινεμένης. Καὶ ἐκ μὲν τῆς Μαινεμένης τακτικῶς ὡς περιοδεύων ἤρχετο εἰς Φώκαιαν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Μαινεμένης Ταλαίτ, διέμενε μίαν νύκτα καὶ τὴν ἐπομένην ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἴδια. Μὲ τὴν αὐτὴν ἰδέαν, τὴν αὐτὴν σκέψιν μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἔκαμε περιοδεῖαν εἰς Φώκαιαν ὁ Νέρων τοῦ ἄ'. αἰῶνος Ἐβραῖο-Ραζμῆς, ἄλλην δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου, ἵνα ἀφ' ἐνός μὲν ἀντιληφθῆ αὐτοπροσώπως τὰ ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἐπιτελείου διενεργούμενα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως δώσῃ τὰς τελευταίας του ἐξοντωτικὰς ὀδηγίας καὶ συμβουλίας. Διῶρισε δὲ καὶ Δήμαρχον τὸν προαναφερθέντα Χασάνην. Ὁμοίως διὰ τὸν αὐτὸν σκο-

ώρας τοῦ συνθήματος τῶν Τούρκων. Διότι ἀφ' ἑνὸς τὰ θύματα ἦσαν χιλιάδες τῶν χιλιάδων, ἀφ' ἑτέρου ἐκτὸς τῆς μακρυνῆς ἀποστίασεως καὶ τῆς θαλασσοταραχῆς αἱ ὑπολειπόμενα ὥραι ἦσαν 2—3 δυστυχῶς.

Ἡ ὥρα εἶναι 4η μεταμεσημβρινή. Πλὴν ἐφαίνετο μαύρη ὡς ἔκρη! Ὁ οὐρανὸς ὡς πενθῶν ἦτο κεκαλυμμένος μὲ μαῦρα νέφη. Ὁ ἥλιος ἐκρύβη. Τὰ στοιχεῖα συγκλονισθέντα ἀπὸ τὰς οἰμωγὰς, τοὺς κοπετοὺς καὶ τοὺς θρήνους τῶν θυμάτων βογοῦν, συρίζουν! Τραμουντιάνα πολὺ φρεσκαρισμένη! Ἡ τέως ἤρεμος καὶ γαληνῶσα θάλασσά μας συνταραχθεῖσα ἀπὸ τὰ δάκρυα αὐτῶν ἐκόπτετο! Κύματα μαῦρα καὶ πελώρια ἐκλυδώνιζον τὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ λιμένος τὴν ἐπιβίβασιν ἐκτελοῦντα περάματα καὶ ἄλλα πλοίαφια. Πρὸ τοιαύτης τραγικῆς καὶ πενθίμου εἰκόνας ἐφερόμην καὶ ἐγὼ ὡς ἀπὸ μηχανῆς εἰς τὰ μέρη τῆς ἐπιβίβασεως. Τὰ γόνατά μου ἐλύθησαν, δάκρυα δὲ ἄφθονα ἔρρεον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν προφθάνουσί με καθ' ὁδὸν οἱ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐκ τοῦ Διοικητηρίου ἐπιστρέφοντες φίλοι μου Γάλλοι κ.κ. Σαρτιὸ καὶ Καρλιέ. Μὲ χαιρετίζουσι διὰ χειραφίας· μὲ ἐρωτῶσι ποῦ κατευθύνομαι καὶ τί γίνεται ἢ οἰκογένειά μου.—«Νὰ ἔλθετε ἀτόψε σπίτι μου ὅλη ἡ οἰκογένειά σου. Ἔχω δωμάτιον ἰδιαιτέρον νὰ κοιμηθῆτε καὶ τίποτε νὰ μὴ πάθετε». Μοὶ διηγήθησαν δὲ τάδε.

* * *

Οἱ Γάλλοι παρὰ τῷ Καϊμακάμη.—Ἐγὼ (ὁ Σαρτιὸ), ὁ Μ^τ Καρλιέ, ὁ Μανσιέ καὶ ὁ Τάντρια μετέβημεν ἐν σώματι σήμερον εἰς τὸν Καϊμακάμη. Παρεστήσαμεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτροπον κατάστασιν καὶ τοὺς φόβους μας ἀπὸ τοὺς ἐδῶ Κρητηλῆδες—Βεργαζίους ἐργάτας τοῦ ἄλατος.—Καὶ μᾶς εἶπεν.—«Ὅταν φοβεῖσθε, ἔλατε ἀτόψε νὰ κοιμηθῆτε εἰς τὸ Διοικητήριον».—Τότε ἡμεῖς τῷ ἀπεκρίθημεν σοβαρότερον

πὸν ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν μας περὶ τὰ μέσα Μαΐου—15 ἡμέρας πρὸ τῆς καταστροφῆς—καὶ ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Κομητᾶτου. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Μαινεμένης Ταλαῖτ τὸν Μαΐον συχνάκις ἐπεσκέπτετο τὸν τόπον καὶ συμβούλια νύκτωρ ἔκαμεν. Εἰς ἐν τῶν μυστικῶν τούτων συμβουλίων ἐπέμενε νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐν Φωκαίᾳ Μοναζήριδες, ἄλλ' ἐμειοψήφησε. Τινὲς τοῦ ἐπαράτου ἐντοπίου ἐπιτελείου, οἱ τὸν φύλλῳ προσοπιούμενοι, δὲν ἔπανον πλησιάζοντες τοὺς ἡμετέρους ἐκ τῶν σημαίνοντων, ἵνα εὖ πλέον ἀποκοιμήσωσι καὶ πλήρως ἀνυπόπτους περὶ ἐνδεχομένων ἐκτροπῶν ἐν Παλαιᾷ Φωκαίᾳ καταστήσωσι. Διηγούντο δὲ εἰς ἐπίμετρον πλήρης ὀργῆς καὶ θυμοῦ τὸν φανατισμὸν καὶ

—«Τὸ Διοικητήριον δὲν εἶναι ξενοδοχεῖον. Θέλομεν ἀσφάλειαν. Σὲ καθιστῶμεν ὑπεύθυνον δι' ὃ,τι ἤθελε συμβῆ εἰς ἡμᾶς».—Καὶ ἀπήλθομεν ὁμοίως ἐν σώματι καὶ οἱ τέσσαρες, ἀφοῦ μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι θὰ διατάξῃ χωροφύλακας νὰ φυλάττωσι τὰς κατοικίας μας».

Προχωροῦντες οὕτω συνδιαλεγόμενοι ἐπὶ τῶν συμβαινόντων πρωτοφανῶν παραξικ-ωδίων ἐν Φωκαίᾳ, κατηγήσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Σαρτιῶ, ὅπου οἱ Χριστιανοὶ ἤρχισαν νὰ καταφεύγωσι. Τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἄλλας οἰκίας τῶν Γάλλων δηλ. κατέφευγον Χριστιανοί. Ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν ὄφρυν τῆς προκουαίας κατηρεῖς καὶ περίλυποι. Τί ἐλέγομεν ἐδῶ δὲν ἐνθυμοῦμαι ! Εὐρισκόμην εἰς ψυχολογικὴν κατάστασιν. Ἡ ἐνώπιον καὶ περίεξ ἡμῶν ἐξελισσομένη εἰκὼν ὀλοὴν καθίστατο τραγικώτερα . . . ἀνωτέρα πάσης περιγραφῆς ! Στιγμὴ κρισιμοπατῆ ! . . Χίλιοι καὶ πλέον θὰ ἦσαν οἱ καταφυγόντες Χριστιανοὶ καὶ εἰς τὰς τέσσαρας οἰκίας τῶν Γάλλων. Χιλιάδες καὶ οἱ ἐπιβιβαζόμενοι ! Θεέ μου ! σῶσον τὸν ἐκλεκτὸν καὶ περιούσιον λαόν Σου, δι' οὗ, ὡς εἶπας—«δοξασθήσει».

* * *

Ἄφιξις Ἐπισκόπου.—Ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης λαβὼν ἐγκαίρως τὴν προμνησθεῖσαν ἐπιστολὴν τῆς Δημογεροντίας Φωκαίας Παλαιᾶς μετέβη παρὰ τῷ Ἑβραιοτούρκῳ Ραχιμῇ, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἐξέθετο τὸν φόβον καὶ τὸν κίνδυνον τῶν Φωκαίων. Μεταπεισθεῖσα δὲ ἡ Α. Σ. ὑπ' αὐτοῦ ὅτι οὐδὲν ἔκτροπον θέλει συμβῆ εἰς Φωκαίαν ἔστειλε τὸν βοηθὸν Αὐτῆς Ἐπίσκοπον κ. Ἀμβρόσιον ἐκεῖ, ὅπως καθησυχάσῃ τοὺς πανικοβλήτους Χριστιανοὺς καὶ ἐμποδίσῃ πᾶσαν ἀναχώρησιν. Ἄφικετο δὲ ἡ Α.Θ. περὶ τῆς δεύλης τῆς Μαύρης Παρασκευῆς διὰ τῆς βεζινακάτου τοῦ Λιμενάρχου Σμύρνης ἀριθ. 11 συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Δημογεροντίας Σμύρνης κ. Π. Κορωνοπούλου, τοῦ

μισελληνισμὸν τοῦ ἐκ Μαινεμένης Ταλαὰτ ἐπὶ τούτῳ ἐρχομένου.

Μητροπολίτης καὶ Βαλῆς.—Ἐκ συμπτώσεως τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ συγχρόνως μὲ τὴν τελευταίαν (Μαΐου) καταχθόνιον ἄφιξιν τοῦ Ντονμέ Ραχιμῆ εἰς τὴν πόλιν μας ἀφίκετο (διὰ τὰ ἀνεγειρόμενα νέα Σχολικά μας Κτίρια) ἡ Α.Σ. ὁ Πολυφίλητος ἡμῖν Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Χρυσόστομος. Συναντηθέντες κατὰ τὴν ἀποβίβασιν ἀμφοτέρω ὁμοῦ περιήλθον μετὰ τῶν συνοδείων τῶν τὴν πόλιν ὡς φίλοι καὶ γνώριμοι, ὡς ἔλεγεν ἡ Α.Σ., Ἥτις καὶ ἐπανελημμένως διαταγὰς ἔδιδεν ὅπως ἐτοιμασθῆ μεγαλοπρεπῆς δεῖπνον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γνωστοῦ προκρίτου Ἀριστείδου Παταγιάννη χάριν ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ Φεταῆδ-

κλητήρος Αὐτῆς καὶ ὑπὸ δέκα χωροφυλάκων δι' ἀσφάλειαν παραχωρηθέντων ὑπὸ τοῦ παμπονήρου Ραχιῆ.

Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἐπισκόπου ἀνεθάρρουν ἄλλα ἐλπίζοντες οἱ περίτρομοι Χριστιανοί. Δὲν εἰσήκουσαν δὲ πάντες. Τὸ ἱστιοφόρον Δ. Κινταλῆ, εἰς τὸ ὄλοϊον ἐπεβιβάσθη ἡ Α. Θ., ἵνα κωλύσῃ τὴν ἀναχώρησιν, συνέστησε δὲ καὶ ἀποβίβασιν κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης, ἀπέπλευσεν εὐθύς ὡς ἡ Α. Θ. κ. Ἀμβρόσιος ἀπεμακρύνθη τούτου.

* *

Οἱ Βασιβοζοῦκοι—Τὸ σύνθημα.—Ἐπὶ τινας στιγμὰς διετέλεσα μόνος ἀναλογιζόμενος μυρία ὅσα ἐπὶ τῆς μοιραίας συμφορᾶς ἡμῶν. Τινὲς μετέφερον καὶ ἐτοποθέτουν εἰς τὰς οἰκίας τῶν Γάλλων κιβώτια ἢ δέματα μὲ πρᾶγματα. Τότε ἐνεθυμήθην καὶ ἐγὼ τὴν κλειδομένην οἰκίαν μου μὲ ὅλα τὰ οἰκογενειακά μας κειμήλια καὶ τὰ ἅλλα πολύτιμα καὶ μὴ πρᾶγματά μας. Ἐκάλεσα τοὺς δύο ἀδελφοὺς Ἀλεβίζον. Ἔδωκα εἰς αὐτοὺς τὸ κλειδί τῆς οἰκίας μου, ὅπως ἐκεῖθεν μεταφέρωσι καὶ τοποθετήσωσιν ὅσα κιβώτια καὶ ἅλλα πρᾶγματά μας δυνηθῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ἀριστείδου Παπαγιάννη (Σαρτιώ). Οὗτοι ἔσπευσαν πρόθυμοι, ἐπέστρεψαν δὲ κενοὶ καὶ ἄπρακτοι, μᾶλλον τρομαγμένοι.

Ἄνθρωπος εἶχε φθάσῃ σταλεῖς ἐκ Νέας Φωκαίας ὑπὸ τοῦ προκρίτου Χρόνη ἵνα βεβαιώσῃ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς ὡς τετελεσμένην καὶ ἀναλόγως ἡμεῖς λάβομεν τὰ μέτρα μας. Συγχρόνως δὲ καὶ οἱ ἀπαίσιοι Βασιβοζοῦκοι κατέλαβον τὰς κορυφὰς τῶν παρὰ τὴν Παλαιὰν Φωκαίαν λόφων καὶ γηλόφων καὶ θεατοὶ ἦσαν καταβαίνοντες τὰς κλιτύας αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν πόλιν ἀγόμενοι. Ἐστάθμευσαν εἰς ἀπόστασιν πέντε, ἀλλοῦ δέκα λεπτῶν μακρὰν ἡμῶν ἐμφανεῖς μὲ τὰ ἀπαίσια λευκὰ καλπίκια καὶ τὰ κοντὰ βρακίκια τὸ σύνθημα ἀναμένοντες ὑπὸ τῶν φεταῆδων τῆς πόλεως μας.

παση Νομάοχου Σμύρνης! Πόσον ὁμως ἠπατάτο καὶ ἡ Α. Σ.! Οὔτε ὁ Φεταῆδπλασης Νομάοχος ἐδέχθη οὔτε ὁ μοναζήρης Κηρητόσκυλος Καϊμαζάμης νὰ παρακαθίσωσιν εἰς τὸ δεικνον. Ἄλλ' ὁ πρῶτος ἠρέσθη εἰς μίαν μαστίخان δευτέρως προσφορᾶς. Ἡ τῆς πρῶτης ἦτο ψιμένο ἄμυρὸ νερὸ τῆς ἀλυκῆς φυλαττόμενον εἰς ὁμοίαν φιάλην ὡς φάρμακον διὰ τούτους ρευματισμοὺς καὶ τὰ χρονολογήματα. Προσεφέρθη δὲ τοῦτο κατὰ λάθος ἐκ μεγάλῃς βίας καὶ ἀπροσεξίας καὶ οὐχὶ ἐκ προμελέτης ἢ ἀπὸ σκοπῶν. Καὶ τὸ ἀπρόοπτον τοῦτο ἴσως ἠθελε νὰ μᾶς προείπῃ ὅτι ὁ Ἐβραῖο-Ραχιῆς εἶναι ἄξιός μᾶλλον Φωκαϊκοῦ δηλητηρίου ἢ ὀρεκτικοῦ. Εἶτα ἐπεβιβάσθη τῆς ἀκταιώρου του, ὅπου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐδείκνυσεν.

Ἡ ὥρα εἶναι 6 καὶ 30'. Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ συνθήματος. Τὸ σύνθημα ἀκριβῶς δίδεται διὰ πυροβολισμῶν 1,2,3 . . . καὶ ἐκ τεσσάρων σημείων τῆς χριστιανικῆς πόλεως. Τότε καὶ οἱ ἀποτρόπαιοι καλπακοφόροι ἐγκατέλιπον τὰς εἰς τοὺς λόφους καὶ τὰ ὑψώματα προσωρινὰς θέσεις αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὄρατοὶ κατέβαινον καὶ ὀρνομένοι. Φαντάσθητε τὴν θέσιν μας! Ἐσχάτη ἀτελεισία! Αἱ οἰκίαι ἐκλείσθησαν. Αἱ ἐπιβιάσεις διεκόπησαν.

Ἡ Μζόρη Νύξ.

Μαύρη καὶ ἀπαισία ὥρα! Τροχάδην καὶ περιτρομος ἔδραμον μεῶν πολλοὺς εἰς τὴν τοῦ Σαρτιῶ (=οικία Παπαγιάννη) πρὸς σωτηρίαν. Ἡ οἰκία Παπαγιάννη ἦτο κατάμεστος περιτρόμων καὶ ἀτελειδῶν εἰς ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία. Τὸ ὑπόγειον ὡσαύτως ἀπὸ κιβώτια καὶ ἄλλα πράγματα, ὅσα ἕκαστος τῶν καταφυγόντων ἠδυνήθη νὰ μεταφέρῃ. Ἐμὸν δὲ οὐδέν! Οὐδ' ἔν! οὐδέν! Πάντα τὰ δωμάτια ὡς καὶ ἡ εἴσοδος εἶχον πληρωθῆ σχεδὸν ἀσφυκτικῶς. Τὸ ἰδιαίτερον δι' ἐμὲ δωμάτιον παρεχώρησα εἰς ἄλλους, ἐπροτίμησα δὲ τὸ ἀνάκλιτρον εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κ. Σαρτιῶ.

Ἐνωρίς ἐκλείσθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου μας, διότι ὁ Σαρτιῶ ὑπέφερεν ἀπὸ κεφαλαλγίαν, δὲν ἔφαγε δέ. Εἶχε ψωμί, γεώμηλα, γραβιέρα, σοκολάταν. Παρεκίνει ἐμὲ νὰ φάγω. Ἄλλὰ που ὄρεξις! Εἶχε φυγαδευθῆ ἀπὸ τῆς χθές, Πέμπτης. Ἐκατινίσσαμεν καὶ οἱ δύο ἀνὰ ἓν σιγάρον καὶ ἐσβέσθη τὸ κηρίον. Καὶ ὁ μὲν Σαρτιῶ κατεκλίθη ἔχων τὸ Γκρᾶ παρὰ παρὰ τὴν κλίνην του, ἐγὼ δὲ ἐκάθησα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίτρον ὡς ἡμῖν ἐνδεδυμένος. Πλὴν καὶ ὁ Μορφεὺς μὲ εἶχεν ἐγκατωλείρη. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς εἰς τὸ μαῦρον σκότος τοῦ δωματίου μαυροσκοπεῖν ἀνελογιζόμεν καὶ δὴ θὰ μᾶς ἐπιτεθῶσιν ἢ θὰ σεβασθῶσι τὴν Γαλλικὴν σημαίαν καὶ τὸν φρουρὸν χωροφύλακα Τοῦρνον.

Οἱ Σωτῆρες Γάλλοι—Robert Dandria Ἀπὸ τριῶν περίπου ἐτῶν ἐν Φωκαίᾳ καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς «Λαίτ» ἐξελεγκτῆς βοηθός παρὰ τῷ μοναζήρῳ Κρηητόσκυφ Μουδίρῃ τῶν ἀλάτων Γάλλος εὐγενέστατος ὡς καὶ ἡ ἀξιόλογος σύζυγός του, φιλέλλην σφόδρα καὶ φιλόπλοθος. Κατῴκει ἐν τῇ οἰκίᾳ Παπαγιάννη—Χαλκιοπούλου κειμένην εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ «Μικροῦ Γαλοῦ» τὴν κεντρικωτάτην καὶ παρὰ τὴν παραλίαν ΒΔ.

Félix Sartiaux.—Ἀφικόμενος ἐν Φωκαίᾳ περὶ τὰς 5 Μαΐου, ἵνα συνεχίσῃ τὰς ἀπὸ πέρους κατ' Αὐγουστον ὑπ' αὐτοῦ συστηματικῶς ἀρξαμένας ἀνασκαφὰς ἀρχαιοτήτων. Σοφὸς καὶ εὐγενέστατος Γάλλος

Ἦσυχία δὲ καὶ σιωπὴ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐπεκράτησε περὶ τὴν 11ην τοῦ μεσονυκτίου.

*
*
*

Εἰς τὸ Καταφύγιόν μας.—Ἐν ᾧ τὰ αἰμοχαρῆ τέρατα τὸ μαρτύριον ἐντὸς τῆς τοῦ Ἀνδρικού ἐξηκολούθουν, οἱ ἔξωθεν ὅμοιοι των ἠλείψαν καὶ ἡμᾶς μὲ ἓνα Ντάκ, ντοῦκ εἰς τὰ κλειστά παράθυρα τοῦ καταφυγίου μας. Διὰ τῆς γραφίδος ἀδύνατον νὰ περιγραφῆ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος ἡμῶν. Σιγὴ νεκρικὴ ἐπεκράτησεν. Ἡμεῖθα 400 καὶ πλέον ψυχαὶ καὶ πνοὴ δὲν ὑπῆρχε! Θεέ μου! Σώσον ἡμᾶς! Θὰ μᾶς γυμνώσουν· θὰ μᾶς βασανίσουν· θὰ ἀτιμάσουν· θὰ μᾶς σφάζουν ὅλους! Καὶ ἐγείρω τὸν Σαρτιώ, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ τί συνέβη διηγήθην.

Ἄφ' οὗ ἦναψε τὸ κηρίον καὶ ἓνα σιγάρον συνάμα καὶ στενοχωρημένος, ὅσον δύναται τις νὰ φαντασθῆ, εἶπε: «Μὴ φοβεῖσαι, ἀγαπητέ μου φίλε. Ἄνοιξας δὲ τὸ κλωβιόν του: «Φέρετε τὰ χρήματά σας νὰ νὰ φυλάξω ἐδῶ». Καὶ ἔδωκα ἐγὼ μὲν 2—5 λίρας, τὰς ὁποίας οὕτω χωρὶς εἶχον κρημμένας εἰς τὰ πάνινα σακρίνια μου· ὁ δὲ Βαμβακᾶς ὅσα χρήματα ἔφερεν ἐπάνω του, τὰ κομμάτια τῆς γυναικὸς του καὶ τῆς γυναικαδέλφης του. Ὁ κ. Σαρτιώ ἐκάπνισε δεύτερον καὶ τρίτον σιγάρον καὶ εἶτα σβέσας τὸ κηρίον κατεκλίθη μέχρι τῆς πρωΐας, ἐπειδὴ πλὴν τῆς ἀπειλῆς Ντάκ, ντάκ οὐδὲν ἄλλο συνέβη εἰς τὸ καταφύγιόν μας κατὰ τὴν Μαύρην Νύκτα. Ὁ δὲ Κρηητόσκυλος Μουδύρης τῶν ἀλότων μὲ τοὺς ἔξωλεις καὶ προώλεις Κρηητλήδες—Βεργαζίους του διὰ τῆς αὐτῆς λέμβου ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀπέναντι Τουρκοσυνουζιάν, ἀφοῦ ἐγύμνωσαν τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀνδρικού καὶ ἡμιθανῆ ἀφήκαν αὐτόν. Τὸ καταφύγιόν μας καὶ ὅλην τὴν συνουζιάν τοῦ «Μικροῦ Γαλοῦ» ἀφήσαν διὰ τὴν ἐπαύριον.

πᾶς εἰς τὴν ἐν Σμόρην φίλην «Ἀμάλθειαν», κατὰ Ἰούνιον ἔ.ἔ. ὁ Γεώργιος Π. Μιχαηλίδης. Κατόκει ἐν τῇ οἰκίᾳ Νικολάου Ἀναγνώστου κειμένη εἰς τὴν συνουζιάν τοῦ «Μικροῦ Γαλοῦ» παρὰ τὴν παραλίαν καὶ σχεδὸν εἰς τὸ κέντρον. «Εἶχε βοηθὸν εἰς τὰ σχεδιαγραφήματα καὶ τὰ ἀποτυπώματα τὸν διακεκριμένον ζωγράφον κ. *Mansie*, γραμματεῖα δὲ καὶ ἐπιστάτην ἐπὶ τῶν ἐργατῶν τῆς ἀνασκευῆς τὸν κ. *George Karlié*.

Τὴν Παρασκευὴν, Μαΐου 30 οἱ προαναφερθέντες τέσσαρες εὐγενέστατοι καὶ φιλόανθρωποι Γάλλοι, Τάντρια, Σαρτιώ, Μανσιέ καὶ Καρλιέ, προβλέποντες καὶ διὰ τὴν Φώκαιαν ἄφηνκα ἔκτροπα ὑψωσαν περὶ

Ἐγὼ καὶ ὁ Βαμβρακᾶς, τὸν ὁποῖον ἐκράτησα πλησίον μου διὰ συντροφιά, ἀγρυπνοῦντες συνομιλοῦμεν μόλις ἀκουστά περὶ τῆς τύχης μας καὶ τοῦ τί μᾶς ἐπιφυλάσσει ἡ αὔριον. Ἦκούομεν λοιπὸν καθαρῶς τὰ βήματα τῶν φρουρῶν μας χωροφυλάκων καὶ τὰς γελαστὰς συνομιλίας των μετὰ τοῦ νυκτοφυλάκου. Ἔλεγον ὅτι ἡ παραβίασις ἤρχισεν ἀπὸ τὸ ὑφασματοπωλεῖον Κοντογιάννη καὶ τὴν οἰκίαν Λωρεντζῆ. Καὶ ὅτι ἤδη ἐγενικεύθη εἰς ὅλα τὰ καταστήματα καὶ τὰς οἰκίας τῆς ἀγορᾶς. Ἐπίσης ἡ διαρπαγή, ἡ γύμνωσις, ὁ ἐμπρησμός κτλ. ἐγενικεύθη. Ἦκούομεν τοὺς ἀγρίους πυροβολισμοὺς τῶν διαρπαζόντων καὶ τοὺς ἀπαισίους κρότους τῶν ἄλλων καταστρεπτικῶν ἐργαλείων των καὶ ἐτρέμομεν μέχρι θανάτου. Περὶ τὴν αὐγὴν δὲ ἠορίθησα 23 ἐπανελημμένους πυροβολισμοὺς Γκρά ῤοφθέντας πρὸς τὴν συνοικίαν τῆς «Ἀγίας Εἰρήνης».

* *

Ἐπιδρομὴ ὀρδῶν.—Εἶναι αὐγὴ. Καταλαμβάνομεν τὸ παράθυρον, ἵνα διακρίνομεν τί τὰ τέρματα ἔκαμον εἰς τὴν θύραν τοῦ Ἀνδρίκου. Τὸ φῶς τῆς αὐγῆς κάμνει ὀλοὸν τὰ πέριξ ἐμφανῆ καὶ τὸ παράθυρον δὲν ἐγκαταλείπω. Τὸ ὥρολόγιον σημαίνει 3.30' τῆς πρωΐας. Καὶ ἀπροσδοκῆτως τί βλέπω;—θεῶμαι ἐκ τῶν κλειστῶν παντσουρίων—Δύο ἱππεῖς στρατιωτικὰ ἐνδεδυμένους καὶ ὀπλισμένους, μὲ καλπασμὸν δὲ προελαύνοντας. Εἶχον ἐξωτερικὸν Κιρκασίων ἱπέων. Εἰς τὴν θέαν τούτων ἀληθῶς κατετρόμαξα καὶ πάλιν. Μὲ τὴν ὑπόθεσιν δὲ—στρατὸς καταφθάνει πρὸς καθησύχασιν—δὲν ἀφῆκα τὸ παράθυρον. Ἄλλ' ἄλλως εἶπεν. Ἦσαν ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ καὶ οἱ ὀδηγοὶ τοῦ ἐπερχομένου στρατοῦ μετημαφισμένου εἰς Ζεῖμπέκας, εἰς Κιρκασίους, εἰς Πομάκους. Οὗτοι πάντες ὀπλισμένοι μὲ διάφορα ὄπλα παλαιὰ καὶ νέα καὶ εἰς γαϊδουράκια οἱ πλείστοι ἐπωχούμενοι, ἐν ᾧ ὀπισθῆν των ἕκαστοι ἔστυρον ἵππους καὶ ἡμίονους ἄνευ ἀναβατῶν. Ἦσαν ἀπόσπασμα

τὴν μεσημβρίαν τὴν Γαλλικὴν σημαίαν πρὸ τῶν κατοικιῶν των ἕκαστος καὶ ἐδέχοντο πάντα Χριστιανὸν καταφεύγοντα εἰς αὐτάς. Ὁ μὲν Τάντρια εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου καὶ διέμεινεν. Ὁ Σαρτιῶ εἰς τὴν τοῦ Ἀριστείδου Παπαγιάννη, ὅπου μετεκόμισεν καταλιπὸν τὸν Καρλιε εἰς τὴν τοῦ Ν. Ἀναγνώστου καὶ ἐγκαταστήσας τὸν Μανσιε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἐμμανουὴλ Βασιλείου. Διηρέθησαν δὲ οὕτω δηλ. ἕκαστος καὶ εἰς ἰδιαίτερον οἶκημα, ὅπως προσπαιεύσῃ καὶ σώσῃσιν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους. Αἱ δύο νέα οἰκίαι κείνται ὡσαύτως εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ «Μικροῦ Γυαλοῦ» καὶ εἰς τὸ βόρειον ἄκρον αὐτῆς. Τοῦ μὲν Παπαγιάννη παρὰ τὴν παραλίαν, τοῦ δὲ Βασιλείου οὐ μακρὰν τῆς

τῶν τουρκικῶν ὀρδῶν, αἱ ὁποῖαι κατέστρεψαν τὴν Νέαν Φώκαιαν καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῶν «Μοναστηρακίων» καὶ τῆς «Μαριμαρόγουρας» ἤλυνον μετὰ σπουδῆς καὶ ἀγριότητος εἰς τὴν ταλαίπωρον πόλιν μας. Εἶχον τὴν ἀντοχὴν ν' ἀριθμῆσω 617 καὶ ἀπεσύρθη τὸ παραθύρον.

* *

Ἀνὰ τὴν πόλιν—Ἀγοράν:—Τὸ μέγα καὶ φοβερὸν κακὸν μὲ ὄλην του τὴν φρικαλεότητα ἐλάμβανε χώραν εἰς τὴν φθόραν καὶ εἰς τὰς περὶ τὴν ἀγορὰν οἰκίας σὺν τοῖς ἐνοικοῦσι καὶ εἰς τοὺς ὄπου συνετύγχανον χριστιανούς. Καταλαμβάνω ἄλλην μίαν φορὰν τὸ παράθυρον καὶ πρὸς τὴν Πολιοῦχον «Ἁγίαν Εἰρήνην» τὸ ὄμμα μου κατευθύνω. Φλὸς οὐρανομήκης μετὰ μέλανος κίτνου ἀνακλωμένη ὄρατῶς ἤδη ἐν φρικτῇ μεγαλοπρεπείᾳ εἰς τὸν λιμένα καὶ πρὸ τοῦ σχολείου προσβάλλει τὴν ὄρασίν μου! Ἐπυροπολεῖτο ἡ οἰκία τοῦ Κωστῆ Μαύρου, ὑπάρχου Ἑλλήνος. Εἰς ταύτην ἀφ' ἐσπέρας εἶχον θέσει τὸ πῦρ, ἀφοῦ προηγούμενος ἐλεηλάτησαν καὶ ἐγύμνωσαν τὴν οἰκίαν καὶ διήρπασαν τὸ ὑπ' αὐτῆς ὑφασματοπωλεῖον. Τὸ πῦρ ἐπιδραφιενόμενον διὰ πετρελαίου, τὸ ὁποῖον μετωχέτενον διὰ τῆς πυροσβεστικῆς ἀντλίας τῆς Δημορχίας, μετεδόθη καὶ εἰς τὴν ἐγγὺς οἰκίαν τοῦ Χαράλαμπος Κορωναίου. Ὅλα ἐν γένει τὰ καταστήματα τουρκικώτατα διηρπάγησαν. Τὰ δὲ διαρπαζόμενα ἐφορτώνοντο εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ φορητὰ ζῶα καὶ εἰς τὰς καμήλους καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐστέλλοντο, τὰ ἐλεκτότερα δὲ εἰς τὸ Λιμεναρχεῖον καὶ τὸ Διοικητήριον.

Ὁ Δήμαρχος καὶ οἱ πάρεδροί του ὠδήγουν τὰ τέρατα τῆς καταστροφῆς εἰς τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων, τοὺς ὁποίους μετὰ πολυὸν δυνάμει βάσανα ἐγύμνωνον μέχρι μεταλλικίου. Τὴν μερίδα τοῦ λέοντος εἰς χρήματα ἐλάμβανον αὐτοὶ πρῶτοι—οἱ Φεταῖδες. Ὁ Κρηνητῆς Μολοσσὸς Καϊμακαλῆς ἐθεύτο τὰ ὄργια τῶν σκυλῶν τῆς μάνδρας του μειδιῶν.

παραίτας ἐπὶ τῆς παραλλήλου καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἐστραμμένη.

Πλοῖα ἐντόπια.—Ἰστιοφόρα ἐντόπια μεγάλα τε καὶ μικρὰ ἦσαν ἠγυροβολημένα ἐν τῷ Φωκαϊκῷ λιμένι καὶ ἔτοιμα διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον τὰ ἐξῆς. Τὰ 2 μεγάλα καὶ τὸ μικρὸ τοῦ καπετᾶν Τάτου.—4) τὸ μεγάλο τοῦ Λ. Κινταλῆ.—5) τὸ τοῦ ἀδελφοῦ του.—6) τοῦ Μήτρου Ταλιούκλα.—7) τοῦ Σωκράτη Καστάνα.—8) τοῦ καπετᾶν Ἀλέκου.—9) τοῦ Παναγῆ Ταλιούκλα.—10) τοῦ Ἀντώνη Κουτσοῦ.—11) τοῦ Ἠλία Μάγου.—12) τοῦ Ἰωάννου Ἀλεξοπούλου, καὶ τὰ Ψαράδικα καὶ Κταποδάδικα περάματα μικρὰ καὶ μεγάλα συμποσούμενα εἰς 42. Τὸ ἐντόπιόν μας ὄθεν ναυτικὸν εἰς ἰστιοφόρα μικρὰ

Μειδιῶν ἔδιδε καὶ τὰς διαταγὰς εἰς γενικὴν καταστροφὴν. Πρὸς πᾶσαν καταστροφὴν ὁμοίως, ἐρήμωσιν καὶ ἐξόντωσιν συνώδευον καὶ ὠδήγουν τὰς τουρκικὰς ὀρδὰς καὶ οἱ ἄλλοι Κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι. Ἔλεγον δὲ εἰς αὐτὰς ὅτι τοιαύτην διαταγὴν ἔχουν ἀπὸ τὸ Κομιτᾶτον καὶ τὸν Βαλὴν Σμύρνης.

Τέλος ἐξημέρωσε καλά. Ἦνοῖζαμεν παράθυρον καὶ τὸ ἐν θυρόφυλλον. Ὁ κ. Σαρτιὸς δι' ὀλίγα λεπτὰ μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Τάντρια. Ὁ φρουρὸς δὲν ἐπέτρεπεν εἰς οὐδένα ἐξ ἡμῶν νὰ ἐξέλθῃ—διὰ νὰ ἔχουν πολλὰ θύματα—λέγων: «Θὰ σᾶς ἀντιληφθοῦν οἱ ἀπέναντι—ἀπὸ τὰς ἀλαταποθήκας—καὶ θὰ σᾶς πυροβολήσουν». Ἐπέτρεπεν ὅμως νὰ εἰσέρχονται ἀπὸ τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς φεύγοντας, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς καὶ ἐδεχόμεθα ἀμέσως εἰς τὸ καταφύγιόν μας. Ἐγείναμεν πάρα πολλοί. Κίνησις σχεδὸν δὲν ἦτο εὐκόλος. Ὁ ἀῆρ ἐμολύνθη μέλρις ὀσμῆς κακῆς. Ἡ ἀσφυξία ἄφρευκτος ἀφ' ἐνὸς καὶ ὁ κίνδυνος ἐπικειμένης σφαγῆς ὄλων ἡμῶν ἀφ' ἑτέρου, ἐὰν ἐν τῇ οἰκίᾳ μίαν ὥραν εἰσέτι ἐμένομεν.

Οἱ ἐξολοθρευταὶ τῆς Μαύρης Νυκτὸς εὐρίσκοντα ἤδη μέχρι τοῦ Ἀρρναγωγείου φονεύοντες, σφάζοντες, δέροντες, βασανίζοντες, ἀτιμάζοντες καὶ ἀπογυμνώνοντες ἀνεξαιρέτως καὶ ἀδιακρίτως πάντας. Οἱ πυροβολισμοὶ γίνονται πυκνότεροι καὶ ἀγριότεροι. Ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῶν Φεταῆδων ἔλαβον μέρος κατὰ τὴν πρωΐαν καὶ αἱ ἐκ Νέας Φωκαίας ἐπιδραμοῦσαι τουρκικαὶ ὀρδαί. Ἦσαν δὲ 2,000 καὶ πλέον. Τότε θηριωδέστατα καὶ ἀγριώτατα ἐπανελήφθησαν αἱ παραβιάσεις, αἱ διαρπαγαὶ πολυτίμων ἀντικειμένων καὶ κειμηλίων, αἱ ἀπογυμνώσεις, οἱ δαρμοί, οἱ φόνοι, αἱ σφαγαί, αἱ ἀπαγχονίσεις, οἱ τραυματισμοί, αἱ ἀτιμώσεις καθ' ὅλην τὴν χριστιανικὴν πόλιν.

* *

Παρὰ τὰς Ἀλαταποθήκας.—Ἀπέναντι τοῦ καταφυγίου μας—

καὶ μεγάλα ἀνήρχετο εἰς $12 + 42 = 54$ ἐν ὄλῳ καὶ πανέτοιμον.

Πλοῖα ξενικά.—Ἐνγηολογοῦντο ἐν τῷ Φωκαϊκῷ λιμένι προωρισμένα διὰ φορτίον ἄλατος ἱστιοφόρα τριῦστια (πάρκα) δύο, τὰ ἀκόλουθα. 1) Τὸ πᾶρκον ταῦ Παντελῆ Πατέρα Ἀγνουσώτη χωρητικότητος 900 τόννων. 2) Τὸ πᾶρκον τοῦ Ἰωάννου Φράγκου Ἀγνουσώτη χωρητικότητος 750 τόννων.

Ἀτιμόπλοια.—1) Τῶν ἀδελφῶν Παντελίδου ἐκ Μαρμαρᾶ—«Ταξιάρχης» χωρητικότητος 1.200 τόννων προωρισμένον δι' ἄλας. 2) Τὸ «Καρασοῦλι» τοῦ ὁμωνύμου ἰδιοκτῆτου ἐκ Κων/πόλεως τριπλάσιος τῆς τοῦ «Ταξιάρχου» χωρητικότητος, σταλὲν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνή-

οικία Ἄρ. Παπαγιάννη—εἰς τὴν ἀντιπέραν τῆς συνοικίας τοῦ «Μικροῦ Γιαλοῦ» παρὰ τὰς Ἀλαταποθήκας καὶ τὸ ὑπεράκριον γνωστὸν καφενεῖον Ἰωάννου Πλατῆ μέχρι τοῦ Κρεωσφαγείου ἢ προκυμαία ἦτο γεμάτη ἀπὸ γυναικόπαιδα ἑτοιμα νὰ ἀποβιβασθοῦν. Ἡ δὲ ἐπιβίβασις ἤρχισεν ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος. Τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν τοῦ μέρους τούτου τῆς «Χώρας» δὲν ἐπρόλαβον κατὰ τὴν Μαύρην Νύκτα νὰ προσβάλλουν. Καὶ ἵνα μὴ τοὺς διαφύγη ἡ λεία, ἐρρίφθησαν ὀρνόμενοι κατὰ τῆς συμπαγοῦς ἐκείνης ἀνθρωπομαζῆς Κηρητλήδες—Βεγγάζιοι πυροβολοῦντες ἐπαναληπτικῶς μὲ Γκρα. Οὕτω ἠνάγκασαν τὰ πλήθη τῶν γυναικοπαίδων τῆς παραλίας νὰ τραποῦν ἔντρομα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ μόλις ν' ἀναβαίνουν τὸν ἀνήφορον τοῦ «Τζουνούκτασι» μέχρι τοῦ «Τοπχανᾶ» ἀλλαλάζοντα ὀδυνηρῶς καὶ θρηνοῦντα γοερῶς! Κατὰ τὸ Προφητικόν: «Φωνὴ ἠκούσθη ἐν. . . Ραζὴν κλαίουσα. . . Καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι. . .» Φρικιαστικόν! Σπαραξικάρδιον! Ἐὰν σημειώσω ὅτι οἱ περίεξ βράχοι πενθίμως ἀντήχουν ἀπὸ τοὺς γοερούς θρήνους καὶ τοὺς ἀλλαλαγμούς, κατ' οὐδὲν ὑπερβάλλομαι. Οὔτε κἂν, ὅτι ἐγὼ ὁ αὐτόπτης καὶ ἀντίρκος εἶχον ὄψιν θανάτου.

Εἰς τὸ Χριστιανικὸν τοῦτο τῆς «Χώρας» μέρος Κηρητλήδες—Βεγγάζιοι διέπραξαν πᾶν εἶδος θηριωδίας καὶ βαρβαρότητος. Ἐκορέσθησαν κτηνωδέστατα ἐπὶ παρθένων, τὰς ὁποίας κατόπιν καὶ κατέσφαξαν. Ἐκρέμασαν αὐτὰς δίκην σφαγίων εἰς τὰ δένδρα καὶ εἰς τὰ κρεοπωλεῖα. Ἐκεῖθεν ὡς χασάπηδες διεμέλιζον καὶ ἠκρωτηρίαζον τὰς σάρκας καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν! Εἶτα ἐν τῇ μέτῃ τῆς αἱματοχυσίας των καὶ τῆς ἀσελγείας σπύσαντες εἰς τὴν ἀπέναντι χριστιανικὴν πόλιν ἐπεδόθησαν εἰς τὸ ἀπείσιον ἔργον των ὁμοῦ μὲ τοὺς ἐκ Νέας Φωκαίας ἐπιδραμόντας ἐν θηριωδεστάτῳ ἐξαγριωμῶ πέρα καὶ πέρα.

σεως πρὸς παραλαβὴν καταδιωκομένων καὶ ἀφιχθέν ἐἰς Φόκιαν τὴν μίαν μεταμεσονύκτιον ὥραν τῆς Μαύρης Νυκτὸς ἦτοι τῆς Παρασκευῆς πρὸς τὸ Σάββατον.

Τὰ πλοῖα ταῦτα ἤρουν, ἵνα χωρέσωσιν ὄχι μόνον ἡμᾶς τοὺς Φωκαεῖς μ' ὅλα τὰ πράγματά μας ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς Νέας Φωκαίας καὶ τῶν περίεξ χωρίων. Δυστυχῶς αἱ Ἐπιτόπια Ἀρχαὶ δὲν μας παρεχώρησαν οὔτε μίαν ὥραν πρὸς ἀναχώρησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γον

ΠΡΟΤΜΙΑ ΥΠΟΠΤΑ

Καταγραφὴ Ἐμπορευμάτων.—Περὶ τὰ μέσα Μαρτίου ἐ.ἔ.—δὲν

*
* *

Τὸ Ὑστατον.—Εἶνε Μαῦρον Σάββατον. Ὁρα τῆς πρωΐας δε. Καὶ αἱ οἰκίαι διὰ παντὸς ἐγκαταλείπονται. Πάντες τὴν παραλίαν καταλαμβάνουν. Ἡ κατάστασις μας εἶνε ἀξία οἴκου. Ὀλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ πόλις ἐπὶ ποδός. Συνεθλίβοντο καὶ συνωθοῦντο. Ἐρρίλιοντο εἰς τὴν θάλασσαν μέχρι γονάτων, μέχρις ὀμφαλοῦ, μέχρι λαμοῦ, διὰ νὰ πιάσουν τόπο μέσα εἰς καμμιὰ βάρκα ἢ εἰς κανένα πέραμα. Γυναῖκες συντετριμμέναι! Μητέρες ὀλολύζουσαι μὲ τὰ τέκνα εἰς τὰς ἀγκάλας των, ἀφινον τὰ πάντα εἰς τὰ τέρατα διὰ νὰ σώσουν μόνον τιμὴν καὶ ζωὴν. Ἐγκυμονοῦσαι πολλαὶ ἔπαθον. Μικρὰ κοράσια καὶ ἀγόρια κλαίοντα ἀνεζήτουν πατέρα καὶ μητέρα των. Κατὰ τὴν παροιμίαν: «Ἐχασ' ἡ μάγνα τὸ παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ τὴ μάγνα». Οἱ ἄνδρες ἀπεγνωσμένοι κατέβαλλον πᾶσαν προσκἀθειαν καὶ τὴν δύνάμιν των μεταχειριζόμενοι πᾶν μέσον διὰ νὰ εὐκολύνουν καὶ ἐπιταχύνουν τὴν ἐπιβίβασιν. Τὸ τί συνέβη εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τῶν ἀγρίων ἐξολοθρευτῶν κατὰ τὰς ἕξ ὥρας τῆς σημερινῆς ἀποβιβάσεως ἀφίνω νὰ φαντασθῆ ὁ ἀναγνώστης, διότι ὑπερβαίνει πᾶσαν περιγραφὴν.

Ἡ ἀπὸ τῆς χθὲς περὶ τὰς 6.30' μ.μ. διακοπεῖσα ἐπιβίβασις γενικεύεται σήμερον ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας τοῦ κυκλοτεροῦς Φωκαϊκοῦ λιμένος. Εἶνε τραγικωτάτη καὶ ἀξιοθρήνητος. Γίνεται διὰ λέμβων—διέθεσε καὶ τὸ «Καρασοῦλι»—καὶ διὰ περαμάτων εἰς τὰ ἐν τῷ λιμένι ξενικὰ μεγάλα πλοῖα. Εἰς τὸ πᾶρκο τοῦ Ἰωάννου Φράγκου, εἰς τὸ «Ταξιάρχης» καὶ εἰς τὸ «Καρασοῦλι». Ἐξακολουθεῖ δὲ μέχρι τῆς 11ης π.μ.—5—11—ὄρα 6.

Τὸ «Καρασοῦλι» ἐστάθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὡς παραλάβη πρόσφυγας ὅπου ἤθελεν εὔρη. Ὁ πλοίαρχος δέ, ὁ ἀξίος τοῦ ὀνόματός του, Ἀριστείδης Γ. Κουφοπαντελής, ἰδὼν μακρόθεν φλόγας

ἐνθιμουμαι ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν—Ἐπιτροπὴ ἐκ Τούρκων τοῦ Λιοικητηρίου καὶ τῆς Δημοκρατίας καταρτισθεῖσα ἐπισήμως περιῆλθε τὰ ἀλευροπωλεία καὶ παντοπωλεία τῆς Φωκαίας καὶ ἐσημείωνε πόσα σακκία ἀλεύρον εἶχεν ἕκαστος ἀλευροπώλης μὲ τὸ ὄνομά του. Τὸ αὐτὸ ἐπραττον καὶ διὰ τοὺς παντοπώλας ἦτοι ἐσημείωνον πόσον ἔλαιον, πέλαιον, ὀρύζιον, καφὲν, ζάχαριν κτλ. Εἰς δὲ τοὺς ἐρωτῶντας ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεκρίνετο «ἄλλα καὶ πούλλα». Καὶ ἡμεῖς οὖν.—«Ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει χρήματα, θὰ τὰ πάρῃ διὰ τὸν στρατὸν» καὶ ἄλλα παρόμοια ἐλέγομεν ἐπιμένοντες ἀλλὰ Ρωμαῖκα ἕκαστος εἰς τὴν γνώμην του.

Περὶ ἡμῶν αὐτῶν.—Οὐδεὶς οὐδὲν τι ὑπόπτεεν.

άνηφοιμένας και άκούον πυροβολισμούς κατά την Φώκαιαν, κατηρθύνθη πρός ταύτην και εις τόν λιμένα αὐτῆς ἠγκυροβόλησεν. Ἡ δὲ ὥρα ἦτο μία μετὰ μεσονύκτιον. Διαθέσας λοιπὸν περὶ τὴν πρωΐαν και λέμβον διὰ τὸν ἐπιβιβασμόν, ἔννοσῖ νά μὴ ἀφήσῃ κανένα ἔξω εἴτε εις τὴν παραλίαν εἴτε εις τὴν πόλιν. Καὶ δέχεται και δέχεται μέχρι τῆς 11ης π. μ. Ἀκόμη και ἀπὸ τὸ πάροκον τοῦ Ι. Φράγγου, τὸ ὁποῖον ἐρρημούλησε μέχρι Μιτυλήνης ὁ «Ταξιάρχης». Τὸ «Καρασοῦλι» ἀπῆρεν ἐκ τοῦ Φωκαϊκοῦ λιμένος τελευταῖον και ἀκριβῶς τὴν 11ην ὥραν κατάφορτον ἤδη. Αἶθουσα, ἄλλα δωμάτια, γέφυρα, κατάστροφμα, ἀμπάρι, ὅλα οὕτως ἦσαν γεμάτα ἀπὸ ἀνδρας, γυναῖκας και παιδία, ὅστε ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νά κινηθῶμεν. Ἡμεθα 3,000 και πλέον μὲ ἱκανὸν ἀριθμὸν βαρέως και ἑλαφρῶς πληρωμένον. Τὸ ὄλον μας εις τὸ «Καρασοῦλι» ἐπαρουσίαζεν εἰκόνα ἀπολύτου ἀθλιότητος. Πρωῖτοι σχεδὸν και μὲ τὴν ψυχὴν εις τὰ χεῖλη ἀνήλθομεν ἐπὶ τοῦ «Καρασοῦλι» και ὑπὸ τοῦ εὐγενεστάτου πλοίαρχου εις τὴν αἶθουσαν ὠδηγήθημεν ἐγὼ, ὁ Ι. Φραντζέσκος και Α. Κοβαλακίδης. Μᾶς ἐπεβίβασαν δὲ κινδυνεύσαντες οἱ Θ. Α. Φραντζέσκος και Ν. Καΐσης. Εἶτα περίτρομοι και περίφοβοι ἦ Α. Θ. ὁ βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Ἁγίου Σμύρνης κ. Ἀμβρόσιος μετὰ τοῦ κλητῆρός του, ὁ τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης γραμματεὺς κ. Παν. Κορωνόπουλος και ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Παλαιᾶς Φωκαίας Ἀνθιμος Σκοπελίτης. Ὁ πλοίαρχος τότε μᾶς εἶπεν ὅτι ἔχει διαταγὴν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νά μᾶς φέρῃ εις Θεσβνίκην. Καὶ οὕτω ὁ δυστυχῆς Φωκαϊκὸς λαὸς εις ἓν Μαῦρον Ἡμερονύκτιον μένει ἄνευ πατρίδος και ἄνευ ἐστίας!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'ΟΝ

ΕΝ ΤΩ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩ

Ἡμέρα Πρώτη.—Ἐπειδὴ και διεδόθη ὅτι ἀπὸ τὸ «Κάστρο» οἱ

Καταγραφὴ Κτημάτων. Ἄλλη Ἐπιτροπὴ ἐκ Τουρκικῶν διορισθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἐν Κων)πόλει ἐστάλη και εις Π. Φώκαιαν μὲ ἀποστολὴν νά καταγράψῃ εις νέαν διατίμησιν τὰ ἀστικά και ἀγροτικά κτήματα. Εἰς Φώκαιαν ἐλθοῦσα ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἠρξάτο ἐν ἐπισημότητι τὸ ἔργον τῆς προσλαβοῦσά ὡς βοηθοὺς τῆς ἐπισήμων ἐκ τῶν Χριστιανῶν δύο, τὸν Χ. Κορωνοῖον διὰ τὴν καταγραφὴν τῶν ἀστικῶν και τὸν Ἰ. Φραντζέσκον διὰ τὴν τῶν ἀγροτικῶν μέχρι τέλους περίπου Μαΐου (=30, Μαΐου Ἡμέρας). Ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ βούλησιν ὥριζε και κατέγραφε τὴν νέαν διατίμησιν—ὑψίστην—τῶν Χριστιανικῶν κτημάτων οὐδόλως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς δικαίας παραστάσεις τῶν Κορωνοῖου και

Τούρκοι θὰ πυροβολήσουν κατὰ τοῦ «Καρασοῦλι», ἐκ φόβου νεωτέρου δὲν ἀνεβαίνομεν εἰς τὸ κατὰστροφον κατὰ τὸ ἐξάωρον διάστημα τῆς ἐπιβιάσεως, 5—11 π.μ. Ἐπομένως τί ἐγένετο κατὰ τὰς ὥρας ταύτας δὲν εἶδον. Ἦκουσα πολλὰ φρικαλέα καὶ θηριώδη, τὰ ὁποῖα καὶ ἐν οἰκείῳ τόπῳ. Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀνῆλθον καὶ ἐγώ, ἀφοῦ ἐκπλεύσαμεν τοῦ λιμένος καὶ ἀπεμακρύνθημεν τοῦ «Κάστρου». Νέα συγκίνησις! Νέα ὀδύνη! Νέα πύρινα δάκρυα! Ἐνώπιόν μου ἐκτυλίσσειται νέα εἰκὼν σπαραξικάρδιος καὶ πᾶσαν περιγραφὴν διὰ τῆς γραφίδος ὑπερβαίνουσα 3.000 ἔλλεινά καὶ ἄθλια θύματα θηριωδιστάτης βαρβαρότητος τοῦ αὐτοῦ μὲ ἐμὲ αἵματος, τῆς αὐτῆς φυλῆς, τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, τῆς αὐτῆς μὲ ἐμὲ θρησκείας καὶ γλώσσης, τῶν αὐτῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων νὰ στεναίξουν, νὰ κλαίουν ἀπαρηγόρητα, νὰ καταρῶνται νὰ ὀδύρωνται . . . διὰ τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον σκληρὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς Γενετέρας τῶν! 500 ὄλα θύματα τῆς τουρκικῆς θηριωδίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ προσφιλέτης μου σύζυγος καὶ ἡ γλυκεῖά μου θυγάτηρ, κατετρώχοντο ἕξ ἴσου εἰς τὸ πάρω τοῦ Κατετὰν Πατέρα μακρὰν ἡμῶν εἰς τὸ πέλαγος καὶ πρὸς τὰς Οἰνούσας διευθυνόμενον! Ἡ δὲ παμφιλιάτη Γενέτειρα, ἡ περικλεῆς τῆς Μασσαλίας Μητρόπολις, Φώκαια, πάντρημος . . . Τὸ πᾶν φρένη! Οἷα συμφορὰ! Οἷα καταστροφὴ! Οἷα ἐξόντωσις!—«Ἡ ἀράχνη ἔχει ὑφάνη τὸ δίκτυόν της . . . καὶ ἡ γλαυὴ τραχωδῶς τὸ νυκτερινὸ της τραγοῦδι ψάλλει . . .»—ἐψιθύρισα καὶ κατῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ὑπὸ τὸ φοβερὸν κράτος τῆς τελευταίας, ὡς ἄνω εἰκόνας.

ΑΙ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Πάντες οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἀτμοπλοίου ἐκάπιζον κατὸν τοῦ πλοιάρχου. Ἐκαστος ἤρχισε νὰ λέγῃ τὰ παθήματά του. Τὰ πρωτεῖα εἶχεν ἡ Α. Θ. ὁ Ἐπίσκοπος, ὅστις καὶ τὰ ἐξῆς διηγῆθη:—«Μετὰ προ-

Φραντζέσκου διὰ τὸ ὑπερβολικὸν τῆς νέας διατιμήσεως. Τὰς κατοικίας τῶν Χριστιανῶν λεπτομερέστατα ἡ Ἐπιτροπὴ κατέγραφε μὲ τὰ δωμάτια, μὲ τοὺς περιβόλους, μὲ τοὺς κήπους τῶν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς μέχρι τοῦ ἀπολάτου καὶ τῆς ἀντίλας. Σημασίαν δὲ οὐδεμίαν ἀπολύτως καὶ προσοχὴν ἔδιδεν εἰς τὰ τῶν Τούρκων ἀστικά καὶ ἀγροτικά κτήματα, τὰ ὁποῖα καὶ εὐτελέστατα διετίμα. Ἡμεῖς ἀπλῶς ἐγογγύζομεν διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς νέας διατιμήσεως τῶν κτημάτων μας, τοὺς νέους φόρους ἀνελογιζόμεθα καὶ δυσβασιάτους ἐμφορακτηρίζομεν. Περὶ ἡμῶν αὐτῶν: Οὐδεὶς οὐδὲν τι ὑπόπτευν.

Οἱ κλειστοὶ φάκελλοι.—Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον ἔ. ἔ. ὁ Καϊμακί-

ηγουμένην συνεννόησιν Μητροπολίτου καὶ Ραχιμῆ ἐστάλην εἰς Φώκαιαν μὲ 10 χωροφυλάκας καὶ διὰ τῆς βενζινακάτου τοῦ Λιμεναρχείου, ἀριθ. 11, ὅπως καθησυχάσω καὶ ἐμποδίσω τὴν ἀναχώρησιν, διότι οὐδὲν ἔκτροπον ἤθελε συμβῆ εἰς Φώκαιαν». Ἄλλ' ἡ βενζινακάτος περὶ τὴν ἀγγὴν τοῦ Μαύρου Σαββάτου ἀπέρχεται εἰς Σμύρνην ἄνευ τοῦ Ἐπισκόπου. Τὸν ἐνόμιζον πρῶτον μεταξὺ τῶν θυμάτων τοῦ Μαύρου Ἡμερονηκτίου. Ἀναμφιβόλως δι' αὐτὸ τὸν ἔφερον. Πλὴν δὲν ἐπέτυχον, ἂν καὶ ἐπίθεσιν κατὰ τὴν Μαύρην Νύκτα εἰς τὴν κατοικίαν τῶν ἑκαμον. Οὔτε τὴν προΐαν τοῦ Μαύρου Σαββάτου κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν τὸν ἐπρόφθασαν. Ἡ Α. Θ. κατώρθωσε πρῶτος καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸ πέραμα τοῦ Γεωργίου Φραντζέσκου, ἀφοῦ ἐβράχη μέχρι γονάτων.

Ὁ κ. Παν. Κορωνόπουλος μᾶς εἶπε:—«Φθηνὰ τὴν γλύτωσα. Μὲ μίαν λίραν καὶ 3/4 αὐτῆς καὶ ἐν ὥρολόγιον, τὰ ὁποῖά μοι ἀφήρσαν κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν μὲ τὴν κάμιν εἰς τὸν λαιμὸ καὶ τὸ Γκρᾶ ᾧς τὸ στήθος».

Καὶ ὁ Παλιάνθιμος: «Ἐδέχθην κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν μὰ μαχαίρᾳ πλαγίως ᾧς τὴν κοιλίᾳ διασχίσασαν εὐτυχῶς μόνον τὸ ράσο μου».

Ὁ κ. Ν. Τσιτίδης ἐκ Νέας Φωκαίας, ἔμπορος, τὰ ἀκόλουθα περίπου:—«Ἐκ Σμύρνης μὲ τὸν «Φώσκολον» ἔφθασα εἰς Φώκαιαν Παλαιὰν τὴν Παρασκευὴν (=τὴν Μαύρην) ἀργά. Τούτου ἔνεκα ἔμεινα ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ τὴν νύκτα. Καὶ κατὰ τὴν προΐαν ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθην ἐπιβιβασθεὶς ἀπὸ τῆς «Πέντε Πόρτες» εἰς τὸ «Καρασοῦλι». Εἶδον (κατὰ τὴν Μαύρην Νύκτα) νὰ μεταφέρωσι διαρπαζόμενα εἰς τὸ Λιμεναρχεῖον ἀράπηδες καὶ ἄλλοι βρωμόσκυλλοὶ ἀλλαιάζοντες καὶ μαινώμενοι. Καὶ ἀφοῦ ἐγεμίσθη τὸ Λιμεναρχεῖον, μετέφερον καὶ εἰς τὸ Διοικητήριον. Πρὸ τοῦ Διοικητηρίου δὲ καὶ εἰς τὰ πρόθυρα αὐτοῦ ἐκάθητο οἱ ἀρχηγοὶ (ἐκ τῶν Φεδαήδων) καὶ διαταγὰς ἔδιδον εἰς τὰ λυσ-

---

μης εἰς ἓνα του συμβούλιον ἐκάλεσε καὶ τοὺς Μοναχάριδες Χριστιανοὺς καὶ Μωαμεθανοὺς ὁμοῦ. Ἐνεχείρισεν εἰς αὐτοὺς ἀνὰ ἓνα φακέλλον ἐνοφράγιστον ἐπισήμως, ἔξωτερικῶς δὲ ὁμοίας μορφῆς. Συνέστησεν αὐστηρότατα εἰς τε τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς Τούρκους Μοναχάριδες νὰ μὴ ἀποφραγίσωσι τοὺς φακέλλους πρὶν ἢ περὶ τούτου ἐπισήμως διαταχθῶσιν. «Ὅστις ἀπὸ σᾶς ἤθελε τολμήσῃ ν' ἀνοίξῃ τὸν φακέλλον του θὰ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἕξ μηνῶν μέχρις ἕξ ἐτῶν», τοῖς εἶπε. —«Μπᾶς οὐστωνὲ Καϊμακάμ Ἐφένδης», εἶπον ἐκεῖνοι, καὶ ἀπῆλθον ὅλοι ἕκαστος μὲ τὸν φακέλλον του, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ ἡμέτεροι Μοναχάριδες ἐτοποθέτησαν εἰς ἀσφαλίστατον μέρος τῆς οἰκίας τῶν καὶ

σάρικα των ὄργανα (Κηρητιλῆδες—Βεγγάζιοι). Ἦκουσα δὲ αὐτοὺς νὰ λέγωσι: «Τὸ «Καρασοῦλι» ἀφεύκτως ὠδηγήθη εἰς Φώκαιαν ὑπὸ τορπιλικοῦ καὶ ὑπὸ τούτου φυλάττεται ἔξωθεν τοῦ λιμένος. Πρέπει λοιπὸν νὰ σπεύσωμεν νὰ μεταφέρωμεν μὲ τὸν «Φώσκολον» εἰς τὴν Σμύρνην τὰ γυναικόπαιδά μας καὶ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἑλληνικὰ μᾶς κατεδίωξαν». Καὶ ἔς τὴν στιγμήν ἐφόρτωσαν τὸν «Φώσκολον» ἀπὸ τουρκογυναικόπαιδα καὶ εἰς τὴν Σμύρνην κατ' εὐθείαν διηυθύνθησαν».

Καὶ ἔφθασαν μὲν εἰς Σμύρνην, ὡς κατόπιν ἔμαθον, ἐστάλησαν δ' ὀπίσω, εἰς Φώκαιαν, ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν Σμύρνης.

Ὁ Ἰωάννης Βλαχοπούλος, Ρῶσσος ὑπῆκοος, μᾶς εἶπεν, ὅτι «καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν τουρκαϊκῶν ὀρδῶν καὶ πυροβολούμενος ὑψωσε τὴν Ρῶσσικὴν σημαίαν προφθάσας εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ σωθῆ μετὰ τῶν δύο θυγατέρων του. Καὶ ὅτι οἱ αἰμοδιψεῖς ἄγριοι τὴν κατεβίβασαν, τὴν ἔσχισαν, τὴν κατεπάτησαν ὑβρίζοντες καὶ ἐμπαίζοντες αὐτήν. Τέλος καὶ ὁ πλοίαρχος τοῦ «Καρασοῦλι» εἶπε:—«Καθὼς ὑψωσα τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν περὶ τὴν προίαν, Τοῦρκοι ἐκ τῆς «Χώρας» ἐπυροβόλησαν καὶ κατ' αὐτῆς καὶ κατὰ τοῦ ἀτμοπλοίου».

Καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐπεῖπεν ὅτι ὁ Μαύστρος φρεσκάρησε καὶ τὸ πάγκο τοῦ ἀπρονοήτου καπετὰν Πατέρα ξελέφτει. Ἔχει μέσα 500 ψυχάς! Κρῖμα! Καὶ διὰ τὸ φρεσκάρισμα τοῦ Μαύστρου δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ τὸ ρημουλκήσω, ὡς σὰς ὑπεσχέθην.

Μετὰ πολλὰ ἐγὼ καὶ ὁ Κοβαλακίδης ἀνεπίσαμεν τὸν δίκαιον ἔχοντα πλοίαρχον νὰ ρημουλκήσῃ τὸ πάγκο τοῦ καπετὰν Πατέρα μέχρι Πλωμαρίου, τὸ ὁποῖον ἦτο πλησιέστερον ἢ αἱ Οἰνούσαι. Ἄλλ' ὁ ἐπίμονος καπετὰν Πατέρας, ἀντὶ νὰ ἀγκυροβολήσῃ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πλωμαρίου «Μερσίγια» ἢ νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν πλησίον ἤδη Μιτυλήνην καὶ κάμῃ τὴν ἀποβίβασιν τῶν δυστυχῶν 500 περίπου ψυχῶν, κάμνει πανιὰ καὶ πάλιν δι' Οἰνούσας.

εὐλαβῶς ἐφυλάττον διὰ τὸν φόβον. Πάντες ἐγνωρίζομεν ὅτι ἐναφράγιστοι φάκελλοι διὰ καλὸν δὲν εἶναι. Τὸ ἐλέγομεν, τὸ ἐπανελαμβάνομεν ὅτι κακὸν περιέχουσιν. Οὐχ ἦττον περὶ ἡμῶν αὐτῶν. Οὐδεὶς οὐδὲν τι ὑπόπτειν. Ἄλλ' ἕκαστος τὸ Ρωμαῖκο—εἰς τὴν ἰδέαν του ἐπέμενε συζητῶν λ. γ. «Ἡ Τουρκία κατὰ τὰς νεωτέρας μεταρρυθμίσεις θὰ ἐφαρμόσῃ τὸ Γερμανικὸν σύστημα». Αὐτὸ εἶνε σύστημα Γερμανικόν. Θὰ καλέσῃ ἡλικίας μὲ ἱματισμὸν καὶ τροφὰς ἰδικὰς τῶν δι' ὠρισμένας ἡμέρας κ. ἄ. Ρεσσίτ.

Περιεχόμενον φακέλλου. Ἡ κατὰ ξηρὰν ἐστρατεία.—Οἱ στρα-

ΑΙ 480 ΨΥΧΑΙ ΕΙΣ ΠΛΩΜΑΡΙΟΝ

Τὸ πάρκον οὕτω ξεπέφτει καὶ βολοδέρνει ἀνοικτὰ εἰς τὸ πέλαγος ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, Ἰουνίου 1, ἄνευ ὕδατος, ἄνευ ἄρτου. Καὶ τότε οἱ ἐν τῷ πάρκῳ ἀτυχεῖς ἀντελήφθησαν τί θὰ ὑποφέρωσι καὶ τί θὰ πάθουν ἄνευ ἄρτου καὶ ὕδατος—διὰ τὸ λάθος καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλοιάρχου καὶ τινων ἄλλων, οἱ ὅποιοι ἐπροτίμων τὰς Οἰνούσας.

Εἰς τοιαύτην λοιπὸν ἀνάγκην εὐρεθέντες, ἔστειλαν τρεῖς ἀνθρώπους μὲ τὸ πέραμα εἰς τὸ πλησιέστατον Πλωμάριον, ὅπως προμηθεύθουν τῶν ἀναγκασιούτων.

Οὗτοι φθάσαντες διὰ κωπηλασίας εἰς τὸ Πλωμάριον παρέστησαν τὴν θέσιν τῶν θυμάτων τοῦ πάρκου εἰς τὴν ἐξ ἐντοπίων προκρίτων Ἐπιτροπὴν, ἣτις πολὺ προθύμως καὶ εὐγενῶς ἐφωδίασε τὸ πέραμα καὶ μίαν βενζινάκατον μὲ ἄρκετους ἄρτους, ὕδωρ καὶ λεμόνια.

Ταῦτα διανεμηθέντα εἰς τοὺς ἐν τῷ πάρκῳ ἀνεκούφισαν κάπως καὶ ἐστήριξαν αὐτούς.

Μετὰ μίαν ὥραν δέ, ἦτοι τὴν 4ην μεταμεσημβρινήν, τῆς Κυριακῆς, διαταχθὲν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τὸ ἀντιτορπιλικὸν «Δόξα» ἐφθάσεν ὀλοταχῶς ἐπὶ τόπου, ὅπου ἐβολόδερνε τὸ πάрко. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀλλαλαγῶν καὶ τῶν ζητωκραυγῶν τῶν θυμάτων ἐδεσεν αὐτὸ καὶ ἐρρημούλησεν εἰς τὸ Πλωμάριον.

Ἐδῶ φροντίδι καὶ ἐπιστασίᾳ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀξιοτίμου Ἐπιτροπῆς—εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐνταῦθα ἐκφράζω τὴν ζῶηράν μου εὐγνωμοσύνην μετ' ἐνθέρμων συγχαρητηρίων—ἀπεβιβάσθησαν ἐν συγκινήσει πάντες οἱ δυστυχεῖς Φωκαεῖς, οἱ ὅποιοι καὶ ἔτυχον ἐκ μέρους τῶν κα-

τεύσιμοι ἃς προσέλθωσιν ὑπὸ τὰ ὄπλα.—Ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείας εἶναι . . .

Σμύρνη, συνοικία «Βεϊλέρ». Ἄλλῃ. Μυστικόν.

Τῆ 30 Ἀπριλίου 1330—1914. (Νέα Φώκαια). Θὰ ἀνοιχθῆ δοθείσης διαταγῆς.

Ἐκ τοῦ γυμνασίου τῆς περιφερείας Βουρνόβα. (Τ. Σ.) Χαφὴς Μπεσῆμ. Διὰ τοὺς Μουκτιάριδες τῆς συνοικίας. (Ὁδὸς Σμύρνης).

Στρατολογία Χριστιανῶν.—Ἡ ἀρμοδία ἐπιτόπιος Ἀρχὴ ἐκάλει συχνότατα Χριστιανούς διαφόρων ἡλικιῶν μὲ ἀσθηροτάτας διαλαλήσεις καὶ τοιχοκολλήσεις. Οἱ Χριστιανοὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἢ ἀπαλλαγὴν ἐκρύ-

τοίκων τοῦ Πλωμαρίου ἀνελπίστων περιποιήσεων, φιλανθρώπου περιθάψεως καὶ στεγασμοῦ. Εὐγε τοῖς Πλωμαρίταις!

Ἡμέρα Δευτέρα

Εἶναι Κυριακή, Ἰουνίου 1η. Εἴμεθα μεταξύ Ἁγίου Εὐστρατίου καὶ τῶν Βορείων Σποράδων. Ὁ καιρὸς καλός. Ἀνέβην εἰς τὸ κατάστρομα—ποῦ νὰ σταθῆς καὶ πόθεν νὰ περάσῃς—ἵνα λάβω σημειώσιν τῶν ἐν τῷ «Καρασοῦλι» ὑπαρχόντων βαρέως καὶ ἐλαφρῶς πληγωμένων, τῶν κακοποιηθέντων, τῶν γυμνωθέντων. Οὗτοι ὀνομαστί ἀναφέρονται εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ βιβλίου μου. Κακοποιηθέντες καὶ γυμνωθέντες ἦσαν πάντες οἱ εἰς τὸ «Καρασοῦλι» ἐπιβιβασθέντες χθὲς (Μαῦρο Σάββατο) μὴδ' αὐτῶν τῶν γυναικῶν ἐξαιρουμένων.

Ἦκουσα δὲ καὶ εἶδον ἐπὶ τοῦ καταστροφώματος ἀπερίγραπτα, φρικαστικά. Καὶ κατελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν ἠσχολήθην εἰς τακτοποίησιν σημειώσεων πρὸς δημοσίευσιν ἐν Θεσσαλονίκῃ. (Βλέπε «Νέα Ἀλήθεια» ἀριθ. 2,531,—Ἰουνίου 5,—1915).

Ἀφηγήσεις φρίκης

Σήμερον, ἐπειδὴ ἐγὼ συγχοαναβαίνω εἰς τὸ κατάστρομα, πολλοὶ δὲ συγχοκαταβαίνουν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἔχοντες καὶ πολλὴν ὕλην τῆς καταστροφείσης ἀλήστου πατριδος μας. Ὅλων αἱ ἀφηγήσεις εἶναι γεμᾶται ἀπὸ πρωτακούστους ἐν θηριωδία τουρκικότητος.

Ἐφόνευσαν τὸν Βασίλειον Θεοδοράκιολοῦν μὲ γκρᾶ, ἀφοῦ πρῶτον φρικωδῶς τὸν ἐβασάνισαν ζητοῦντες χρήματα.

Ἐφόνευσαν τοὺς ἀνεψιούς του Παναγιώτην καὶ Βενετίαν καθ' ἣν

πτοντο οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει, οἱ δὲ εἰς τὰς ἐξοχὰς καὶ τὰ βουνά. Οἱ εὐκολυνόμενοι χρηματικῶς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο μετανάστευον εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἢ κατέφευγον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὴν φυγὴν ἢ μετανάστευσιν διηκόλυνον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ Τοῦρκοι δωροδοκούμενοι εὐτελέστατα. Ἐπίσης καὶ διὰ πολλοὺς κρητομένους προσεποιούντο τουρκικὴν ἀγνοίαν. Τοὺς συλλαμβανομένους τοιούτους ἐπέιζον τουρκικώτατα καὶ ἐφυλάκιζον, τινὰς δὲ καὶ ἀπὸ σκοποῦ εἰς Σμύρνην ἔστελλον. Μετὰ τινα δὲ χρόνον εὐρίσκοντες πρόφασιν τοῦ σκοποῦ των, ἀπέλυον πάντας τοὺς τοιούτους μὲ μίαν τυπικὴν ἐγγύησιν ἢ μὲ ἓνα «Γιαγνὶς ὀλτοῦ» ἄφινον δὲ ἐλευθέρους καὶ τοὺς δυναμένους νὰ πληρώσουν. Κατ' αὐτὸ τὸ σύστημα ἐπανελαμβάνετο ἡ στρατολογία τῶν Χριστιανῶν ἐν Φωκαίᾳ, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐκτοπισμοῦ πάντων τῶν νέων, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἵνα ἀργυρολογῶν τὰ τυφλά ὄργανα καὶ οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν.—Εἶδος τοῦ ἐπακολουθήσαντος διωγμοῦ μας.—Καὶ ὅμως περὶ ἡμῶν αὐτῶν.—Οὐδεὶς οὐδέν τι ὑπόπτει. Πάντες ἐμψυρίζομεν.—«Βάρβαρος

ὄραν ἐρρίφθησαν καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα σωθοῦν.

Ἐφόνευσαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς ἀδελφοὺς Παναγιώτην καὶ Νικόλαον Παυλιόγλου μετὰ τὴν γραῖαν μητέρα των.

Ἐσφαξαν τὸν Ἀθανάσιον Τουτουτζήν μετὰ τὸ παιδί του.

Ἐσφαξαν δύο βρέφη μέσα εἰς τὴν κούνια μαζῆ.

Ἐσφαξαν δύο κοράσια μαζῆ τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

Ἐσφαξαν καὶ ἐν ἄλλο κοράσιον τοῦ Κακτίζου.

Ἀπέσπασαν θηλάζον ἀπὸ τοὺς μαστοὺς τῆς μητρὸς του καὶ τὸ ἔρριψαν ἔς τὸ πηγάδι.

Ἐκοψαν κατόπιν τοὺς μαστοὺς τῆς μητρὸς καὶ ἔρριψαν αὐτὴν εἰς τὸν ἀπόλατον μετὰ πέτραν εἰς τὸν λαϊμόν αὐτῆς!

Ἐπνίξαν εἰς τὴν θάλασσαν τὸν Ἀντ. Μανωλιζῆν, ἀφοῦ ἔδεσαν εἰς τὸν λαϊμόν του πέτραν καὶ ἐκρέμασαν τὸν δυστιχῆ εἰς τὴν ἄλυσσον τῆς ἀγκύρας τοῦ πλοίου.

Ἐφόνευσαν καὶ ἔσφαξαν κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς «Ἀγίας Ἀναστασίας» ὥστε ἀπὸ τὰ πτώματα, τὰ ὄπισθεν τῶν ἀλατατοθηρῶν κατήγτησαν ἀδιάβατα.

Ἐφόνευσαν καὶ ἔσφαξαν εἰς τὴν συνοικίαν τῆς «Ἀγίας Τριάδος».

Ἐφόνευσαν καὶ ἔσφαξαν εἰς τὰ περίξ τοῦ «Ἁγίου Κωνσταντίνου».

Ἐφόνευσαν καὶ ἔσφαξαν παρὰ τὰ Νέα Σχολικά μας Κτίρια.

Καὶ τοὺς μὲν—ἄρρενας καὶ θήλεις—ἔρριπτον εἰς τὰ φρέατα καὶ εἰς τοὺς λάκκους τοῦ Νέου Σχολείου μας.

Ἄλλους δὲ ἄφινον εἰς τοὺς ἀγρούς διὰ τοὺς σκύλους των! Οἱ Σκύλοι!

εἶναι ἡ Κυβέρνησις μας καὶ νὰ παραδοιογῆ ὁλοῦν θέλει ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς μας».

Ἐφημερίδες Τουρκικαί.—Γνωστὸν ὅτι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνθήκης τῶν Ἀθηνῶν κυριολεκτικῶς ἐξεμάνισαν καὶ πόλεμον ἐκήρυσαν κατὰ παντὸς ἱεροῦ καὶ ἐθνικοῦ τῶν Ἑλλήνων φανατίζουσαι, ἐξερεθίζουσαι καὶ ἐξαγριώνουσαι τὸν Τουρκικὸν ὄχλον. Ἀνεγινώσκομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι ὁ Τουρκοβερραῖος Ραχιμῆς θὰ μεταβῶν ἐντὸς ὀλίγου τὴν Ἑλληνικωτάτην Σμύρνην εἰς Τουροκόπολιν. Γνωστὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι πολλὰ θὰ πάθῃ ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ θὰ στραφῶσιν οἱ Νεότουρκοὶ κατὰ τῶν Ἑλληνοθωμανῶν, ἂν ἡ Ἑλλάς δὲν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Τουρκίαν τὰς νήσους.—Ἀναφανδὸν ἀνέγραφον ὅτι ἡμεῖς (=οἱ Νεότουρκοὶ) ἐσβύσαμεν τοὺς Ἑλληνοθωμανοὺς ἀπὸ τὸν Ὀσμανισμόν.—Ἐμανθάνομεν ὅτι ὁ δεῖνα Χριστιανὸς ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Σμύρνην, ἄλλος ὅτι ἐπλήρωσε πρόστιμον διὰ τὰ Ἑλληνικὰ χρώματα καὶ καπέλλα σχιζόμενα ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων

Ἐπέκοψαν ὁμοῦ μὲ τὰ φλωρία ἀπὸ τὸν λαίμον καὶ τοὺς μαστοὺς νεανίδος τινος!

Ἡσέλγουν ἐπὶ πολλῶν νεανίδων καὶ κατόπιμ μαρτυρίου ἐφόνεον αὐτάς.

Γυμνά τὰ σώματα αὐτῶν εἶχον κρεμάμενα εἰς τὰ ὁμογενῆ κρεοπωλεῖα καὶ δίκην ἀμνείων κρεάτων κατεμέλιζον, κατέκοπτον, ἐτρύπων, ἐκοπάνιζον, κατέσχιζον ἢ εἰς τὰ χασαπόσκυλά των ἔριπτον.

Μουσικῶς καὶ εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐπίτηδες διελάουν: «—Ὠ-ραῖο! πολὺ ὠμορφο κοριτσάκι!»—Φοῖξον ἦλιε!

Ἡσέλγησαν τὰ τέρατα ἐπὶ τῆς Α., τὴν ὁποίαν βιαίως ἀπεχώρησαν τῶν ἄλλων συντρόφων τῆς καὶ βιαιότατα ἔσυραν τὴν δυστυχῆ εἰς τὸ κεντρικώτερον τῶν κρεοπωλείων μας.

Ἡσέλγησαν κτηνωδῶς οἱ ἀποτρόπαιοι ἐπὶ 30 γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι κατέφυγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Π. ἐκ τῆς ὁποίας βία ἐξέβαλον τὸν ἕνα καὶ μόνον ἄνδρα. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς μαρᾶς ταύτης σπείρας ἦτο ὁ Ψωρο-Ἀλτήπαρμάκης.

Ἡσέλγησαν ἐπὶ ὅλων τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συνηθροισμένοι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Πολλοὶ τούτων ἐφαίνοντο εἰς ἐμὲ ὡς παθοῦσαι τὰς φρένας.

Ἐβεβήλωσαν τοὺς ναοὺς μας, ἀφοῦ πρῶτον ἐσύλησαν αὐτούς.

Κατέρριψαν τὸν σταυρὸν ἐκ τοῦ κωδωνοστασίου καὶ κατενέτριψαν τοὺς κώδωνας αὐτοῦ.

Κατέστρεψαν τὸ ἱστορικὸν καὶ ἀριστοτεχνικώτατον ὀλόγλυπτον εἰκονοστάσιον τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ μας «Ἁγία Εἰρήνη».

ἐν πλήρει μεσημβρία καὶ ἐν μέσῃ ὁδῷ. Καὶ πλεῖστα ὁμοίας φύσεως σοβαρὰ καὶ σπουδαῖα. Πλὴν περὶ ἡμῶν σὺτῶν.—Οὐδεὶς οὐδὲν τι ὑπώπτευε. Τὰ ἀπεδίδομεν εἰς τὸν βαρβαρισμόν. Καὶ τί θὰ κίμουν ἐπὶ τέλους οἱ Νεότουρκοι; ἐλέγομεν. Θὰ τὴν παίθουν τὴν φορὰν ταύτην χειρότερα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα!

Τὸ νέον Σχολεῖόν μας.—Νέον Αὐτοκρατορικὸν κανονικὸν διάταγμα, ἵνα κτισθῆ τὸ νέον σχολεῖόν μας ἔξου «Δεσπότης» τὸ περιβόλι (=Γρηγορίου τοῦ Εὐν) δὲν ἐπῆρξεν. Ἡ Δημοκρατία ἐπισήμως ἐπέτρεψε νάρξιση κανονικῶς ἢ ἀνέγερσις, ἣτις καὶ γοργῶς ἐγένετο. Δὲν ἐξήτησε οὐδὲ διάταγμα οὐδὲ σχέδιον. Τὸ ἴδιον καὶ ὁ Καϊμακίμης. Ὅμοίως οὔτε ὁ δις τὴν Φώκαιαν ἐπισκεφθεὶς, διὰ τὸ καταθρόνιον του πρόγραμμα (Σελίς 27). Ντονιὲς Ραχμῆς καὶ ἐκ τοῦ πλησίον αὐτὸ τὸ νέον σχολεῖόν μας μεθ' ὅλου τοῦ ἐπιτελείου του, ἠρώτησε κἂν περὶ διατάγματος ἢ σχεδίου. Ἄλλ' ἐξέφρασεν εὐχὰς καὶ συγχαρητήρια. Οὔτε εἰς τὰς συναναστροφὰς ἢ τὰς σχέσεις των μὲ ἡμετέρους οἱ Τοῦρκοι ἔκαμον

Ἀπέσπασαν τουρκικώτατα ἐκ τοῦ εἰκονοστασίον τὰς ἀγίας καὶ ἱερὰς εἰκόνας αὐτοῦ. Ἀφήρεσαν τὸν εἰς αὐτὰς χρυσοὺν καὶ ἄργυρον. Κατέθραυσαν αὐτὰς καὶ ἀφοῦ ἐμίαναν τὰς ἔριψαν ἀνά τὰς ὁδοὺς.

Τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία καὶ τὰ ἱερὰ ἄμφια ὁμοίως ἠρρηπώμενα ὁμοίως ἀνά τὰς ὁδοὺς διεσκόρπισαν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν σχεδὸν ἀδιάβατοι ἀπὸ τὰ διεσκορπισμένα πράγματα τῆς διαρπαγῆς, ἀπὸ τὰ κατώστιχα, ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν διαρπασθέντων καταστημάτων καὶ οἰκιῶν.

Καὶ ἀπὸ ἄλλα ὅμοια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

Ἐνυκτώθημεν εἰς τὸν ἔξω φάρον τοῦ ἱστορικοῦ Καράπουρνου. Ἡ ὥρα ἦτο 7.20'. Ἐν τῷ λιμένι Θεσσαλονίκης ἠγχυροβολήσαμεν περὶ τὸ μεσονύκτιον. Ἀνεμένομεν δὲ μετ' ἀγωνίας τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας, διότι τὰ πάντα εἶχον ἐξαντληθῆ ἔν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Οὔτε ὕδωρ πλέον ἢ ἄλλο τι βρώσιμον τοῦ πληρώματος.

Ἀυτοθυσία πλοίαρχου καὶ πληρώματος

Ὅλα αἱ διὰ τὸ πλήρωμα τοῦ «Καρασουλι» τροφαὶ ἐχορηγήθησαν εἰς ἡμᾶς. Θαυμαστὴ δὲ ὅσον καὶ ἀξέπαινος ὑπῆρξεν ἡ αυτοθυσία καὶ ἡ μηθηματικὴ ἀκρίβεια μετὰ τὴν ὁποίαν ὁ λαμπρὸς πλοίαρχος Ἀριστείδης Γ. Κουφοπαντελῆς ἐπέτρεπε καὶ διέταττε νὰ χορηγηῆται τὸ ἐν τῷ «Καρασουλι» ὕδωρ καὶ αἱ ἄλλαι δι' αὐτὸν καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ ἀτμοπλοίου τροφαί. Δηλαδή ἄρτος, γαλέτα, γεώμηλα, ὄσπρια, σῖτος βραστός. Ὁ πλοίαρχος ὡς εἰς φιλόστοργος πατὴρ τῶν 3,000 θημάτων ἐνδιαφέρετο δι' ὅλους ἡμᾶς. Ὅσα φάρμακα εὐρίσκονται ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ

λόγον περὶ διατάγματος ἢ σχεδίου. Θαυμαστὸν ἀληθῶς! Ἡμεῖς δὲ καὶ φόβῳ τοῦ διατάγματος ἐσπεύδομεν νὰ ἀποτελειώσωμεν τοὺς τοίχους καὶ νὰ στεγασώμεν αὐτὸ μιὰ μέρα προητέρα, συνεχῶς ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἐσχίαν. — «Ὁ Θεὸς νὰ τοῦς ἀποστραβῶσι». — «Τοῦρκοὶ δὲν εἶναι; Θεοστραβοὶ εἶναι». — Μόλις δὲ περὶ τὴν 11ην προμεσημβρινὴν ὥραν τῆς Μαιῆς Ἡμέρας, — Παρασκευῆς, 30 Μαΐου, — ἠνεχώθησαν οἱ διανοητικοὶ μας ὀφθαλμοὶ καὶ ἀντελήφθημεν ὅτι οἱ Τοῦρκοὶ δὲν ἦσαν στραβοὶ, ἀλλὰ ἐπιτηδεῖως πολὺ ὑποχρονόμενοι προητοιμαζόντο διὰ τὴν ῥάχιν μας. Καὶ τότε κατ' ἀνάγκην ἐσχολάσαμεν τοὺς κτίστας καὶ τοὺς ἄλλους ἐργαζομένους εἰς τὰ Νέα Σχολικὰ μας Κτίρια.

Διαδόσεις σποραδικαί. — Ὁ υἱὸς τοῦ Κομησέρη Ριφὰτ Κρητηοσκύλου κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Κ. Μάγου ἔλεγεν ἀπεριφράστως τὰ ἑξῆς περίου. — «Ἀδίκως καὶ ἀνοφελῶς κτίζεται τὸ Νέον Σχολεῖόν σας. Αὐτὸ εἶναι γιὰ μᾶς (=τοὺς Τοῦρκους, αὐτὸ θὰ γίνῃ δικό μας θὰ σᾶς τὸ πάρωμε τὸ πολὺ μετὰ 15 ἡμέρας. Θὰ ἰδῆτε

διέθεσε διὰ τοὺς πληγωμένους χορηγῶν καφέ καὶ κονιάκ, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα καὶ σκεπάσματα διὰ τὴν δυνατὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσίν μας. Προθυμότερα δὲ καὶ λίαν εὐχαρίστως τὸ πλήρωμα ἐξυπηρέτει εἰς πᾶσαν ἀνάγκην ἡμῶν τῶν δυστυχῶν.

Καὶ διερωτηθεὺς τὴν αἰδιον ἐγγνωμοσύνην ἐμοῦ τε καὶ τῶν συμπολιτῶν μου πρὸς τὸν πλοίαρχον κ. Ἀριστείδην Γ. Κουφοπαντελῆν, ἐκφράζω ἰδιαίτερος αὐτῷ καὶ τὸν θαυμασμόν μου.

ΤΑ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἱατρικὴ ἐπίσκεψις

Ἡ ποθητὴ αὐγὴ ἀνέτειλεν. Εἶναι Δευτέρα, Ἰουνίου 2. Πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἀνῆλθον εἰς τὸ κατὰστροφμα καὶ πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ πλοίαρχου διηρθύνθη. Ἐκεῖθεν ἐθεώμην τὴν πόλιν. Καὶ γοργὰ ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ «Καρασουλί» ὁ ὑγειονομικὸς ἱατρός κ. Κουρτίδης. Εἰς τὸν συμπαθῆ καὶ εὐγενέστατον ἱατρὸν μὲ συνέστησεν ὁ πλοίαρχος. Συνεκαπνίσσαμεν ἀνὰ ἓν σιγάρον ἐκ τῶν τοῦ ἱατροῦ καὶ ἀμέσως ἤρχισεν ἡ ἐπιθεώρησις.

᾽Ωδηγοῦσι Μιχαηλίδης καὶ Παπάνθιμος, βοηθοῦντος τῷ ἱατρῷ τοῦ Κοβαλακίδου ὡς φαρμακοποιῷ.

Συγχρόνως ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ καὶ ἡ σημειώσεις τῶν βαρέως πληγωμένων καὶ τῶν ἄλλων ἀσθενῶν.

Οἱ βαρέως πληγωμένοι ἦσαν:

Εὐάγγελος Κρητικός, Εὐάγγελος Ν. Θωμᾶ μὲ γκοᾶ εἰς τὸ στήθος.

καὶ σεῖς οἱ ἴδιοι τι θὰ πάθετε». — «Δὲν ντρέπεσαι νὰ λέγῃς τέτοια» τῷ εἶπεν ὁ Καφετζῆς. Καὶ κατήγγειλεν ὄντως τὸν νιόν εἰς τὸν πατέρα ὡς φίλος του. Ὁ δὲ Κομησέρης, διὰ νὰ κοιμήσῃ περισσότερον τὸν Καφετζῆν καὶ τοὺς θαμῶνας αὐτοῦ, ἐπέπληξεν ἐνώπιόν των τὸν νιόν αὐτοῦ κηρητλήδικα ἀπειλήσας τὸν νιόν ὅτι θὰ τὸν ἐξορίσῃ, ἐὰν τοῦ λοιποῦ ἐκφέρῃ παρομοίαν τινα λέξιν. Τὴν μετ' ἀπειλῆς ταύτην σύστασιν τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν νιόν, ἡ ὁποία εἶναι ἐχεμύθεια, διὰ νὰ φοραθῶσι πρὸ τῆς ὠρισμένης ἡμέρας, ἐξαοκλήρισαν οἱ ἀκούσαντες καθῆκον αὐστηροῦς ἀμεροληψίας! Ἐλησμόνησαν ὅτι ὁ Κομησέρης ἦτο Κηρητλῆς Μανδρόσκυλος. Τινὲς δὲ καὶ ἐπήνεσαν ὡς ἔκτακτον Πολιτοφύλακα, ἐγκωμιάζοντες καὶ λέγοντες. — Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπε Κομησέρης!

Αἱ Ὀθωμανίδες. — Εἰς τὰς ἐκ συμπτώσεως συνεντεύξεις των τελευταίως μετὰ τῶν Ἑλληνίδων ἔλεγον πρὸς αὐτὰς ὅχι μόνον περὶ τοῦ Νέου Σχολείου μας; ὅτι—τὸ κτίζομεν διὰ τὰ τουρκόπουλα,—ἀλλὰ καὶ ὅτι.—Εἰς μερικὰς ἡμέρας θὰ μᾶς πᾶρουν ὅσα ἔχομεν,—καὶ ὅτι—πρέ-

Τοῦ Παναγιώτη Τσιριγώτου τὸ τεκνίον μὲ χυμένα τὰ ἔντερα του καὶ ὄζοντα.

Ἐπίσκοπος Πογιατζῆς, Γλαράκης, Τσοῦγκας, Α. Σαμιώτης, Ν. Παντζίκης, Γ. Γιαννούλης, Μαστρογεώργης, Σαρῆς καὶ ἡ γυνὴ του, Πάκας καὶ ἡ γυνὴ του. Καὶ πόσοι ἄλλοι εἰς Μυτιλήνην καὶ Χίον.

Οἱ ἑλαφρῶς πληγωμένοι πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες δὲν ἐσημειώθησαν.

Λεγωῖδες δὲ τρεῖς.

Ἡ Θεόπιστη Τρακοσάρη, ἡ Στέλλα Τσουνφᾶ καὶ ἡ Κλεάνθη Πρόκκα ἔτεκον ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ κατὰ τὸν πλοῦν καὶ τὴν Κυριακὴν.

Καὶ τῶν μὲν δύο πρώτων, τῆς Θεοπίστης καὶ τῆς Στέλλας, ὡς μὴ δεικνύοντα ζωὴν ἐβαπτίσθησαν διὰ τῆς κανδύλης τοῦ ἀτμοπλοίου. Τῆς δὲ τρίτης, τῆς Κλεάνθης, ἐβάπτισε κατόπιν ὁ ὑγειονόμος Θεοσνίκης.

Ταῦτα πάντα, οἱ ἐπίσκοπος τοῦ ἱατροῦ, ἡ ἐπιθεώρησις, ἡ σημείωσις τῶν ἀσθενῶν κτλ., συνετελέσθησαν ταχέως, διότι ἀπὸ τῆς χθὲς τὸ μεσημέρι ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ δὲν ὑπῆρχεν ἀπολύτως οὔτε ἄρτος, οὔτε ὕδωρ, ἢ ἄλλο τι φαγώσιμον ἢ πόσιμον.

Ἰνα δὲ τὸ ταχύτερον ἐξῶθεν σταλοῦν ὕδωρ καὶ ἄρτος, ἐξῆλθον μετὰ τοῦ ἱατροῦ κ. Κουρτίδου οἱ τρεῖς, Παπάνθιμος, Μιχαηλίδης, Κοβαλακίδης. Γοργῶς παρεστάθη ἡ ἀνάγκη ἀμέσως ἀποστολῆς τοῦλάχιστον ἄρτου καὶ ὕδατος εἰς τὸ «Καρασοῦλι». Αὐθωρεὶ δὲ ταῦτα ἐστάλησαν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

* * *

πεὶ νὰ πᾶμε μιὰ μέρα προητέρα εἰς τὸ Γιουνανιστάν, καὶ ὅτι—Ἐχομεν νὰ πάθωμεν ὅσα ἐπαθὸν οἱ δικοὶ των, Τούρκοι, ἀπὸ τοὺς Γιουνανλῆδες εἰς τὴν Ρούμειλην, εἰς τὴν Χίον, εἰς τὴν Μυτιλήνην. Καὶ αὐτὰ τὰ Τουρκόπουλα οὐδὲν συνέβαινε νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ἐν τῇ ἐξάψει των τὰ αὐτά, ὡς αἱ Ὀθωμανίδες, ἐπανελάμβανον ἀπειλοῦντα καὶ ὑβρίζοντα τοὺς Τούρκους.

Ἡ σύζυγος τοῦ Ναδῆρ.—Ἐνεπιστεύθη εἰς ἔμπιστον Χριστιανὴν τὰ ἐπόμενα.—«Μέχρι τέλους Μαΐου σεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρότερον νὰ φύγετε. Ἦλθε χαρὶ καὶ θὰ γίνουσι ἄνω κάτω. Δὲν μπορεῖ νὰ μὴ γίνῃ. Λοιπὸν νὰ φύγετε χωρὶς ἄλλο. Πρόσεχε ὅμως νὰ μὴ φανερώσῃς τὸ ὄνομά μου, διότι κινδυνεύει ἡ κεφαλὴ μου».—Ἡ σύζυγος αὕτη τοῦ Φεταῆ Ναδῆρ ἦτο Χριστιανὴ ἐκ Νέας Φωκαίας ὑπηρετρία του κατόπιν ἐξισλαμισθεῖσα. Καὶ ὅλα αὐτὰ εἰς ἡμᾶς διηγοῦντο μετὰ δικαίου φόβου, ἢ καυμένες ἢ γυναικῆς μας, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ σοβαροὶ γενηαῖοι! εἰρωνικώτατα ἐχαρακτηρίζομεν τὰ τοιαῦτα γυναικεῖα φλυαρήματα, ὡς πολὺ δειλὰς ἐχα-

Ἀπογραφὴ ὡς προσφύγων.

Κατόπιν τὸ «Καρασοῦλι» ἀπῆρε τοῦ ἐξωτερικοῦ λιμένος τῆς Θεο-
νίκης καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν πλησιέστατα τῆς προκυ-
μαίας, παρὰ τὴν ἀποβάθραν καὶ πρὸ τοῦ τελωνείου.

Ἐκεῖ πλῆθος ἀπειρον ἐν συρροῇ διεπυθάνετο τὰ τῆς συμφορᾶς
καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Φωκαίας.

Πρῶτος μετ' ἔθνικοῦ ἐνδιαφέροντος ὁ ἀρειμάνιος καὶ λίαν φιλο-
προσήγορος διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας, ὅστις καὶ καφ' ἐπιμέλειαν εἰς
τοὺς τρεῖς μας, Παλάνθιμον, Μιχαηλίδην, Κοβαλακίδην, ἀφηγουμέ-
νους μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυροοῦντας . . .

Γίνεται ἡ ὥρα 9η π.μ. Καὶ ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ ἤρξατο ἡ καταγραφὴ
τῶν συμπολιτῶν μου ὡς προσφύγων ἐκ Φωκαίας Παλαιᾶς εἰς ἔντυπον
οἰκογενειακὸν δελτίον ὑπὸ ἐνός γραφέως. Συγχρόνως ἡ μεταφορὰ τῶν
βαρέως πληγωμένων, τῶν ἄλλων ἀσθενῶν καὶ τῶν λεχωίδων διὰ φο-
ρείων εἰς τὸ Νοσοκομεῖον. Ἄμα καὶ ὁ ἐμβολιασμὸς τῶν μὴ ἐμβολια-
σμένων ὑπὸ τριῶν ἰατρῶν.

Τότε ἐγὼ καὶ ὁ Κοβαλακίδης ἀπὸ καθήκοντος ἐσπεύσαμεν εἰς τὸ
ἀτμόπλοιον νὰ βοηθήσωμεν καὶ τοὺς ἰατροὺς καὶ τὸν γραφέα, ὅπως οἱ
συντετριμμένοι καὶ ἀποκαμωμένοι συμπολίται ἐνωρὶς ἀποβιβασθῶσι
καὶ τοποθετηθῶσι.

Καὶ ἐγράφομεν οἰκογενειακὰ δελτία συνθλιβόμενοι μέγροι, μικροῦ
δεῖν, λειπρωθείας ἀπὸ τῆς 9ης π. μ. μέχρι τῆς 1ης μ. μ.

*
*

ρακτηρίζομεν τὰς γυναῖκας ἡμῶν. Ἐ! ἐλέγομεν: «Μὴ φοβεῖσθε. Τέ-
τοιος εἶναι ὁ Τοῦρκος, ἀπὸ μικρὸ ἕως μεγάλο ὁμοιάζουν καὶ εἰς τὰς
ἀπειλάς καὶ εἰς ὅλα τῶν.

Συνεδρία Κομητατικῶν. — Καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν Μάιον οὐδε-
μίαν νύκτα οἱ τῆς Φωκαίας Φεταῆδες ἔμειναν ἄνευ συνεδριάσεως. Με-
γάλας δὲ προσπαθείας κατέβαλον νὰ τηρῶνται μυστικά μὲν τὰ λεγόμενα
ἢ συζητούμενα καὶ ἀποφασιζόμενα κατὰ τῆς φυλῆς ἡμῶν. Νὰ προ-
σποιοῦνται δὲ ἕκαστος ἄγνοιαν ἢ πρόφασιν ἀποσείας του ἢ τὸ πολὺ
πολὺ νὰ λέγῃ ἄλλα τῶν ἄλλων παρὰ τὰ πραγματικὰ πρὸς τοὺς ἐρωτῶν-
τας ὁμογενεῖς φίλους καὶ σχετικούς των. Πάντες οἱ Φεταῆδες Φωκαίας
σχετικούς των εἶχον ὁμογενεῖς. Ἀπὸ τούτους πάντοτε ἐχαρτζικίζοντο,
διότι καὶ πάντοτε ἀνάγκας εἶχον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἀπὸ τοῦ Ἁδελ-
φοῦ Ἄρ. καὶ Ν. Παταγιάννη. Τὸ γραφεῖον Παταγιάννη ἦτο κέντρον
καὶ τῶν Φεταῆδων Φωκαίας κατὰ τὰς διαθεσίμους αὐτῶν ὥρας καὶ τὰς
ἡμέρας τῆς ἀργίας. Ὅλους λοιπὸν κατὰ σύμπτωσιν τοὺς ἐγνώρισα συ-

Ἐξοδος καὶ τοποθέτησις.

Τὴν δεύτην περίου ἀπεβιβάσθησαν καὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ Πεκτινάριον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν βαγονίων, ὑπὸ τὰ βαγόνια, εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς τὰς ἐκεῖ ἀποθήκας, ὡς σαρδέλλαι ἐντὸς βαρελίων, ἄνευ ἐνδυμάτων, ἄνευ σκελασμάτων, ἄνευ . . . ἄνευ . . . , διότι, ὡς ἔλεγεν, ἡ ἐπὶ τῶν προσφύγων Ἐπιτροπή, δὲν ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔτοιμα ἢ κενὰ οἰκήματα. Καὶ αὕτη πάλιν ἄλλη σπαραξικάρδιος νέα εἰκὼν ! Σῶσον ἡμᾶς Κύριε.

* *

Ἰουνίου 2, Βα.

Τὴν ἡμέραν ταύτην, ὄλην σχεδόν, διήλθον συντελέσας μετὰ τῶν Παπανθίμου, Κοβαλακίδου, Ι. Φραντζέσκου καὶ Σ. Πουλιάκη διὰ τὴν δυνατὴν βελτίωσιν τῆς κατάστασεως τῶν προσφύγων συμπολιτῶν ὅτε μὲν εἰς τὸ «Πεκτινάριον» καὶ εἰς τὸ Τελωνεῖον, ὅτε δὲ εἰς τὸ Διοικητήριον καὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης. Τῇ δὲ ἐπομένῃ, Ἰουνίου 3, ἔγραψα περὶ τῆς τραγωδίας τῆς προσφιλοῦς Φωκαίας καὶ ἐπέδωκα εἰς δημοσίευσιν μεταβάς εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Νέας Ἀληθείας» ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ ἐδημοσιεύθησαν τὴν μεταμεσημβριάν. Τὰ αὐτὰ μετὲν δημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Μακεδονίαν» καὶ εἰς ἄλλα ἔγκριτα φύλλα τῆς Θεσ)νίκης καὶ γενικὴν φρίκην καὶ ἀγανάκτησιν προὐκάλεσαν.

χνάζων κ' ἐγὼ εἰς τὸ γραφεῖον τῶν Ἀδελφῶν Ἀριστείδου καὶ Νίκου Παπαγιάννη. Πολλάκις ἤκουσα τοὺς Φεταῆδες νὰ σπουδαιολογοῦν ὡς καὶ νὰ φλναροῦν. Μίαν προμεσημβρινὴν τοῦ Μαΐου ἔ. ἔ., πολὺ πιθανόν Κυριακὴν, ἐγενόμην αὐτήκοος συνομιλίας τουριστι μετὰ τοῦ Νίκου Παπαγιάννη καὶ τοῦ Ὑγειονόμου Φεταῆ Ἐτέμ Μουαζήρη. Κατὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην ὁ Νίκος ἠγωνίζετο νὰ ἀποσπάσῃ παρὰ τοῦ Ἐτέμ τί ἐλέχθη εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς χθὲς νυκτὸς τῶν Κομητατικῶν. Ὁ δὲ Ἐτέμ στενοχωρούμενος μέχρις ὠχρότητος κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ πείσῃ τὸν Νίκον ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε. Καὶ ἐπανειλημμένως ἔλεγε Βαλαῖ-Πιλαῖ. Ὅτι ὑπῆγγε μὲν εἰς τὸ Κλούπ, τοῦ Κομητάτου, ἔφυγε δὲ ἀμέσως. Ὅτι οἱ ἄλλοι, Φεταῆδες, ἔμειναν μέχρι προῖας ὡς καὶ ὁ Λιμανρεῖζης. Αὐτὸς ξέρει. Αὐτὸν ἐρώτα. Ἄλλην μίαν προμεσημβρινὴν ἤκουσα νὰ λέγωσιν : — «Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς Μαινεμένης Ταλαὰτ ἐπέμενε εἰς τὴν συνεδρίαν τῶν ἐκείνην (Σελὶς 26) νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς Χριστιανικὰς οἰκίας Μουαζήριδες, ὡς εἰς τὸν

ΕΠΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΟΥ

Θεσσαλονίκη, Ἰουνίου 6, 7'.—Λίαν προῖ ἔφθασεν ἐκ Μυτιλήνης ὁ Ἀναστάσιος Παλαγιάννης μετὰ τοῦ Εὐαγγέλου Τέμπου. Ἐστάλη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀριστείδου νὰ παραλάβῃ τὰς οἰκογενείας τῶν ἀδελφῶν του καὶ νὰ μεταφέρῃ εἰς Χαλκίδα. Καὶ πρῶτον ἔσπευσε νὰ με συναντήσῃ εἰπὼν ὅτι ἡ σύζυγός του καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐσώθησαν ἀπὸ τὴν Κυριακὴν εἰς τὸ Πλωμάριον, ὅπου ἔτυχον οπουδαίας περιποιήσεως καὶ περιθάλψεως.

Εἶτα μοὶ διηγήθη τὰ ὅσα ἀνήκουστα καὶ θηριώδη συνέχισαν αἱ τουρκικαὶ ὄρδοι καὶ πέραν τοῦ Μαύρου Ἡμερονυκτίου, καὶ πῶς αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του Ἀριστείδης καὶ Νίκος ἔσωσαν τοὺς ἐναπομείναντας εἰς Φώκαιαν, εἰς ἄλλας παραλίας καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Ἐκ συμφώνου δ' ἀμφοτέρω ἐσπεύσαμεν νὰ καταστήσωμεν γνωστά.

1) Εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν.

2) Εἰς τὸν Πρόξενον τῆς Ἀμερικῆς.

3) Εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Ξανθουπόλεως κ. Ἀμβρόσιον.

4) Εἰς τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης.

5) Νὰ δημοσιευθῶσιν εἰς τὴν «Νέαν Ἀλήθειαν» ὡς συνέχεια καὶ συμπλήρωμα τῶν προδημοσιευθέντων ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ.

* *

Τσεσμέν. Ὅλοι ἀντεφώνουν συγκατανεύσαντες εἰς ἐγκατάστασιν μόνον 30—40 οἰκογενειῶν τῶν καλλιτέρων ἐξ αὐτῶν. Ὁ μεθοδικώτερος ὁμοῦ καὶ προεξάρχων Μουδρίης τῶν ἀλάτων Ἀλῆς Κηρητόκυλος μοναζήρης συνέστησεν ὅτι οὐδεμίαν οἰκογένειαν Μοναζήριδων συμφέρει νὰ ἐγκαταστήσωσιν εἰς Φώκαιαν. — Πολὺν ὄρθα χάριν τοῦ ὀλεθρίου σκοποῦ τῶν ἡμετέρων διεβεβαίωσον πειστικώτατα ὅτι οὐδέποτε καὶ οὐδὲν ἔκτροπον θὰ ἐπιτρέψωσι νὰ λάβῃ χώραν εἰς Φώκαιαν. Καὶ μὲ πλείστα ὅσα ὑπνωτικὰ τοιαῦτα ἐπετύγγανον νὰ μᾶς ἀποχοιμίζον ὑποκρινόμενοι δεξιώτατα. Αὐτοὶ λοιπὸν οὕτω ἐλάμβανον πάντα τὰ μέτρα, ἵνα μὴ φοραθῶσι προῶρος. Περὶ ἡμῶν αὐτῶν δέ.--Οὐδεὶς τι οὐδὲν ὑπόπτετε.

Τὸ Βοῦκοιάζ.—Εἰς τινὰ καταστήματα ὁμογενῶν παρὰ τὴν τουρκικὴν συνοικίαν τοῦρκοι ἐκέρυζαν βοῦκοιάζ. Ἦτο μορφῆς οὐχὶ ἀγρίας καὶ φαναικῆς. Μᾶλλον τέχασμα πρὸς ἀποχοιμῆσιν ἡμῶν. Διήρκεσεν ὀλίγας ἡμέρας. Αὐτοὶ δὲ οἱ κρύφα ἀγοράζοντες Τοῦρκοι ἀπὸ τὰ ἴδια

Νέα Ἀλήθεια Ἰουνίου 6, 1914.

Νέαι φρικιαστικαὶ λεπτομέρειαι.

... Ὁ Νίκος Παπαγιάννης διασωθεὶς ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ τὴν τουρκικὴν ἀγριότητα κατώρθωσε τῇ βοηθείᾳ τῶν εὐγενῶν Γάλλων, ἀρχαιολόγου καὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἐκινδύνευσαν τὴν ζωὴν των διὰ νὰ σώσουν ἀνυχεῖς ὑπάρξεις, νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Παλαιᾶς Φωκαίας καὶ νὰ φθάσῃ εἰς Σμύρνην τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς (=Μαύρης) κομίζων πρὸς τὸν ἐκεῖ Γάλλον πρόξενον λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς τραγωδίας ἐκ μέρους τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων. Μόλις τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου ὁ Γάλλος πρόξενος ἔλαβε παρὰ τοῦ Νίκου Παπαγιάννη τὴν ἐν λόγῳ ἔκθεσιν, παρεκάλεσε τὸν φιλέλληνα καὶ μεγαλόψυχον Ἀγγλον κ. Βίτελ, τῆς γνωστοτάτης οἰκογενείας, νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν ἐπίσης φιλελλήνων κ. Γκιφραί, ὅπως διαθέσῃ τὰ δύο αὐτῶν ἀτμόπλοια ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν ὑπολειπομένων δυστυχῶν Π. Φωκαίας.

* *

Μεγαλοψυχία ξένων.

Οἱ φιλόανθρωποι κ. Γκιφραί παρεχώρησαν ἀμέσως τὰ ἀτμόπλοια τῶν καὶ τὴν 9ην π.μ. τοῦ Σαββάτου οἱ πρόξενοι τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Νίκου Παπαγιάννη καὶ τοῦ Βίτελ καὶ ἄλλων Εὐρωπαίων, ἐπεβιβάσθησαν τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἑλλή» τῶν κ. Γκιφραί καὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς Παλαιὰν Φώκαιαν τὴν μεσημβριάν.

καταστήματα ἐπρόδωκαν ἀπὸ σκοποῦ τὸ βουκοτάξ εἰς τοὺς καταστηματαρχαί. Τοιοῦτοτρόπως εἶχον ὀδηγηθῆ ἀπὸ τοὺς Φεταῆδες.

Συμπεριφορὰ Τούρκων.—Ἐλεγον εἰς τοὺς Ἑλληνας καταστηματαρχαί ὑπὸ εχεμύθειαν ὅτι:—Τὸ βουκοτάξ θέλει καὶ τὸ ἐπιμένει ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Λουπουνάρο ἱατρός τῆς Δημαρχίας—ἕνας ἀπὸ τοὺς Φεταῆδες,—μὲ τοὺς ὀλίγους ὁμόφρονάς του Τούρκους. "Ὅτι οἱ καλοὶ καὶ πολλοὶ Τούρκοι δὲν τὸ θέλουσιν οὔτε τὸ ἐπιθυμοῦσιν. Ἀπ' ἐναντίας κατακρίνουσι τὴν χωρικὸν ἱατρὸν καὶ τὸν φροροπακάλην μυρία ὅσα ἐναντίον των ἐκτοξεύοντες ἀνά τὰ καρτεῖα. "Ὅτι θὰ τοὺς κίμωνν καὶ θὰ τοὺς δείξουν, διότι ἔστὰ καλὰ καθούμενα ἐξερεθίζουν τὸν ὄχλον καὶ ἐξάπτουν πάθη! Ὑστερον ἀπὸ τόσα χρόνια ποῦ περνοῦμε σ' ἑν ἀδέλφια μὲ τοὺς Χριστιανοὺς πατριώτας μας! Θαυμασία ὄντως ἡ τελευταία αὕτη συμπεριφορὰ τῶν Τούρκων, καὶ ἡ εὐπιστία ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων! Καὶ συνεπῶς: Δὲν σταματᾷ ἔως ἐδῶ.

Καὶ οἱ Τουρκοδιδάσκαλοι:—Ἡ ἡμέρα τῆς ἐπετείου τῆς ἐνθρο-

* *

Εἰκόνες φρίκης καὶ ἀγριότητος.

Ἐκεῖ οἱ εὐγενεῖς ξένοι παρέστησαν πρὸ τρομακτικοῦ θεάματος. Συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων περιῆλθον τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς ἐρημωθείσης πόλεως καὶ ἔφριξαν! Εἰς τὸν αἰγιαλὸν («Μικρὸς Γιαλὸς» Συνοικία Χριστιανική) ἀντίκρουσαν σωφραϊὰ πτωμάτων. Ἐντὸς τῶν λάκκων, οἵτινες εἶχον ἀνοιγῆ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου (νεοδημίου) ἔκειντο σωφραῖα πτωμάτων. Οἱ ξένοι ἔξέφραζον διαρκῶς τὸν ἀποτροπιασμὸν καὶ τὴν φρίκην τῶν ἐκ τοῦ τρομεροῦ θεάματος καὶ ἐκ τῶν τρομερῶν λεπτομερειῶν τῆς τραγωδίας, τὰς ὁποίας ἤκουσαν παρὰ τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων.

Οἱ ξένοι δὲν ἐπροχώρησαν ἐντὸς τῆς πόλεως, διότι ἐφοβήθησαν μὴ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν στρατιωτικὴν δύναμιν. Ἐσημείωσαν μόνον λεπτομερῶς τὰ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ ἀτυχοῦς πληθυσμοῦ τῆς Παλαιᾶς Φωκαίας καὶ ἔλαβον φωτογραφίας τῶν πτωμάτων καὶ τῶν ἐρειπίων.

* *

Ἡ περισυλλογὴ τῶν θυμάτων.

Τὴν 5 1/2 μ.μ. τοῦ Σαββάτου ἀφίκετο εἰς Παλαιὰν Φώκαιαν καὶ ὁ ἐκ τῶν Ἀδελφῶν Παλαγιάννη κ. Ἀριστείδης διὰ τοῦ ἐτέρου ἀεροπλοίου τῶν κ. Γκιφραὶ «Ἡβη». Τότε οἱ πρόξενοι καὶ οἱ λοιποὶ ξένοι περισυνέλεξαν ἀπὸ τὰς οἰκίας τῶν εὐγενῶν Γάλλων, ὅπου ἐπροστατεύοντο τὰ λοιπὰ θύματα, γυναῖκας καὶ ἄνδρας τραυματίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοὺς ἐπεβίβασαν εἰς τὰ ἀεροπλοία καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς Μυ-

νίσεως τοῦ Σουλτάνου συνέπεσε φέτος καθημερινήν. Τὰ σχολεῖά μας φυσικῶς εἰργάζοντο. Ἄλλως, ὡς ἄλλοτε, οὔτε πρόσκλησιν οὔτε εἶδησιν περὶ βασιλικῆς ἑορτῆς εἶχον οἱ διδάσκαλοί μας ἐκ μέρους τῆς ἀρμοδίου Τουρκικῆς Ἀρχῆς. Τὰ Τουρκόπουλα ὡς ἔχοντα γνῶσιν ἐκ τῆς πατριμο-νῆς ἦσαν ἔτοιμα διὰ βασιλικὴν ἑορτήν. Τὰ δὲ Ἑλληνόπουλα ὡς μὴ εἰδοποιηθέντα ἀπὸ τῆς πατριμοῦ δὲν εἶχον προετοιμασίαν, ἀλλὰ μάθημα μὲ τοὺς διδασκάλους τῶν. Τί συνέβη λοιπόν!

Περὶ τὴν 11ην π. μ., ἀφοῦ τὰ Τουρκόπουλα μὲ σημαίας καὶ ἄσμα-τα ἔκαμον τὴν παρέλασίν των εἰς τὸ Διοικητήριον, ὅπου εἰς τοιαύτας ἑορτὰς ἀναγινώσκειται ἢ ἀπαγγέλλεται ἢ καθιερωμένη εὐχὴ κτλ. καθη-θύνηθησαν διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ μὲ ἄσματα εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀρρεναγω-γεῖον. Πρὸ τούτου παρετάθησαν ἄδοντα καὶ ζητωκραναῶνται. Ὅτε οἱ διδάσκαλοί μας καὶ παρέταξαν τοὺς μαθητὰς τῶν ἰδιαίτερος ἀπέναντι τῶν Τουρκοπούλων. Ἄλλ' οἱ Τουρκοδιδασκαλοὶ—τὸ τοιοῦτον, φαίνε-ται, ἐνόμισαν ὄχι ἰσότητα (!) καὶ ἀδικοσύνην (!)—σπεύδουσι, καὶ τὰς

τιλήνην, ὅπου ἀπεβιβάσθησαν τὸ μεσονύκτιον τοῦ Σαββάτου γενόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν. Κατὰ τὸν πλοῦν οἱ εὐγενεῖς ξένοι καὶ ὁ πλοίαρχος τῆς «Ἡβης» παρέσχον εἰς τοὺς δυστυχεῖς πᾶσαν περίθαλψιν. Τὴν Κυριακὴν ἡ «Ἡβη» ἐπέστρεψεν εἰς τὰ παρῶλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς περισυλλογὴν προσφύγων.

* *

Ὁ Ἀναστάσιος Παπαγιάννης.

Ἐπιβαίνων τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἑλλη» διηρθύνη εἰς τὸ Ἑγγλεζονῆσι . . . καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Παλαιὰν Φωκαίαν, ὅπου κατώρθωσε νὰ ἀποβιβάσθῃ πάλιν τῇ βοηθείᾳ τῶν εὐγενῶν Γάλλων, οἵτινες εἶναι κατηγορακτιμένοι κατὰ τῶν Βέηδων τῆς Παλαιᾶς Φωκαίας καὶ τῶν Ἀρχῶν, αἵτινες ἐπρωτοστάτουν εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῶν Ἑλλήνων . . .

* *

Πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ξένους.

Πρὸς τοὺς Γάλλους τῆς Παλαιᾶς Φωκαίας κ. Ρ. Δάνδρια καὶ τὴν μεγαλόφυχον σύζυγόν του, ἡτις διεκινδύνευσεν τὴν ζωὴν της χάριν τῶν προσφύγων, τὸν Φ. Σαρτιὸ, Γ. Καρλιέ, πρὸς τὸν κ. Βίτελ, τοὺς κ. Γκιφραί, τὸν Ἀμερικανὸν Πρόξενον τῆς Σμύρνης κ. Τζῶφλ Χόρτων καὶ πρὸς πάντας τοὺς εὐγενεῖς ξένους, οἵτινες ἐξεδήλωσαν τόσον ἐνδιαφέρον καὶ συμπάθειαν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς Τουρκικῆς ἀγριότητος οἱ πρόσφυγες Παλαιᾶς Φωκαίας ἐκφράζουν τὴν βαθυτάτην καὶ ἄπειρον αὐτῶν εὐγνωμοσύνην.

Κειμήλια

Ἐκ τῶν ἱερῶν ἡμῶν κειμηλίων μόνη ἡ εἰκὼν τῆς πολιούχου Με-

περισσότερας σημαίας λαμβάνοντες ἀπὸ τοὺς Τούρκους μαθητὰς δίδουσιν εἰς τοὺς ἰδικούς μας, τοὺς ὁποίους καὶ τοποθετοῦν ἀναμιξ καὶ εἰς τετράδας μεταξὺ τῶν ἰδικῶν μας. Ἐνθουσιασμένοι δὲ—προσποικητῶς βέβαια—ἐκραύγαζον:—«Ἐτοι πρέπει σὰν ἀδελφία μαζί καὶ τὰ δικά μας καὶ τὰ δικά σας παιδιά». Οὕτω δὲ συνεγίσθη ἡ παρέλασις τῶν μαθητῶν—σὰν ἀδελφία (!) μέχρι τῆς πλατείας τοῦ σχολείου μας, ὅθεν καὶ σὰν ἀδελφία (!) ἀπεχωρίσθησαν με ἀνεξαντλήτους ψευδοφιλομρονήσει καὶ τεμενάδες τῶν Τούρκων διδασκάλων.—Ἀληθῶς πρωτοφανές! Σχέδια Τουρκικὰ προμελετημένα πρὸς ἀποκοίμησιν ἡμῶν.

Καὶ οἱ ἐξώλεις των.—Ἀλλὰ μήπως καὶ οἱ Κρητιλῆδες—Βεγγάζιοι χαμῆληδες; δὲν ἐφέροντο πρὸς τοὺς Χριστιανούς ἐργάτας τοῦ ἀλατος ὁμοίως σὰν ἀδελφία (!), τέως ὡς σκύλοι. Ἐβλεπέ τις αὐτοὺς νὰ γλυκομιλώσι, νὰ γλυκοκλίνωσι καὶ νὰ συνεργάζωνται ἀρμονικώτατα. Πάντοτε γελῶντες καὶ χαριεντιζόμενοι ἐνίστε δὲ καὶ ἐνηγκαλισμένοι με τοὺς Χριστιανούς ἐργάτας σὰν ἀδελφία (!) ἐθεῶντο. Μόλα ταῦτα ἂν καὶ τὴν

γαλομάρτυρος « Ἀγίας Εἰρήνης » ἐσώθη ὡς ἐκ θαύματος ὡς ἦτο ἄθικτος, ἀλώβητος, ἐπαγγυρωμένη καὶ που ἐπιχρυσωμένη. Ἐνῶ πάσαι αἱ ἄλλαι εἰκόνες συληθεῖσαι πρῶτον τοῦ ἐπ' αὐταῖς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἐρρίφθησαν ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ὀρδῶν βεβηλωμέναι καὶ κατεθραυσμέναι εἰς τὰς ὁδοὺς. Ἐκ τοῦ εἰκονοστασίου, τὸ ὁποῖον καὶ κατέστρεψαν, ἀπέσπασαν τὴν εἰκόνα τῆς Μεγαλομάρτυρος ὁ πλείστας ὑπηρεσίας προσενεγκῶν ἐν Φωκαίᾳ ὁ εὐγενὴς Φιλέλλην Γάλλος κ. Σαρτιὸ καὶ ὁ Ἄν. Παταγιάννης, καὶ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῶν κ. Γκιφραὶ μετέφερον εἰς Μυτιλήνην. Κατ' ἀρχὰς μὲν καὶ ἐπὶ τι διάστημα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ἄρ. Παταγιάννη, νῦν δὲ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Μυτιλήνης καὶ εἰς ἰδιαιτέραν θέσιν μὲ ἀείφωτον λυχνίαν.

*
**

Ἐπίλογος.

Ἡ ὥραία καὶ ἀνθηρὰ τῆς Ἰωνίας Ἑλληνικωτάτη Φώκαια δὲν ὑπάρχει πλέον. Χίλια πεντακόσια οἰκογένεια μὲ αἱμάσσουσαν καρδίαν καὶ μὲ πύρινα δάκρυα ἐγκατέλιπον τὴν προσφιλῆ των πατρίδα φεύγουσαι διωγμὸν τῶν Τούρκων ἀτηνέστατον ἐξοντωτικόν! Αἱ οἰκογένεια ἐχωρίσθησαν καὶ εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἐτράπησαν. Ἄλλαι κατέφυγον εἰς τὴν Λέσβον, ἄλλαι εἰς Χίον, αἱ πλείσται εἰς Θεσσαλονίκην. Καί— « Ἐκαθήσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών ». Ὡ! γλυκυτάτη πατρίς Φώκαια! Δὲν ὑπάρχεις πλέον . . . Εἰς ἓνα Μαῦρον Ἡμερονύκτιον ἐνεκρώθης, ἡρημώθης! Ἀπόλεσας τὴν ὑπαρξίν Σου, τὴν κίνησίν Σου, τὴν εὐημερίαν Σου, τὸ πᾶν Σου! Δὲν ἔχεις

τελευταίως ψευδοφιλοφροσύνην καὶ τὴν ἐν γένει πρὸς ἡμᾶς συμπεριφορὰν τῶν Τούρκων πρωτοφανῆ μετ' ἀπορίας ἐχαρκτηρίζομεν, περὶ ἡμῶν αὐτῶν—οὐδεὶς οὐδὲν τι ὑπόπτενε.

Τιμωρία Κρητηλῆ:—Οὗτος, ὠνομάζετο Μεχμέτ. Ἐπιγγέλλετο τὸν λεμβούχον. Ἦτο ὁ φοβερώτερος, ὁ πλέον αἰμοβόρος καὶ ἐπικίνδυνος μεταξὺ τῶν Κρητηλῆδων—Βεγγαζίων σκυλιῶν πάντοτε μὲ μίαν μάχαιραν εἰς τὴν μέσην του. Συχνὰ παρώτρυνε τοὺς συντολίτας του εἰς κινήματα κατὰ τῶν Χριστιανῶν πρὸς ἐκδίκησιν. Ἐτάραττε τὴν δημοσίαν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν μὲ τὰ κινήματά του, μὲ τὰς ἀπειλὰς του, τὰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας του κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ προσεπάθει νὰ ἐπισυνάγῃ καὶ προσκολλήσῃ πᾶσαν μυσαρὰν καὶ ἀποτροπαιὸν προᾶξιν του. Ἐφόρτωνε καὶ ἐξεφόρτωνε διάφορα ἐμπορεύματα λαθραίως μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἀρμοδίων φυλάκων. Πᾶσαν δὲ λαθραίαν προᾶξιν, ὡς αὐτὸς τὴν διενήγοι, κατήγγελλεν εἰς τὰς ἀρμοδίας Ἀρχὰς ὡς ὑπὸ Χριστιανῶν διαπραχθεῖσαν, Αἱ ἐνέργειαί τῶν Ἀρ-

πλέον τοὺς ἐργάτας Σου ! Δὲν ἔχεις τοὺς ἐμπόρους Σου ! Δὲν ἔχεις τοὺς πλουσίους Σου ! Μακρῶν ἐτῶν δημιουργικὴ ἐργασία αὐτῶν ἀνερχομένη εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδας λιρῶν ἐξεμηδενίσθη. Αἱ οἰκίαι Σου μὲ τὰ οἰκογενειακὰ κειμήλια, τὰ καταστήματά Σου μὲ ὅλα τὰ πράγματα, αἱ εὐκληματιοῦσαι καὶ εὐβότρυς ἀμπελοὶ Σου, οἱ εὐφορώτατοι ἀγροὶ καὶ ἀνθηροὶ κηποί Σου, τὰ ποιμνία Σου, κατελήφθησαν ὑπὸ Τούρκων Μουατζήρηδων ! Οἱ ναοὶ Σου μὲ τὰ ὠραία κωδωνοστάσια ἐξυβρισθέντες καὶ βεβηλωθέντες μετεβλήθησαν εἰς τζαμιά ! Οἱ ἱεροὶ τάφοι τῶν πατέρων Σου ἀνορηγθέντες βορὰ καὶ φωλεὰ ἀρπакτικῶν ἐγένοντο ! Τὰ παλαιὰ Σου καὶ Νέα Σχολικὰ Κτίρια μὲ τὴν πλουσίαν καὶ ἀξιόλογον βιβλιοθήκην κατασπυλωθέντα εἰς στρατιῶνας μετεβλήθησαν !

Αἱ γυναῖκες Σου—αἱ σπουδαὶ οἰκοκυραὶ Φωκαίδες—ἠτιμάσθησαν ! Ἄγναι καὶ εὐειδεῖς παρθένοι Σου ἐβιάσθησαν καὶ θηριωδῶς σφαγεῖσαι δίκην ἀμεινίων κρεάτων εἰς τὰ κρεωπωλεῖα διελαλοῦντο ! Ἄσπλοι ἄνδρες, ἀπροστάτενοι γέροντες, γραιαὶ, παιδιὰ Σου ἐσφάγησαν ριπτόμενα εἰς φρέατα, εἰς λάγκους, εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἀφιέμενα ἄταφα ὑπὸ τὰ ὄμματά μας ἢ ἐδολοφονήθησαν νύκτωρ ἀπὸ βασιβοζούκους, ἀπὸ στρατιώτας, ἀπὸ κυβερνητικὰ ὄργανα. Καὶ πρὸς κορεσμόν τοῦ ἀκορέστου τουρκισμοῦ τῶν ἐνέπρησαν καὶ μέρος τῆς κεντρικωτάτης συνοικίας Σου !

Ἄλλόφρονες αἱ φεύγουσαι χιλιάδες οἰκογένειαι Σου μὴ τολμῶσαι νὰ στραφῶσιν ὀπίσω καὶ νὰ ἀτενίσωσι φεῦ ! . . . τὴν καταστροφὴν Σου, οἰμώζουσι, κλαίουσιν ! θρηνοῦσιν οἰκτρῶς, γοερῶς ! . . . Ὡ !

ῶν χάρις εἰς τὸν εὐγενέστατον Γάλλον κ. Ρ. Τάντριν εἴφερον εἰς φῶς ὅτι ὁ Κρητηλῆς Μεμέτ μουαζήρης, καὶ ὄχι Χριστιανοί, εἶναι ὁ τῶν λαθραίων πράξεων δράστης καὶ αὐτουργός. Ἀπὸ σκοποῦ μάλιστα.

Καὶ πλέον ὅτι ἐξερεθίζει τὸν Τουρκικὸν ὄχλον ἐντόπιον καὶ μουαζήρικον, Κρητηλῆδες—Βεγγαζίους, κατὰ τῶν Χριστιανῶν νὰ ἐπιτεθῶσιν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του καὶ εἰς ὄρισμένην νύκτα. Σιδηροδέσμιον μὲν ἔστειλαν τὸ Σκιλί τοῦτο εἰς Σμύρνην δι' ὑπερορίαν. Πλὴν ὅμως ἀπροσδοκῆτως, ἐπειδὴ οὕτω καλὸν ἐφάνη εἰς τοὺς Κομητατικούς, περὶ τὰς ἀρχὰς Μαΐου ἐξεφύτρωσεν ὁ ἀποτρόπαιος Κρητηλῆς Μεμέτης εἰς Φώκαιαν μὲ τὴν μάχαιραν καὶ πάλιν εἰς τὴν μέσην του. Ἐφέρετο δὲ ἐφεξῆς καὶ οὗτος γλυκὺς καὶ φιλόφρων ὡς οἱ ἄλλοι Κρητηλῆδες—Βεγγαζίοι περιφερόμενος καθ' ἐκείστην ἀνά τὴν χριστιανικὴν ἀγορὰν καὶ τὰς συνοικίας. Ἐντούτοις—Οὐδὲς οὐδὲν τι ὑπόπτεπε.

Τοῦρκος.—Ἄρπαξ, ληστής, δολοφόνος, βιαστής, ἄνομος, βιάβαρος, ἠλίθιος, βάνδαλος, μισητὸς, ἀποτρόπαιος.

Πτωχό μου σπίτι ! χρόνων προκοπή
 χρόνων λαχτάρες τῶχουν στολισμένο
 ἀπ' τὰ βαθειά του ὑπόγεια ὡς τὴ σκεπὴ
 καράβι τῆς ζωῆς ἀρματωμένο

Ὀνειράτα κ' ἐλπίδες καὶ χαρὲς
 κ' ὑπομονή, κ' ἐπιμονή καὶ πόθοι
 δλόκληρος ζωὴ ! Πόσες φορὲς
 γάμου τραπέζι μὲ τραγούδια ἐστρώθη !

Βουβὸ κ' ἔρημο τόρα σφαλιστὸ
 ὁ κουρνιακτὸς κ' ἀράχνη θὰ τὸ πνίξουν.
 Τὶ τάχα τὸ κλειδί του καὶ ἂν βαστῶ ;
 Δίχως κλειδί τὴν πόρτα του θάνοιζουν.

Ἄλλὰ «θαροσεῖν γρηὶ τάχ' αὔριον ἔσετ' ἄμεινον» διότι ἄλλος ποιη-
 τῆς βροντοφωνεῖ καὶ λέγει—« . . . . . Πάλι δικὰ μας θάναι»—Ναὶ
 πάλιν δική μας θὰ εἶσαι Παμφιλτάτη Φώκαια ! Οἱ Τοῦρκοι, ἂν καὶ μὲ
 ὄλον τὸ ἔνστικτόν των ὠργίασαν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου Ἑλληνι-
 σμοῦ, ἀδύνατόν ποτε νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν θέσιν των καὶ νὰ στερεώ-
 σωσι τὴν φυλὴν των καὶ τὸ κράτος των. Οὔτε θὰ δυνηθῶσί ποτε νὰ
 ἐξασθενίσωσι τὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Ἑλληνισμὸς σήμερον
 εἶναι ἀκραιῶς εἰς ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν δύναμιν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν.
 Μικρὸν καὶ ἡμεῖς θὰ εἴμεθα οἱ διαρκῶς ἐκτοπίζοντες, οἱ σαρώοντες
 καὶ διώκοντες, οἱ δὲ ξεχαρβαλωμένοι Τοῦρκοι οἱ φεύγοντες πανικόβλη-
 τοὶ μέχρι τῆς «Κόκκινης Μηλιᾶς των».

Μ. Π.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Διωγοί.	Σελ.	3	Παρά τὰς Ἀλαταποθήκας.	Σελ.	25
Ἐνὰ τὴν Φώκαιαν.	»	»	Προίμια Ὑποπτα.	»	26
Ἐκτροπα Ἀλῆ-Ἀγᾶ.	»	4	Τὸ Ὑστατον.	»	27
Συνοικία Χριστιανική.	»	»	Ἐν τῷ Ἀτροπλ.-Ἡμέρα α΄.	»	2
Οἱ ἔμποδ. τὴν Ἀναχώρ.	»	5	Καταγραφὴ Κτημάτων.	»	
Πόροι κατοίκων.	»	6	Αἱ Ἀφηγήσεις.	»	29
Συνεδρ. ἐν τῷ Διοικητηρίῳ.	»	5	Οἱ Κλειστοὶ φάκελλοι.	»	»
Ἐκτροπα—Τὰ μέτρα μας.	»	7	Περιεχόμενον φακέλλου.	»	31
Ἐνέργεια Δημογεροντίας.	»	»	Αἱ 480 ψφχαὶ εἰς τὸ Πλωμάρ.	»	32
Ἐπὶ ἀποβίβασις κατοίκων.	»	8	Στρατολογία Χριστιανῶν	»	»
Ἐκκένωσις Παγαράσι	»	9	Ἡμέρα Δευτέρα.	»	33
Ἀπολεσθεῖσαι Ἐσοδεῖται.	»	»	Ἀφηγήσεις φρίκης.	»	»
Ἀποφυλάκισις Κακούργων.	»	10	Ἐφημερίδες Τουρκικαὶ	»	34
Νὰ φύγωμεν.	»	»	Τὸ Νέον Σχολεῖον μας	»	35
Κάτοικοι	»	»	Λύττοθυσ. Πλοιάρχ—Πίλτος.	»	35
Κηρητλῆδες—Βεγγάζιοι.	»	11	Διαδόσεις Σποραδικαί.	»	»
Ἡ Μαύρη Ἡμέρα.	»	12	Τὰ ἐν Θῶνικη-Ἱατρ. ἐπίσκεψις	»	37
Στρατήγημα Φεταήδων.	»	»	Αἱ Ὀθωμανίδες	»	»
Ὁ Πανικός.	»	13	Ἡ σύζυγος τοῦ Ναδίρ.	»	38
Οἱ Φεταῆδες Φωκαίας.	»	»	Ἀπογραφὴ ὡς Προσφύγων.	»	39
Ἄλλο Στρατήγημα.	»	14	Συνεδρία Κομητατικῶν.	»	»
Στρατηγήματος Ἐπανάληψ.	»	15	Ἐξοδος καὶ Τοποθέτησις	»	40
Ἀνώτ. Ὀδηγ.—Σύμβουλοι.	»	»	Ἰουν. 2. Βα΄.	»	»
Ὁ πανικός εἰς τὸ Ζενίθ.	»	16	»	»	»
Ἐπιβίβασις—Τρικυμία.	»	»	Τὸ Βοῦκοτάζ.	»	41
Οἱ Γάλλοι παρὰ τῷ Καϊμακ.	»	17	Ἐπόμεν. Μαύρον Ἡμερον.	»	»
Μητροπολίτης καὶ Βαλῆς.	»	18	Συμπεριφορὰ Τούρκων.	»	42
Ἀφίξις Ἐπισκόπου.	»	»	Καὶ οἱ Τουρκοδιδάσκαλοι	»	»
Οἱ Βασιβοζ.—Τὸ σύνθημα	»	19	«Νέα Ἀλήθ.» Ἰουν. 6, 1914	»	»
Ἡ Μαύρη Νύξ.	»	20	»	»	»
Οἱ Σωτήρες Γάλλοι.	»	»	Καὶ οἱ Ἐξώλειες τῶν.	»	44
Ἡ ἔναρξις.	»	21	Κειμήλια.	»	»
Εἰς τὸ Καταφύγιόν μας.	»	22	Τιμωρία Κηρητλῆ.	»	45
Ἐπιδρομὴ Ὀρδῶν.	»	23	Ἐπίλογος.	»	»
Ἐνὰ τὴν Πόλιν—Ἀγοράν.	»	24	»	»	»
Πλοῖα Ἐντόπια.	»	»	»	»	»

